

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE ALGILANAN ANNE-BABA VE
ÖĞRETMEN AKADEMİK KATILIMI İLE AKADEMİK ERTELEME
DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİDE AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞININ
ROLÜ**

Yüksek Lisans Tezi

Tuba ERAVCI ÖZCAN

Eskişehir 2020

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE ALGILANAN ANNE-BABA VE
ÖĞRETMEN AKADEMİK KATILIMI İLE AKADEMİK ERTELEME
DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİDE AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞININ
ROLÜ**

Tuba ERAVCI ÖZCAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Programı

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Yücel ŞİMŞEK

Eskişehir

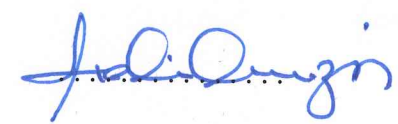
Anadolu Üniversitesi

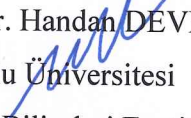
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Şubat 2020

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Tuba ERAVCI ÖZCAN'ın "Ortaokul Öğrencilerinde Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılımı ile Akademik Erteleme Davranışı Arasındaki İlişkide Akıllı Telefon Bağımlılığının Rolü" başlıklı tezi 13.01.2020 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından "Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddeleri uyarınca, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Programında, Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Unvanı-Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Üye (Tez Danışmanı)	: Dr. Öğr. Üyesi Yücel ŞİMŞEK	
Üye	: Doç.Dr. Gülsün GÜVEN	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Çetin TERZİ	

Prof.Dr. Handan DEVECİ
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Müdür Vekili

ÖZET

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE ALGILANAN ANNE-BABA VE ÖĞRETMEN AKADEMİK KATILIMI İLE AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİDE AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞININ ROLÜ

Tuba ERAVCI ÖZCAN

Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Programı

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Şubat 2020

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Yücel ŞİMŞEK

Bu araştırmanın genel amacı; ortaokul öğrencilerinde algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkide akıllı telefon bağımlılığının rolünü incelemektir. Bu temel amacın yanı sıra öğrencilerin cinsiyet, sınıf, ebeveynlerinin eğitim durumu gibi demografik özellikleri ile akademik erteleme davranışlarına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Eskişehir ili Odunpazarı ilçesindeki ortaokullarda öğrenim gören 590 öğrenciden anket yoluyla veri toplanmıştır. Çalışmada kullanılan anketler; öğrencilerin demografik özelliklerini, algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılım düzeylerini, akademik erteleme davranışında bulunma sıklıklarını ve akıllı telefon bağımlılık derecelerini öğrenmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Araştırmanın amaçlarına yönelik olarak, değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla veriler SPSS 22.0 paket programı kullanılarak regresyon analizi yapılmıştır. Çalışmanın sonuçları; algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme davranışı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu, bu ilişkide akıllı telefon bağımlılığının kısmi aracılık rolünü üstlendiğini göstermektedir. Erkekler kızlara göre daha fazla akademik erteleme davranışında bulunmaktayken, öğrencinin sınıfı ilerledikçe akademik erteleme davranışında bulunma sıklığı artmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı, Akademik erteleme davranışı, Akıllı telefon bağımlılığı.

ABSTRACT

THE ROLE OF SMARTPHONE ADDICTION IN THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED PARENTAL AND TEACHER ACADEMIC INVOLVEMENT AND ACADEMIC PROCRASTINATION BEHAVIOR AT MIDDLE SCHOOL STUDENTS

Tuba ERAVCI ÖZCAN

Educational Administration, Supervision, Planning and Economics Program

Department of Educational Sciences

Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, February 2020

Advisor: Assist. Prof. Dr. Yücel ŞİMŞEK

The aim of this research is; to investigate the role of smartphone addiction in the relationship between perceived parental and teacher academic involvement and academic procrastination behaviors at middle school students. In addition to this purpose, it is aimed to determine whether there are statistically significant differences between the students' demographics such as gender, class, education levels of their parents and their academic procrastination behavior levels. In the research, data were collected via questionnaire forms from 590 middle school students in Odunpazarı district of Eskişehir in 2019-2020 academic year. The questionnaire forms used in the study consists of students' demographic characteristics, perceived parental and teacher academic involvement levels, frequency of academic procrastination behavior and degree of smart phone addiction. For the purposes of the study, in order to determine the relationships between the variables, the data were subjected to regression analysis through SPSS 22.0. The results of the study show that; there is a negative correlation between perceived parental and teacher academic involvement and academic procrastination behavior, and it is also determined that smartphone addiction plays a partial mediator role in this relationship. On the other hand boys have more academic procrastination behaviors than girls and the frequency of academic procrastination behaviors increases as the class level increases.

Keywords: Perceived parental and teacher academic involvement, Academic procrastination, Smartphone addiction.

TEŞEKKÜR

Bu tezin ortaya çıkmasında ve lisansüstü eğitim hayatımda anlayışı, sabrı ve bilgisiyle bana yol gösteren değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Yücel ŞİMŞEK'e, değerlendirme ve tavsiyelerinden dolayı çalışmama sağladıkları katkılar için değerli tez jüri üyeleri Doç.Dr. Gülsün GÜVEN ve Dr. Öğr. Üyesi Çetin Terzi'ye, yüksek lisans sürecinde birbirimize destek olduğumuz değerli arkadaşım Ceren ÖZOĞLU'na teşekkür ediyorum.

Hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen, hep yanımda olan babam Zekeriya ERAVCI ve annem Pakize ERAVCI'ya, zorlandığım zamanlarda beni cesaretlendiren, beni herkesten iyi anlayan, sürecin her aşamasında yanımda olan sevgili eşim Hamid Murad ÖZCAN'a sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Tuba ERAVCI ÖZCAN

Eskişehir 2020

11.02.2020

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Tuba ERAVCI ÖZCAN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Sorun	2
1.2. Amaç.....	3
1.3. Önem	4
1.4. Varsayımlar	7
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6. Tanımlar.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

2. ALANYAZIN	8
2.1. Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılımı.....	8
2.1.1. Anne-Baba akademik katılımı.....	8
2.1.2. Öğretmen akademik katılımı.....	10
2.1.3. Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı konusunda yurtdışında yapılan akademik çalışmalar	12
2.1.4. Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı konusunda yurtiçinde yapılan akademik çalışmalar	15
2.2. Akıllı Telefon Bağımlılığı.....	18
2.2.1. Bağımlılık.....	18

2.2.2.	Akıllı telefon bağımlılığı	20
2.2.2.1.	<i>Akıllı telefon bağımlılığı konusunda yurtdışında yapılan akademik çalışmalar</i>	24
2.2.2.2.	<i>Akıllı telefon bağımlılığı konusunda yurtiçinde yapılan akademik çalışmalar</i>	26
2.3.	Akademik Erteleme Davranışı.....	28
2.3.1.	Erteleme	28
2.3.2.	Akademik erteleme davranışı.....	30
2.3.2.1.	<i>Akademik erteleme davranışı konusunda yurtdışında yapılan akademik çalışmalar</i>	32
2.3.2.2.	<i>Akademik erteleme davranışı konusunda yurtiçinde yapılan akademik çalışmalar</i>	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.	YÖNTEM.....	38
3.1.	Araştırma Modeli.....	38
3.2.	Evren ve Örneklem	39
3.3.	Veri Toplama Tekniği ve Veri Toplama Araçları.....	40
3.4.	Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	41
3.4.1.	Akıllı telefon bağımlılığı faktörleri.....	42
3.4.2.	Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı faktörleri	43
3.4.2.1.	<i>Faktörler arası korelasyon matrisleri ve ortalamalar</i>	46
3.4.3.	Akademik erteleme davranışı faktörleri.....	47

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.	BULGULAR VE YORUM	50
4.1.	Katılımcıların Demografik Özellikleri	50
4.2.	Akıllı Telefon Bağımlılığı, Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılımı ve Akademik Erteleme Davranışının Düzeyleri ve Demografik Değişkenlere Göre Durumu	52
4.3.	Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılımı, Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Akademik Erteleme Davranışı Arasındaki İlişki.....	58

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	65
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	65
5.1.1. Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile ilgili sonuçlar ve tartışma	65
5.1.2. Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri ile ilgili sonuçlar ve tartışma	66
5.1.3. Ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışı düzeyleri ile ilgili sonuçlar ve tartışma.....	68
5.1.4. Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı, akıllı telefon bağımlılığı ve akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkiler ile ilgili sonuçlar ve tartışma	68
5.2. Öneriler	72
5.2.1. Uygulayıcılara öneriler.....	72
5.2.2. Araştırmacılara öneriler	74
KAYNAKÇA.....	77
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 3.1. Verilerin normalliğine ilişkin betimsel istatistikler	41
Tablo 3.2. Akıllı telefon bağımlılığı ölçeğine ilişkin faktörler	43
Tablo 3.3. Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ölçeğine ilişkin faktörler	45
Tablo 3.4. Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ölçeği faktörleri arası korelasyon matrisleri ve ortalamalar	47
Tablo 3.5. Akademik erteleme ölçeğine ilişkin faktörler.....	48
Tablo 4.1. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı	50
Tablo 4.2. Katılımcıların okudukları sınıfa göre dağılımı	50
Tablo 4.3. Katılımcıların anne-babalarının eğitim durumuna göre dağılımı	51
Tablo 4.4. Katılımcıların akıllı telefon kullanım süresi ve kullanım amacına göre dağılımı.....	51
Tablo 4.5. Akıllı telefon bağımlılığı, anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ve akademik ertelemenin betimsel istatistikleri	52
Tablo 4.6. Akıllı telefon bağımlılığı, anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ve akademik ertelemenin cinsiyete göre durumu	53
Tablo 4.7. Akıllı telefon bağımlılığı, anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ve akademik ertelemenin katılımcıların okudukları sınıfa göre durumu	54
Tablo 4.8. Akıllı telefon bağımlılığı, anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ve akademik ertelemenin katılımcıların okudukları sınıfa göre durumu – scheffe testi	55
Tablo 4.9. Algılanan anne-baba akademik katılımının anne-baba eğitim düzeyine göre durumu.....	56
Tablo 4.10. Algılanan anne-baba akademik katılımının anne eğitim düzeyine göre durumu – scheffe testi.....	57
Tablo 4.11. Akıllı telefon bağımlılığının akıllı telefon kullanım amacına göre durumu	57
Tablo 4.12. Akıllı telefon bağımlılığının akıllı telefon kullanım amacına göre durumu – scheffe testi	58
Tablo 4.13. Faktörler arası korelasyon matrisi.....	59

Tablo 4.14. Algılanan anne-baba akademik katılımı ile akademik erteleme arasındaki ilişki	60
Tablo 4.15. Algılanan öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme arasındaki ilişki	60
Tablo 4.16. Algılanan anne-baba akademik katılımı ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki.....	61
Tablo 4.17. Algılanan öğretmen akademik katılımı ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki.....	61
Tablo 4.18. Akıllı telefon bağımlılığı ile akademik erteleme arasındaki ilişki.....	62
Tablo 4.19. Aşamalı regresyon analizi sonuçları-1	62
Tablo 4.20. Aşamalı regresyon analizi sonuçları-2.....	63

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 3.1. Araştırma modeli	39
Şekil 4.1. Analizler sonrası araştırma modeli	64

BİRİNCİ BÖLÜM

Çalışmanın bu bölümünde; giriş, sorun, amaç, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar başlıkları yer almaktadır. Bu bölümde çalışmayla ilgili genel bilgiler verilmiştir.

1. GİRİŞ

Akademik hayatta öğrencilerin başarısız olma nedenlerinin incelendiği araştırmalarda, öğrencilerin akademik performanslarını olumsuz etkileyen ve çok sık karşılaşılan bir davranış olarak akademik erteleme davranışına vurgu yapılmıştır (Schouwenburg vd., 2004). Öğrencinin başarısını olumsuz etkileyen en önemli etken olarak gösterilen akademik erteleme, öğrenmenin verimliliğini düşürmekte ve akademik başarısızlığa zemin hazırlamaktadır (Ferrari vd., 1995). Akademik erteleme davranışının, akademik başarısızlık getirmesiyle birlikte, dolaylı olarak da bireyin psikolojisini olumsuz etkilediği göz önünde bulundurulduğunda, akademik erteleme davranışının önüne geçmek ya da en azından bu davranışı azaltmak adına anne-babalara ve öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Anne-babaların ve öğretmenlerin, çocukların eğitim-öğretim süreçlerinde katılımcı olmalarının, çocukların akademik erteleme davranışında bulunma sıklığını azaltacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin eğitim süreçlerine ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin de dahil olması öğrencilerin akademik ve sosyal hayatlarında son derece önemli bir yer tutmaktadır. Bireyin hayatında sosyalleşmenin ilk adımının ailede atıldığı, rol model olarak ilk olarak ebeveynlerin alındığı düşünülürse, eğitim hayatının özellikle ilk yıllarında bireyin hem ailesinden hem öğretmenlerinden destek almasının önemli olduğu düşünülmektedir (Adeyemo, 2005). Hem anne-babalar hem de öğretmenler çocukların okula ve derslere göstereceği olumlu ya da olumsuz tutum ve davranışların meydana gelmesinde önemli bir yer tutmakta olup, öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal gelişimlerinde de sorumluluğu paylaşmaktadırlar (Koutsoulis ve Campbell, 2001).

Bilgi ve teknoloji çağının getirdiği yeniliklerle internet, insan hayatının vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. Teknolojide yaşanan gelişmeler, kişisel iletişimin yanında kitle iletişimde de büyük değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Hayatın birçok alanında olduğu gibi birçok sektörde iş yerlerinde de çalışanların işlerini yapmasında fayda sağlayan internete, akıllı telefonların günden güne yaygın hale

gelmesiyle günümüzde her an her koşulda ulaşılabilmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun yayınladığı 2019 verilerine göre; evlerde internet erişimi % 88,3 iken iş yerlerinde internet erişimi % 95,3 seviyelerine gelmiştir (TÜİK, 1 Aralık 2019). İnternet teknolojisinin bu denli yaygın kullanımına ek olarak bir de akıllı telefonların her yaştan her kesimden insanların cebine girmesiyle, sosyal ağlar da her an ve her koşulda ulaşılabılır hale gelmiştir. Akıllı telefonların kullanımının yaygınlaşması hayatın birçok alanında avantajlar sunsa da, bilim insanları için özellikle bu cihazların aşırı kullanımı konusunda bazı sosyal problemlerin araştırılması adına ilgi çekici olmuştur. İnternete bağımlı olan insanların, kumar, uyuşturucu ve alkol bağımlısı olan insanlara benzetildiği çalışmaların (Young, 1998) yanı sıra; aşırı telefon kullanımının uyku bozukluğu ve depresyon belirtileriyle yakından ilişkili olduğu sonucunun elde edildiği çalışmalar da mevcuttur (Thomee vd., 2011). Akıllı telefon ve internet bağımlılığı gibi bağımlılık türleri öğrenciler üzerinde de sıklıkla incelenmiş ve öğrencilerin akademik başarılarına yönelik negatif etkileri ortaya konulmuştur (Bozkur, 2013; Çubuk, 2019; Söyler, 2019). Geçmişte yapılan araştırmalar cep telefonu bağımlılığı, internet bağımlılığı ve bu bağımlılıkların yüz yüze iletişim üzerindeki etkisi üzerine odaklanmış olsalar da (Leung, 2008; Young, 1998) günümüzde cep telefonu kavramı neredeyse kullanılmaz hale gelmiş ve artık araştırmalar da akıllı telefonlar çerçevesinde ele alınmaya başlanmıştır. Akıllı telefonları, internet erişimi sağlayan ve multimedya özellikli cep telefonu olarak tanımlamak mümkündür (Lee, 2015).

Akademik erteleme davranışında algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımıyla birlikte akıllı telefon bağımlılığının da etkisinin olabileceği düşünülmekte ve bu çalışmada bu üç değişken arasındaki ilişkiler ortaya konulmaya çalışılacaktır.

1.1. Sorun

Öğrencilerin derslerine zamanında çalışmaması, ödevlerini ya da projelerini son ana bırakmaları hatta teslim tarihlerini geçirmeleri, kütüphaneden alınan kitapları zamanında vermemeleri gibi davranışları ifade eden akademik erteleme davranışı (Rothblum vd., 1986), öğrencinin başarısını olumsuz etkileyen en önemli etkenlerden biri olarak gösterilmekte ve öğrenmenin verimliliğini düşürüp akademik başarısızlığa zemin hazırlamaktadır (Ferrari vd., 1995). Alanyazında akademik erteleme davranışına yol açan çok sayıda sebep incelenmiştir. Bu sebeplerden birisi de anne-babaların ve

öğretmenlerin tutum ve davranışlarını ifade eden anne-baba ve öğretmen akademik katılımıdır (Frost vd., 1990; Zakeri vd., 2013; Ulukaya ve Bilge, 2014)

Eğitim öğretim süreçlerinde aile ve öğretmen katılımı, öğrencilerin hem akademik hem de sosyal yaşantılarında çok önemlidir (Dündar, 2014). Ebeveynler ve öğretmenler çocukların okula ve derslere yönelik geliştirdikleri olumlu ya da olumsuz tutum ve davranışların oluşmasında önemli bir yer tutmakta olup, öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal gelişimlerinde sorumluluğu da paylaşmaktadırlar (Koutsoulis ve Campbell, 2001).

Alanyazında akademik erteleme davranışının meydana getiren bir faktör olarak anne-baba ve öğretmen akademik katılımı defalarca incelenmiş olsa da araştırmaların bulguları arasındaki farklılıklar, bu ilişkide başka faktörlerin de rol oynayabileceğini düşündürmektedir. Önceki çalışmalar akıllı telefon bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, internet bağımlılığı gibi teknolojik bağımlılık türleri ile akademik erteleme davranışı arasındaki pozitif ilişkiyi ortaya koymuştur (Kandemir, 2014a; Demir ve Kutlu, 2017; Rozgonjuk vd., 2018; Can ve Zeren, 2019).

Özellikle akıllı telefon kullanım yaşının günden güne düşmesiyle birlikte (DigitalTalks, 2018) çocuklardaki akıllı telefon bağımlılığının çocukların özellikle akademik hayatlarını olumsuz yönde etkileyebileceği öngörülmektedir. Bütün bunların ışığında anne-babalar ve öğretmenler akademik erteleme davranışının önüne geçebilmek adına her ne kadar öğrencilerin akademik hayatlarına destek olsalar da akıllı telefon bağımlılığının da akademik erteleme davranışı sıklığını artırdığı göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkide akıllı telefon bağımlılığının önemli bir rol oynayıp oynamadığı bir problem durumu olarak ortaya çıkmaktadır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın genel amacı; ortaokul öğrencilerinde akademik erteleme davranışı ile algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı arasındaki ilişkide akıllı telefon bağımlılığının rolünü incelemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ne düzeydedir?

2. Ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışları;

a) cinsiyetlerine,

b) sınıflarına göre anlamlı fark göstermekte midir?

3. Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ne düzeydedir?

4. Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılım düzeyleri;

a) cinsiyetlerine,

b) sınıflarına,

c) anne-babalarının eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

5. Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıkları ne düzeydedir?

6. Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri

a) cinsiyetlerine,

b) sınıflarına,

c) akıllı telefon kullanım amaçlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

7. Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılımı düzeyleri ile akademik erteleme davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Bu ilişkide akıllı telefon bağımlılığının rolü nedir?

1.3. Önem

Erteleme davranışı çeşitli boyutlarıyla insan hayatının her anında başvurduğu davranışlardan biridir. Öğrencilerin ödevlerini yapmayı sonraya bırakması, derslerine zamanında çalışmaması, projelerini yetiştirememesi şeklinde tanımlanan akademik erteleme davranışı ise akademik başarısızlığın en önemli nedenlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle küçük yaşlardan itibaren öncelikle evde aile tarafından, daha sonrasında da okulda öğretmenler tarafından öğrencilere sorumluluk bilincinin aşılması ve yapılması gereken işlerin ertelenmemesi gerektiği

öğretilmelidir. Bunun yanı sıra erken çocukluk döneminde çocukların anne-babalarını ve öğretmenlerini rol model aldıkları bilinmektedir. Bu sebeple hem anne-babaların hem de öğretmenlerin çocuklara örnek teşkil edecek tutum ve davranışlarda bulunmaları son derece önem arz etmektedir.

Akademik erteleme davranışının, akademik başarısızlık getirmesiyle birlikte, dolaylı olarak da bireyin psikolojisini olumsuz etkilediği göz önünde bulundurulduğunda, akademik erteleme davranışının önüne geçmek ya da en azından bu davranışı azaltmak adına anne-babalara ve öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Anne-babaların ve öğretmenlerin, çocukların eğitim-öğretim süreçlerinde katılımcı olmaları, çocukların akademik erteleme davranışında bulunma sıklığını azaltacaktır. Fakat akademik erteleme davranışını ortaya çıkaran tek neden anne-baba ve öğretmenlerin akademik katılım göstermemeleri değildir. Bu iki değişken arasındaki ilişkiyi etkilemesi olası akıllı telefon bağımlılığı gibi farklı faktörlerin de olabileceği düşünülmektedir.

Artık çocukların da ceplerine giren akıllı telefonlar bağımlılık seviyesinde bir kullanıma yol açmıştır. Hemen hemen her yaşta görülen teknoloji bağımlılığının, çocuklarda henüz kişiliğin gelişme evresinde ve eğitim öğretim hayatının başlangıcında görülmesi, gelecek için endişe verici bir durumdur. Bu tarz bağımlılıkların nedenleri, sonuçları ve önüne geçebilmek adına neler yapılabileceği konusunda yapılan çalışmaların sayısının giderek artması da konunun önemini kanıtlar niteliktedir (Çakır ve Oğuz, 2017; Aktaş, 2018; Wolniewicz vd., 2018).

Yapılan alanyazın taraması neticesinde erteleme davranışı hemen hemen her yaşta insanlar tarafından hayatları boyunca zaman zaman gerçekleştirilmektedir (Senecal vd., 1995). Öğrencilerin dersleriyle ilgili işleri erteleme durumu olan akademik erteleme davranışı da ertelemenin alt boyutlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Çakıcı, 2003). Akademik erteleme davranışı çoğunlukla lise ve üniversite öğrencileri örneğinde incelenmiş olup, daha küçük yaş gruplarını kapsayan ortaokul öğrencileri örneğinde incelenen çalışma sayısı azdır. Alanyazın akademik erteleme davranışının sebepleri başarısız olma ve risk alma korkusu, karar vermede ve odaklanmada güçlük çekme, tembellik, kişinin kendinden gerçekçi olmayan beklentileri gibi faktörler olarak

sıralanmaktadır (Ellis ve Knaus, 2002; Balkıs, 2007; Özer ve Altun, 2011; Kandemir, 2012).

Özellikle ortaokul ve lise öğrencilerinde akademik erteleme davranışının önüne geçilebilmesi için ebeveyn ve öğretmenlerin tutumlarının da etkili olabileceği düşünülmektedir. Anne ve babaların çocuklarına eğitim süreçlerine katılımının çocuklarının okul başarılarına olan olumlu etkisinin yanında (Fan ve Chen, 2001; Keçeli Kaysılı, 2008; Kotaman, 2008; Argon ve Kıyıcı, 2012; Çiftçi ve Bal, 2015; Dündar, 2017; ebeveynlerin ve öğretmenlerin öğrencilerin okul işleriyle yakından ilgilenmesi öğrencileri akademik erteleme davranışında bulunmaktan uzak tutabilmektedir (Çakıcı, 2003; Ulukaya ve Bilge, 2014; Wilder, 2014; Özzorlu, 2018).

Tejnoloji çağında özellikle gençlerin muzdarip olduğu teknoloji bağımlılıklarının da akademik ertelemenin nedenlerinden olabileceği düşünülmektedir. Öğrencilerin kimi zaman bağımlılık seviyesine ulaşan akıllı telefon, internet veya sosyal medya kullanım düzeyleri, öğrencileri akademik erteleme davranışında bulunmaya itebilmektedir (Tekin Akdemir, 2013; Kandemir, 2014a; Gürültü ve Deniz, 2017; Akkuş, 2018; Demir ve Kutlu, 2018; Rozgonjuk vd., 2018; Can ve Zeren, 2019; Çebi vd., 2019; Durdu, 2019; Yang vd., 2019; Yurdakoş ve Biçer, 2019).

Bu araştırmayla ortaokul çağındaki çocukların akademik erteleme davranışında bulunma sıklıkları, algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılım düzeyleri ve algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımının akademik erteleme davranışlarına olan etkisi incelenecek olup var olduğu öngörülen bu ilişkide akıllı telefon bağımlılığının rolünün belirlenmesi; öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen tutumsal ve davranışsal faktörlerin önemini ortaya koymak açısından önem arz etmektedir.

Bu çalışma, alanyazında söz konusu üç değişken arasındaki ilişkilerin incelendiği ilk çalışma olma özelliğini taşımaktadır. Çalışmadan elde edilecek sonuçlarla alanyazındaki bahsedilen boşluğun doldurulması, uygulama boyutunda ise ebeveynlere çocuklarının eğitim sürecindeki katılımlarının önemi ve evlerindeki tehlike “akıllı telefon” kullanımından doğabilecek sorunlar konusunda öneriler sunulması hedeflenmektedir. Öğretmenlere ise sınıftaki öğrencilerle olan ilişkileri bağlamında, düşük seviyedeki öğrencinin motivasyonunu artırıp, başarı düzeyini yükseltmesi ve

yüksek seviyedeki öğrencinin de motivasyonunu yukarıda tutup, başarısızlıktan kaçınması adına birtakım öneriler getirilmeye çalışılacaktır.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada, araştırmaya katılan öğrencilerin kullanılan ölçeklerdeki ifadelere içtenlikle ve kendilerini yansıtacak şekilde cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Çalışma, yüksek lisans çalışmasının kabul edilebilir süresiyle kısıtlı olup; araştırmadan elde edilen sonuçlar, verilerin toplanmış olduğu zaman zarfı (Kasım 2019 – Aralık 2019) ile sınırlıdır. Amaçlı örneklem yönteminin kullanıldığı bu araştırma kapsamında elde edilen bulguların Türkiye genelindeki ortaokul öğrencilerinin görüşlerini yansıtma iddiası bulunmamaktadır. Bütün sosyal çalışmalar gibi bu araştırmanın doğasında da insan unsuru bulunduğundan dolayı, akademik araştırmalarda insanı konu alan tüm sınırlılıklar bu çalışma için de geçerlidir.

1.6. Tanımlar

Ortaokul Öğrencileri: 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı 1. Döneminde Eskişehir ili Odunpazarı ilçesinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda öğrenim gören ortaokul öğrencileridir.

Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılımı: Öğrencilerin okulla ve dersleriyle ilgili konularda algıladıkları ebeveyn ve öğretmen desteğidir.

Akademik Erteleme Davranışı: Öğrencilerin derslere çalışmayı geciktirmesi, ödevleri hazırlamak için son anı beklemesi, önemli projelerin teslim tarihlerini geçirmesi ve akademik yaşamla ilgili olan idari görevleri geciktirmesidir.

Akıllı Telefon Bağımlılığı: Akıllı telefondan uzak kalamama, sık sık telefonu kontrol etme, aşırı akıllı telefon kullanımı nedeniyle uykusuzluk ve uyku kalitesinin bozulması gibi belirtilerle ortaya çıkan bağımlılık türüdür.

İKİNCİ BÖLÜM

Çalışmanın bu bölümünde çalışmanın konusunu oluşturan konu başlıklarıyla ilgili kavramsal çerçeve yer almaktadır. Bu bölüm altında alan yazın taramasından elde edilen bilgiler derlenmiştir.

2. ALANYAZIN

Bu bölümde araştırmaya tabi tutulan algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı, akıllı telefon bağımlılığı ve akademik erteleme davranışı kavramları anlatılmış, bu kavramlar konusunda yapılan yurtiçi ve yurtdışı çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılımı

Öğrencilik yıllarında ebeveynlerden ve öğretmenlerden alınan destek, öğrencilerin akademik hayatlarını etkilediği gibi psikolojik ve sosyal uyum gibi farklı boyutlarda da faydalı olabilmektedir (Dündar, 2014). Alanyazında algılanan anne-baba akademik katılımı ve algılanan öğretmen akademik katılımı olarak incelenen bu kavram, bu çalışmada da iki ayrı başlık altında ele alınmıştır.

2.1.1. Anne-Baba akademik katılımı

Anne-baba akademik katılımı, okuldaki akademik ve idari personel ile iletişim kurma, okuldaki etkinliklere katılma, evde öğrencinin akademik işlerinde yardımcı olma, veli toplantılarına katılma gibi faaliyetleri ifade etmektedir (Hill ve Taylor, 2004). Anne-baba akademik katılımı kavramı tanımında bilim insanları tam olarak bir görüş birliğine varamamışlardır. Yonson (2016), anne-baba akademik katılımını “ebeveynlerin çocuklarının potansiyellerini en üst seviyeye çıkarmak için çocuklarının okul ile ilgili işlerinde onlara yardımcı olmaları” şeklinde tanımlarken; Jeynes (2007), “ebeveynlerin çocuklarının eğitim süreçlerine dahil olması” olarak tanımlamıştır.

Vandergrift ve Greene’in (1992) “anne-babaların ev ortamında destekleyici bir tutum sergileyip ev ödevlerinde yardım etmeleri” şeklinde tanımladığı anne-baba akademik katılımı, Hill ve arkadaşları (2004) tarafından “ebeveynlerin çocuklarının eğitim hayatlarına ve gelecekteki başarılarına katkıda bulunmak adına çocukları ve okul ile işbirliği içine çalışmaları” olarak tanımlanmıştır.

Trivette ve Anderson (1995) anne-baba akademik katılımının 4 boyuttan oluştuğunu öne sürmektedir:

- Çocukların eğitim hayatında ailelerin beklentisi
- Okul ile ilgili her türlü konuda ebeveyn-çocuk iletişiminin sağlanması
- Okulun düzenlediği etkinliklere anne-babaların katılması
- Çocuğun öğrenme sürecine katkıda bulunacak ev ortamının oluşturulması

Regner ve arkadaşlarına (2009) göre anne-baba akademik katılımı, “ebeveynlerin çocuklarının akademik işlerinde gösterdikleri destek ve yardım”dır. Ersoy (2003) ise anne-baba akademik katılımının, “çocuğun gelişimine ve eğitimine katkı sağlamak amacıyla anne-babalar ve eğitimciler arasındaki iş birliği süreci” olduğunu ifade etmektedir.

Eğitim ve öğretim faaliyetleri içinde yer alan amaçları gerçekleştirebilmek için okulların öğrenci velileriyle ilişkide olması gerekmektedir. Öğretmenler her ne kadar öğrencilerin başarısına yönelik eğitim plan ve programları hazırlasalar da eğitim öğretim sürecinin daha etkin bir şekilde işlemesi için öğrencilerin kişisel özellikleri ve farklılıklarını göz önünde bulundurmaya adanmış aileleriyle iletişim halinde olmalıdırlar (Keçeli Kaysılı, 2008).

Ebeveynlerin çocuklarına sağlıklı bir ders çalışma ortamı hazırlaması, ödevlerinde yardım etmesi, okul ile ilgili her türlü sorunda onlara destek olması, çocuğun özgüvenini yükseltmekte ve bununla birlikte çocuk okula karşı daha olumlu bir tutum sergilemektedir (Gümüşeli, 2004). Anne-babası tarafından motive edilen çocuk da yüksek özgüveni ve geliştirdiği bu olumlu tutumun da yardımıyla akademik olarak başarı göstermektedir (Marchant vd., 2001).

Miedel ve Reynolds (1999), özellikle erken çocukluk döneminde sağlanan anne-baba katılımının, çocuğun okumayı öğrenme sürecinde pozitif bir etkisinin olduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde akademik olarak yüksek başarı gösteren ve sınıfta kalmayan öğrencilerin de ebeveynlerinden destek gördükleri yapılan araştırmalarla ortaya konulmuştur (Diaz, 1989).

Eğitimde anne-baba katılımı, esasında aileyle okul arasında öğrenciyle ilgili konularda doğru bilgilendirmelerin yapılmasını ve çocuğun hem sosyal hem akademik olarak gelişimini amaçlamaktadır (Binicioğlu, 2010). Çocuğun okulda öğrendiği şeyler

evde unutuluyorsa, başarı gelmesi çok zordur. Okulda öğrenilen bilgi, tutum ve davranışlar ev ortamında da pekiştirilir ve desteklenirse kalıcı olur ve eğitimde süreklilik sağlanmış olur (Ünüvar, 2010). Bu nedenle okulda verilen akademik eğitimin faydalı olması ve başarı getirmesi için ailenin desteği ve katılımı son derece önemlidir (Karaman, 2007).

Dünyadaki anne-baba katılımı uygulamaları incelendiğinde, Amerika Birleşik Devletleri'nde erken çocukluk döneminde çocukları olan ebeveynler için farklı eğitim programlarının olduğu göze çarpmaktadır. Türkiye'de ise bu çalışmaların örneği, anne-babalara evde yapmaları için verilen etkinlikler, veli toplantıları, iletişim defterleri gibi farklı uygulamalarla TED Ankara Koleji ve Arı Okulları'nda görülmüştür (Özeke ve Kocabaş, 2006).

Türkiye, anne-babaların, çocuklarının eğitim süreçlerine katılmasının önemini ortaya koyan ülkelerden birisidir. 1940'lı yıllarda bir genelgeyle okul aile birliklerinin kurulması ve eğitimde işbirlikçi olmaları sağlanmış olup okul aile işbirliğinin 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan 14 ilkeden biri olduğu görülmektedir (Çınkır ve Nayır, 2017). Milli Eğitim Bakanlığı, anne-babaların özellikle özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklarının eğitsel değerlendirmelerinin yapılması, kişiselleştirilmiş eğitim planlarının hazırlanması gibi konularda katılımcı olmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak yine de ebeveynlerin bu konuda çok fazla bilinçli olmamasından dolayı konunun uzmanlarına iş düşmektedir (Sucuoğlu ve Kargın, 2006).

2.1.2.Öğretmen akademik katılımı

Öğretmen akademik katılımı, öğretmenlerin öğrencilerine değer vermeleri, anlayış göstermeleri, öğrencileriyle birebir iletişim halinde olmaları, akademik anlamda öğrencilerine yardımcı olmaları şeklinde tanımlanmaktadır (Ryan ve Patrick, 2001). Bir başka tanıma göre öğretmen akademik katılımı, öğretmenlerin akademik çalışmalarda öğrencilere verdikleri destek yardım ve davranışsal kontroldür (Regner vd., 2009).

Öğretmenlerin eğitim ve öğretim sürecinde öğrenmeyi ve sınıf yönetimini sağlama, öğrencilerine güven duygusu aşılama, öğrencilerine rol model olma, mesleki anlamda donanımlı olma ve sınıfa liderlik etme gibi çeşitli rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Öğretmenler, öğrencilerini yalnızca akademik anlamda geliştirmekle kalmamalı aynı zamanda gündelik hayatta karşılaşılabilecekleri sorunların üstesinden

gelme konusunda da öğrencilerine destek olmalıdır (Sünbül, 1996). Öğrenciyi sosyalleştirmek, öğrencinin öğrenmesine yardımcı olmak ve öğrencisiyle karşılıklı olumlu tutum ve davranışlar geliştirmek öğretmenin başlıca sorumluluklarındandır (Gündüz ve Can, 2013). Eğitim sisteminin en önemli ögesi olan öğretmen, sorumluluklarını ne kadar iyi yerine getirirse, öğrenci de dersi ve okulu o derece sever ve ders çalışmaktan kaçmaz (Yavuzer, 1990). Öğretmenler tutum ve davranış şekilleriyle öğrencilerin başarısını olumlu ya da olumsuz yönde etkilemekle birlikte, onların okula karşı gösterdikleri tutum ve düşüncelerde de fark yaratabilmektedir (Cemalcılar, 2010).

Öğrencinin geliştirdiği davranışlarını ve akademik başarısını etkileyen en önemli unsurlardan birisi de öğretmenin derslerde öğrenciye karşı gösterdiği tutum ve davranışlardır. Öğretmen, eğitim-öğretim sürecinde planlama yaparken öğrencilerin istek, ihtiyaç ve kişisel farklılıklarını da göz önünde bulundurmalıdır (Tanrıögen, 2006). Öğretmenlerin plan ve programlarını öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre şekillendirmesi, görece düşük seviyede olan öğrencilerin derse katılımını sağlaması, okulda karşılaşılan sorun ve problemleri çözümede demokratik bir tutum sergilemesi, öğrencilerin tutum ve davranışlarıyla beraber akademik başarılarını da iyileştirecektir (Dam, 2008). Bandura'ya (1969) göre bir otorite figürü olan öğretmenin sahibi olduğu bu gücü ne şekilde kullandığı öğrencilerin başarısını direkt olarak etkilemektedir.

Öğretmenler akademik katılımı öğrencilerine sürekli olarak öğrenme ve başarıma fırsatı sunmalıdırlar. Katılım; öğrencinin başarısında, öğrenmesinde etkili olmaktır. Öğrencinin başarısında öğretmenleriyle olan iletişimi önemli olup, bu iletişimi sağlıklı ve faydalı bir şekilde yürütmek öğretmenin sorumluluğundadır. Öğretmen öğrencilerine karşı her zaman dürüst ve saygılı olmalı, öğrencilerini kendilerini tanımada teşvik etmelidir (Yokuş, 2006).

Yapılan araştırmalar, algılanan öğretmen akademik katılımı ile akademik başarı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Öğretmenin sınıf ortamında öğrenciye olan yaklaşımı, kişisel farklılıkları dikkate alarak hazırladığı faaliyetler ve ders programı ile öğrencileri derse motive etmesi, öğrencinin başarısını artıran en önemli etkenlerdendir (Geçer ve Deryakulu, 2004). Bunun yanı sıra düşük seviyedeki öğrenciler için öğretmen akademik katılımı çok daha önemlidir. Çünkü akademik olarak

iyi seviyede olan ve sorumluluk sahibi öğrencilerin başarılı olmak adına öğretmenlerinin desteğine çok fazla ihtiyacının olmadığı söylenebilir (Mercer vd., 2011).

Türkiye'deki eğitim sisteminin başarı odaklı olduğu ve esas amacın öğrencilerin üniversiteyi kazanması olduğu bilinmektedir. Bu süreçte veliler çocuklarının başarısı için yalnızca okulda verilen eğitimin yeterli olmayacağı düşüncesiyle, özel dersler ya da ek dersler gibi alternatifleri de kullanmaktadırlar. Öğrencinin karşılaştığı bu yoğun eğitim hayatında, öğretmeni tarafından kendisine gösterilen destek çok önemlidir (Yıldırım, 2006).

2.1.3. Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı konusunda yurtdışında yapılan akademik çalışmalar

Alanda yapılan ilk çalışmalardan biri Reynolds (1992) tarafından gerçekleştirilmiştir. Yedi yaşındaki ilkokul öğrencilerinin incelendiği araştırmadan elde edilen sonuçlar, anne-baba akademik katılımının çocukların başarısını pozitif yönde etkilediğini göstermektedir.

Sekizinci sınıf öğrencilerinin araştırmaya konu edildiği bir çalışmada, anne-babaların akademik katılımının öğrenciden başarı beklentisine yönelik algılandığı durumlarda, öğrencilerin akademik başarısını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenmeye elverişli ev ortamının yaratılmasının ise çok güçlü olmasa da akademik başarıyı negatif yönde etkilediği bulgusu elde edilmiştir. Bunun sebebinin ev ortamında denetlemenin sıkı tutulması, televizyon izlemenin kontrol edilmesi gibi daha baskıcı bir ortamından kaynaklandığı düşünülmektedir (Trivette ve Anderson, 1995). Araştırmadan elde edilen bulgular aynı zamanda sosyo-ekonomik olarak daha yüksek seviyede olan ebeveynlerin daha katılımcı oldukları ve çocuklarından daha yüksek başarı beklediklerini göstermektedir. Ayrıca öğrencinin yaşı ve sınıfı ilerledikçe anne-baba katılımının başarıya olan etkisi azalmaktadır. Bu durum da ergenlik dönemindeki çocukların biraz daha özerkliğe ve esnekliğe ihtiyaç duymalarına bağlanmaktadır.

Griffith'in (1996) ilkokul öğrencileri örneklemindeki çalışmasına göre anne-baba akademik katılımı ve çocuklarını motive etme düzeyi, öğrencilerin akademik başarı düzeylerini pozitif yönde etkilemektedir.

Fan (2001), lise öğrencileri örnekleminde anne-baba akademik katılımını incelemiştir. Çalışmadan anne-baba akademik katılımının öğrencilerin akademik gelişimlerini pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Beşinci ve altıncı sınıf öğrencileri örnekleminde yapılan bir araştırmadan elde edilen bulgular, algılanan anne-baba akademik katılımının, akademik başarıyı, akademik yeterliliği ve motivasyonu pozitif yönde etkilediğini göstermektedir (Marchant vd., 2001).

Yapılan bir meta analiz çalışmasından elde edilen bulgulara göre, anne-baba akademik katılımı ile akademik başarı arasında orta düzeyde anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Anne-babaların çocuklarından beklentileri, başarıyı en çok yordayan boyutken, evdeki denetimin ise en az yordayan boyut olduğu ortaya konulmuştur (Fan ve Chen, 2001).

Shumow ve Miller (2001) anne-babaların akademik katılımlarını evde ve okulda olmak üzere iki boyutta incelemiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, ergenlerin babalarının okulda katılım düzeyi annelerinden daha düşükken, evdeki katılım düzeyi aynıdır. Başarılı öğrencilerin ebeveynlerinin okulda akademik katılım düzeyleri yüksekken, sorunlu öğrencilerin ailelerinin ev ödevlerinde yardımcı olmaları ve evde akademik katılım düzeyleri daha yüksektir. Çocuklarına ev ödevlerinde en çok yardımcı olan ebeveynler lise mezunu olan grupken, üniversite mezunu olan veliler okulda daha fazla katılımcıdırlar.

Hill ve arkadaşları (2004) yaşları 12-16 arasında değişen ergenlerde algılanan anne-baba akademik katılımını incelemiştir. Elde ettikleri bulgulara göre; algılanan anne-baba akademik katılımı, davranış problemleriyle negatif, öğrencinin derslere yönelik tutkusuyla pozitif olarak ilişkilidir. Eğitim düzeyi yüksek olan anne-babaların akademik katılımı daha az davranışsal sorun ortaya çıkarmaktayken, eğitim düzeyi düşük olan anne-babaların akademik katılımı davranış ya da başarıyla ilişkili olmayıp, öğrencinin tutkusunu artırmaktadır.

Ebeveynlerin eğitim seviyesi ile akademik katılımları arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmadan elde edilen sonuçlar, yüksek eğitilmiş velilerin çocuklarına yönelik daha yüksek beklentileri olduğunu ve hem okulda hem evde daha katılımcı olduklarını göstermektedir (Englund vd., 2004).

Chen'in (2005) ortaokul öğrencileri örnekleminde gerçekleştirdiği çalışmasında, algılanan anne-baba katılımı ve algılanan öğretmen katılımının akademik başarıyı artırdığı bulgusu elde edilmiştir. Bunun yanı sıra öğrencinin akademik başarısı üzerindeki en büyük etkiyi algıladığı öğretmen desteği sağlamaktadır.

Gonzalez ve arkadaşlarının (2005) meta analiz çalışmasından elde ettikleri bulgulara göre, eğitimin her düzeyinde anne-baba akademik katılımı ile öğrencilerin akademik performanslarını ve motivasyon düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir.

Machen ve arkadaşlarına (2005) göre, anne-baba akademik katılımı, çocukların başarı düzeyini artırmaktadır. Bunun yanı sıra öğretmenlerin de anne-baba katılımının öneminin bilincinde olmaları ve velilerle sağlıklı iletişim kurmaları gerekmektedir.

DePlanty ve arkadaşlarının (2007) ortaokullarda öğretmenler ve öğrencilerle görüşme ve anket yöntemiyle gerçekleştirdikleri çalışmalarından elde ettikleri bulgulara göre; öğretmenler ve öğrenciler akademik başarı için ebeveynlerin okulda akademik katılımlarının, evde akademik katılımlarına kıyasla daha az önemli olduğunu düşünmektedirler.

Powell ve arkadaşları (2008), ana sınıfı öğrencilerinde anne-baba katılımının çocukların sosyal ve matematiksel becerilerini artırdığını, davranışsal bozuklukları ise azalttığını bulgulamışlardır.

Fraser ve Chionh'a (2009) göre, algılanan öğretmen katılımı öğrencileri sosyal, duygusal ve akademik uyum bakımından pozitif yönde etkilemektedir. Öğretmenlerin öğrencilerini bağımsız bireyler olarak görmeleri ve bunu onlara hissettirmeleri durumunda, öğrenciler kendilerini daha değerli hissedecekler ve okula yönelik de aidiyet duygusu geliştireceklerdir.

Woolley ve arkadaşları (2009), öğretmen akademik katılımının öğrencilerin okuldan memnun olma düzeylerini pozitif olarak etkilediği ve öğrencilerde pozitif davranışların oluşmasına yardımcı olduğunu ortaya koymuşlardır. Araştırmacılar ayrıca öğretmen akademik katılımının, anne-baba akademik katılımına göre daha belirleyici olduğunu öne sürmektedirler.

Regner ve arkadaşları (2009) Fransız ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılımını incelemiştir. Araştırmadan elde ettikleri

bulgulara göre; öğrenciler anne-babalarının akademik katılımını destek ve izleme olarak iki farklı boyutta algılamakta, öğretmenlerinin akademik katılımını yalnızca izleme olarak algılamaktadırlar. Öğrencilerin algıladıkları anne-baba ve öğretmen katılımı düzeyleri akademik hedeflerine ulaşma derecelerini aynı seviyede ve pozitif yönde etkilemektedir.

Law'ın (2011) araştırmasına göre algılanan öğretmen akademik katılımı, öğrencinin okuduğunu anlama düzeyini artırmakta ve bununla birlikte öğrencinin akademik başarısını da olumlu yönde etkilemektedir.

Sakiz ve arkadaşlarının (2012) çalışmasına göre; algılanan öğretmen katılımı, öğrencide akademik öz yeterlik ve okula aidiyet duygusu oluşturmada, okuldan ve derslerden zevk almasını sağlamada, derslerinde gösterdiği çabayı arttırmakta ve akademik anlamda umutsuzluk hissini azaltmaktadır.

Wilder'ın (2014) meta analiz çalışmasından elde edilen bulgular anne-baba katılımının akademik başarıyı pozitif olarak etkilediğini, özellikle anne-baba katılımı ebeveynlerin çocuklarından başarı beklentisi olarak tanımlanıyorsa, aradaki ilişkinin daha kuvvetli olduğunu göstermektedir. Ayrıca anne-baba katılımı eğer ebeveynlerin ödevlere yardımı olarak algılanıyorsa akademik başarıyla arasındaki ilişkinin gücü zayıflamaktadır.

Yapılan başka bir meta analiz çalışmasında da anne-baba katılımının akademik başarıyı pozitif yönde etkilediği, anne-baba katılımı çocukların öğrenme faaliyetlerine yönelik genel bir destek olarak algılanıyorsa aradaki ilişkinin gücünün arttığı bulgusu elde edilmiştir (Castro vd., 2015). Araştırmacılara göre ebeveynler çocuklarının derslerine yardımcı olmalı ve onları sürekli izlemelidirler.

2.1.4. Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı konusunda yurtdışında yapılan akademik çalışmalar

Yıldırım'ın (2006) ortaokul son sınıfta ve lise üçüncü sınıfta okuyan öğrenciler örneğinde gerçekleştirdiği çalışmada, anne-baba katılımının öğrencinin başarısıyla pozitif yönde ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bir diğer bulgu ise algılanan öğretmen akademik katılımının akademik başarıyı etkilemediğidir.

Karadağ'a (2007) göre okulda karşılaştıkları sıkıntıları aileleriyle paylaşan ortaokul birinci sınıf öğrencilerinin derslerinde daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir. Ailelerin özellikle okul ortamındaki sorunlarda çocuklarına destek olmalarının önemi vurgulanmıştır.

İlkokul, ortaokul veya lisede okuyan çocuğu olan ebeveynlerin akademik katılım düzeylerinin incelendiği bir araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; anne-babaların akademik katılım düzeyleri yüksek olup, üniversite mezunu anne-babalar üniversite mezunu olmayanlara kıyasla çocuklarının eğitim-öğretim süreçlerine daha fazla katılım göstermektedirler. Anne-babaların akademik katılım düzeyleri yükseldikçe çocuklarının akademik başarıları da artmaktadır (Kotaman, 2008).

Akbaba-Altun'un (2009) ilköğretim öğrencileri örneğinde anne-baba akademik katılımını incelemiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular neticesinde, anne-baba akademik katılımının eksikliğinin akademik başarısızlığa yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.

İlkokul 5. sınıf öğrencilerinin araştırmaya konu edildiği bir çalışmadan elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin algıladıkları anne-baba katılımı ve algıladıkları öğretmen katılımı arttıkça, akademik başarı düzeyleri de artmaktadır (Özkarslı, 2009). Özdemir ve arkadaşlarının (2010) çalışmasına göre; algıladıkları öğretmen akademik katılımı yüksek olan öğrenciler, okula yüksek aidiyet duygusu beslemekte ve bununla birlikte başarı düzeyleri de artmaktadır.

Erdoğan ve Demirkasımoğlu'nun (2010) ilköğretim okullarında çalışan öğretmen ve idarecilerle yaptıkları görüşmeler neticesinde şu sonuçlar elde edilmiştir: Öğretmenler ve idareciler ailelerin eğitim sürecine daha fazla katılımcı olmaları gerektiğini düşünmektedirler. Buna karşın uygulamada bu düşünce yer bulmamaktadır. İdarecilerin ve öğretmenlerin, ailelerin katılım göstermelerini sınırladıkları, ailelerin de katılımcı olmak için çok hevesli olmadıkları görülmüştür.

Özer ve arkadaşlarının (2011) çalışmasından elde edilen bulgulara göre; algıladıkları öğretmen akademik katılımı yüksek olan öğrencilerin okulu bırakma eğilimleri daha düşüktür. Öğretmenlerin, öğrencileri okula bağlama noktasında da son derece etkili olduğu bu çalışmayla gözler önüne serilmiştir.

Argon ve Kıyıcı (2012), ilköğretimde aile katılımına yönelik öğretmen görüşlerini incelemişlerdir. Araştırmadan elde edilen bulgular şöyledir: Ailenin akademik katılımı akademik başarıyı artırıyor olsa da, katılım düzeyi istenen seviyede değildir. Bu durum öğretmenin performansını ve motivasyonu olumsuz etkilemekte ve öğrencilerde davranış bozuklukları, disiplin sorunları, akademik başarısızlık, isteksizlik, yalnızlık ve güvensizlik gibi sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Ailelerin eğitim sürecine katılımını engelleyen unsurlar ise eğitim, kültür, ekonomik düzeylerinin düşük olması, yoğun iş temposu, aile içi sorunlar vb. nedenlerdir.

İlkokul öğrencilerinin ebeveynlerinin akademik katılım düzeylerinin incelendiği bir çalışmadan elde edilen sonuçlara göre anne-babalar çocuklarıyla iletişim kurma, evde ders çalışma ortamı hazırlama, ödevlere yardım etme gibi konularda katılımcı olurken, okulda gerçekleşen faaliyetler konusunda ebeveynlerin katılım düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca ödevlere yardım etme konusunda anneler babalardan daha aktiftir (Şad ve Gürbüz Türk, 2013).

Çiftçi ve Bal'ın (2015) araştırmasına göre; ortaokul öğrencilerinde anne-baba akademik katılım düzeyi ile öğrencilerin akademik performansları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Anne-baba katılım düzeyi arttıkça öğrencinin akademik başarısı da yükselmektedir. Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ve eğitim durumu da anne-baba katılım düzeyi ile pozitif yönde ilişkilidir.

Erbay (2016), dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan ortaokul öğrencilerinde anne-baba ve öğretmen akademik katılımını incelemiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular, öğrencilerin algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılımının tüm boyutlarıyla öğrencilerin okula bağlılıkları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Dündar (2017), ilkokul ve ortaokul öğrencilerinde algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile öğrencilerin akademik benlikleri ve sosyal bilgiler dersine bağlılıkları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; kız öğrenciler erkeklere kıyasla, ilkokul öğrencileri ortaokul öğrencilerine kıyasla daha fazla anne-baba akademik katılımı algılamakta ve derslerine daha fazla bağlılık göstermektedirler.

Doğan (2018), ilkokul öğrencilerinde aile akademik katılımını incelemiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğrencilerin sınıfı yükseldikçe anne-baba katılımı azalmaktadır.

Erdoğan (2019), ortaokul öğrencilerinin okula bağlanma düzeylerini, okul tükenmişliği ve algılanan anne-baba akademik katılımı bağlamında incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre; algılanan anne-baba akademik katılımı ile okul tükenmişliği arasında negatif yönde, okula bağlanma arasında ise pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir.

Polat Zafer'in (2019) ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin velileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasından elde ettiği sonuçlara göre; annelerin akademik katılım düzeyleri babalara göre daha yüksek olup, anne-babaların algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri de yüksek düzeydedir.

2.2. Akıllı Telefon Bağımlılığı

Akıllı telefon bağımlılığı, internet bağımlılığı, oyun bağımlılığı gibi bağımlılık türleri; kişinin alkol, uyuşturucu, sigara gibi belli madde bağımlılıklarından farklı türde bağımlılıklardır. Madde bağımlılıklarında kişi, o maddenin yoksunluğunda olumsuzluklar yaşarken, akıllı telefon bağımlılığında ise kişi akıllı telefonu yanında olsa dahi yoksunluk korkusu yaşayabilmektedir (Erdem vd., 2016). Bu nedenle önce bağımlılığın ne olduğunu irdelemek daha faydalı olacaktır.

2.2.1. Bağımlılık

Türk Dil Kurumu'na göre bağımlılık; "bağımlı olma durumu, tabiiyet" olarak tanımlanmış olup, bağımlı ise "bir kimseye veya şeye maddi veya manevi yönden aşırı bağlı olan" şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2019). Yabancı alanyazında ise genellikle "addiction" olarak kullanılan bağımlılık, bir davranışı sürekli yapmaktan kendini alıkoyamama veya bir madde kullanımında kendini kontrol etmekte güçlük çekme şeklinde tanımlanmaktadır (Egger ve Rauterberg, 1996). Tamar Gürol'a (2012) göre; bağımlılık, kişiye zarar vermekte olan birçok olumsuz sonuç doğurmasına rağmen kişinin zoraki bir şekilde madde araması ve kullanması ile karakterize olan süreklilik arz eden ve tekrarlayıcı niteliğe sahip zarar verici davranış ve tutumun eşlik ettiği hem beyni hem de davranışları etkileyen, gelişmesinde ve ilerlemesinde birçok çevresel ve

biyolojik etmenin rol oynadığı belirli bir sürecin sonunda oluşan bir beyin hastalığıdır. Bir başka tanıma göre bağımlılık; bireyin kullandığı bir madde ya da gerçekleştirdiği davranış üzerindeki kontrolünü kaybetmesi ve onusuz bir yaşam sürdürememe durumudur (Dinç, 2017).

Bağımlılık denildiğinde akla ilk olarak sigara, alkol, uyuşturucu gibi maddeler gelse de bağımlılığı sadece bir maddeye bağımlılık olarak ele almak doğru değildir. Günümüzde bireylerin alışveriş yapma, telefon ve bilgisayar kullanma, sosyal ağ sitelerinde vakit geçirme, televizyon izleme gibi davranışlarında değişiklikler görmek mümkündür. Bağımlılık biyolojik olmasının yanında psikolojik ve toplumsal olarak da ele alınması gereken bir kavramdır (Kalkan ve Kaygusuz, 2013, s. 77).

Bağımlılık kavramı ile ilgili kaynaklar incelendiğinde, bağımlılığın madde bağımlılığı ve bir davranışa olan bağımlılık olmak üzere iki ana başlık altında toplandığı görülmektedir. Köknel (1998)'e göre, madde bağımlılığı kişilerin bir gıda maddesi, obje veya uyuşturucu madde karşısında bağımlı hale gelmesidir. Çikolata, çay, kahve gibi gıda maddeleri ya da uyuşturucu, alkol, sigara gibi kimyasal maddeler, madde bağımlılığı başlığı altında araştırılmaktadır. Ne var ki, son dönemlerde yapılan incelemeler bağımlılığın sadece kimyasal maddelerle özdeşleşmediğini, hayata geçirilmediğinde huzursuzluk ve sıkıntı meydana getiren, anın tadını çıkaramamasına sebep olan bazı etkinliklerin de bağımlılık olarak adlandırılmasını ortaya koymaktadır (Wechaler, 2016).

Madde bağımlılığı, bireyin somut olarak gündelik kullandığı çay, kahve, çikolata veya uyuşturucu maddelerin (sigara, alkol, esrar, kokain vb.) kullanımını olarak açıklanabilir. Bu açıklamanın yanı sıra bağımlılığın kapsadığı davranışsal bağımlılık kavramı da vardır. Davranışsal bağımlılık, yapılmadığında bazı psikolojik zorlantıların ve bağımlılık krizlerinin oluşabileceği bir bağımlılık türüdür (Dirik, 2016).

Davranışsal bağımlılık ya da davranışa bağımlılık diye adlandırılan bu kavram; herhangi bir davranışın, anormal ve tekrarlı bir şekilde sergilenmesi neticesinde kişinin bedensel ve ruhsal dengesini kaybetmesi, topluma ayak uyduramaması ve yaşam düzeninin bozulması gibi etkiler içermektedir. Davranışsal bağımlılıklar arasında teknoloji bağımlılığı, internet bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığı da yer almaktadır (Dirik, 2016).

Teknoloji bağımlılığı ve türevleri, davranışsal bir bağımlılık şeklidir ve kimyevi madde bağımlılığı gibi bir kullanıma dayalı değildir. Kişi ile teknolojik aletin etkileşimine bağlantılı olarak ortaya çıkmaktadır. Televizyon izleme gibi teknolojik bağımlılıklar kişiyi pasifleştirirken, bilgisayar oyunları bunun bir nebze dışındaymış izlenimi vererek kullanıcının oyuna dâhil olmasıyla faal olduğu hissi vermektedir (Wechaler, 2016).

2.2.2. Akıllı telefon bağımlılığı

Teknolojinin hızlı gelişimiyle birlikte hayatımıza giren kitle iletişim araçlarından telefon teknolojisindeki gelişmelerle birlikte akıllı telefon olarak adlandırılan cihazlar ortaya çıkmıştır. Eski tip cep telefonlarına göre daha üst seviyede teknoloji barındıran bu cihazlar bilgisayarların yaptığı hemen hemen bütün işleri yapabilecek teknolojik özelliklere sahiptir. Eski tip cep telefonlarıyla yapılabilen konuşma ve mesajlaşmanın yanında akıllı telefonlar bireylere fotoğraf çekme, video kaydetme, kaydedilen fotoğraf ve videoları sosyal ağlarda paylaşma, görüntülü konuşma, harita hizmeti, alışveriş yapma, oyun oynama, araştırma yapma gibi birçok olanak sunmaktadır. Akıllı telefonların bu özellikleri sunabilmesinin altında ise pek tabii ki internet teknolojisinin gelişimi yatmaktadır. Özellikle 4.5G teknolojisiyle birlikte internet erişimi hem yaygınlaşmış hem de hızlanmış olup insanlar bilgiye daha kolay bir şekilde erişebilmektedir. Bilgisayarın sunduğu hemen hemen bütün kolaylıkları sağlayan akıllı telefonların boyut olarak bilgisayarlardan katbekat küçük olması da insanlara bir nevi bilgisayarlarını ceplerinde taşıma imkanı sunmaktadır.

Akıllı telefonların ve internetin insan hayatına sunduğu sayısız kolaylığın yanında birtakım dezavantajları da beraberinde getirdiği düşünülmektedir. Amerikan araştırma şirketi Deloitte'in araştırmasına göre Amerika'da akıllı telefon kullanıcıları, bağımlılık seviyesine varan kullanımlarının farkına varmış durumdadırlar (Businessinsider, 2017). Bu farkındalığın da en çok 18-34 yaş grubundaki bireylerde olduğu bulgusuna ulaşan araştırmaya katılanların % 47'si akıllı telefon kullanım sürelerini azaltmak için çaba göstermektedirler. Bu çabanın önemli bir kısmını ise başkalarıyla birlikteyken telefonlarını ceplerinden ya da çantalarından çıkarmamak oluşturmaktadır. Buna rağmen Amerika'da tüm akıllı telefon kullanıcıları günde 12 milyar defa telefonlarına bakmaktadır. Bunun yanı sıra araştırmacılar, insanların % 89'unun sabah

uyandıklarında ilk yaptıkları işin telefonlarına bakmak olduğunu belirtmektedirler. Aynı şekilde gece uyumadan önce son yaptıkları işin telefonlarını kontrol etmek olduğunu söyleyenlerin oranı da % 81 olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanların % 89'u televizyon seyredirken dahi akıllı telefonlarıyla ilgilenirken, % 92'si alışveriş yaparken akıllı telefonlarını kullanmaktadırlar.

Benzer bir araştırma GFK ve DigitalTalks işbirliğiyle Türkiye'de de gerçekleştirilmiştir (DigitalTalks, 2017). Araştırmaya katılan her dört kişiden üçü akıllı telefonlarındaki mesajlaşma uygulamalarını ve sosyal medya uygulamalarını sürekli ya da sık sık kontrol ettiğini belirtmektedir. Akıllı telefon kullanıcılarının % 59'u telefonun hayatlarında önemli bir yeri olduğunu fakat kullanımlarının aşırıya kaçmadığını ifade ederken, % 44'ü gün içinde telefonlarına bakamadıklarında kendilerini huzursuz hissettiğini, % 38'i ise sabah uyandıklarında yaptıkları ilk işin telefonlarından sosyal medya hesaplarını ve mesajlarını kontrol ettiklerini belirtmektedirler. Akıllı telefon kullanıcılarının % 39'u televizyon seyredirken dahi akıllı telefonlarına baktıklarını söylerken, % 28'i tuvalete çoğu zaman akıllı telefonlarını yanlarına alarak gittiklerini ifade etmişlerdir. Akıllı telefonlarıyla çok sık ilgilendikleri için aileleri ya da arkadaşları tarafından tepki gördüklerini belirtenlerin oranı % 37 iken, katılımcıların % 28'i gece telefonlarına bakmak için uyandıklarını ifade etmişlerdir. Akıllı telefon bağımlılığı; baş ve boyun ağrıları, el bileklerinde ağrılar, depresyon, dikkat dağınıklığı gibi fiziksel olumsuzlukların yanında nomofobi ve FoMO gibi çağımızın dijital hastalıklarına da neden olabilmektedir (Erdem vd., 2016).

Nomofobi bir terim olarak ilk kez 2008'de İngiltere'deki bir araştırmanın sonucunda ortaya atılmıştır. Araştırmaya katılanların %53'ü akıllı telefonlarını kaybettiklerinde, telefonlarının şarjı bittiğinde ya da kapsama alanı dışında kaldıklarında kendilerini huzursuz hissettiklerini ifade etmişlerdir. Erkeklerin %58'inin kadınların ise %48'inin bu huzursuzluğu hissettikleri ve araştırmaya katılanların %9'unun ise; akıllı telefonları kapalıyken, stres düzeylerinin arttığını hissettikleri belirtilmiştir (Bahi ve Deluliis, 2015, s. 745). İngiltere'de 2012'de gerçekleştirilen başka bir araştırmanın sonucunda ise akıllı telefonundan yoksun kalma korkusu yaşayanların oranı %53'den %66'ya çıkmıştır. Bunun yanı sıra, 2008'deki çalışmanın aksine, kadınların %70'i erkeklerin ise %61'i akıllı telefonlarına ulaşamadıklarında

stresli hissettiklerini ifade ederken, en yüksek nomofobinin %77 oranla 18-24 yaş grubundaki bireylerde olduğu belirtilmiştir (SecurEnvoy, 2012).

Nomofobik kişilerin karakteristik özellikleri olarak; telefonlarında sürekli olarak mesaj veya arama olup olmadığına bakma, kapsama alanı dışında olan veya telefon kullanımının yasak olduğu yerlerde endişe ve stres hissetme, telefonu 24 saat boyunca açık bırakma ve yatarken dahi akıllı telefonlarından ayrılmama gibi davranışlar sıralanmıştır (Bragazzi ve Pente, 2014, s. 156-157). Bununla birlikte nomofobi ile birbirine yakın kavramlar olarak bilinen akıllı telefon bağımlılığında da birtakım fizyolojik ve psikolojik rahatsızlıklar görülmektedir. Akıllı telefon bağımlısı olan bireylerde genellikle; baş ve boyun bölgesinde ağrı, kazalara maruz kalma oranında artış (Haug vd., 2015, s. 299), yalnızlık (Takao vd., 2009; Güzeller ve Coşguner, 2012; Tan vd., 2013; Şar, 2013), depresyon (Thomé vd., 2011; Güzeller ve Coşguner, 2012), yaşam tatmininde (Lepp vd., 2014) ve fiziksel ve sosyal aktivitelerde düşüş (Yen vd., 2009; Lepp vd., 2013), düşük öz saygı düzeyi (Takao vd., 2009) gibi olumsuzlukların gözlemlendiği ifade edilmektedir. Bunların yanı sıra akıllı telefon bağımlılığının A Tipi kişilikte ve depresyon düzeyi yüksek olan bireylerde anlamlı olarak daha fazla görüldüğü belirtilmektedir (Toda ve Ezo, 2013). Erdem ve arkadaşlarına (2016) göre nomofobinin belirtileri olarak şunlar gösterilebilir:

- Birey telefonunun hep yanında olduğundan emin olmak ister.
- Birey telefonunun şarjının bitmemesine ve hep açık kalmasına dikkat eder.
- Birey devamlı telefonunu kaybedeceği ya da telefonunun bozulacağı korkusunu yaşar.

Akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili herhangi bir tanımlama yapılmamıştır. Ancak, son zamanlarda yapılan araştırmalar sonucunda akıllı telefon bağımlılığı davranış bağımlılığının bir türü olarak ele alınmaktadır. Bilimsel araştırmaların sonucuna göre, davranış bağımlılığının hem beyni hem de davranışı etkileyen bir türü olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tarhan, 2011). Madde bağımlılıklarından farklı olarak davranışsal bağımlılıklar ortaya çıkış nedenleri ve tedavi süreci gibi yönlerden farklılık göstermektedir. Akıllı telefon bağımlılığı bireyi, sosyal medya üzerinde etkileşim kurmaya, veri alışverişini arttırmaya ve oldukça fazla telefonla meşgul olmaya sebep olmaktadır. Akıllı telefonun zarar görmesi veya uygulamadaki herhangi bir problem

bağımlı kişide panik atak veya kaygı hissi gibi durumlar oluşturabilmektedir (Kim, 2013). Akıllı telefon bağımlılığı bireyin bulunduğu ortam içerisinde hem fiziksel, ruhsal ilişkilerine hem de sosyal ilişkilerine etki etmektedir. Özellikle gençler cep telefonlarından sosyal iletişim konusunda olumsuz etkilenmektedir. Yüz yüze iletişimden uzaklaştıran cep telefonları, gençlerin gerçek iletişim kurmalarına engel olmaktadır. İletişim ve haberleşme amacıyla kullanımı dışında akıllı telefonlar, daha çok gençler için bir statü simgesi ve kimlik unsuru haline gelebilmektedir. Çok fazla insan cep telefonlarını, işlevsel özelliklerini bilmeden sadece saygınlık ve ayrıcalık kazandırdığını düşündüğü için kullanmaktadır. Teknolojik gelişmelerin kültürel olarak oluşturduğu değişimler, cep telefonlarını da dahil edilmesi gereken yeni sorgulama ve araştırma alanları meydana getirmiştir (Ertem, 2006).

Araştırmalar, akıllı telefon kullanım yaşının giderek azaldığını göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırmaya göre 0-11 yaş arasında akıllı telefon sahibi bireylerin sayısı 2014 yılında 2.9 milyon iken, bu sayı 2019 yılında 5.7 milyona çıkmıştır. 12-17 yaş arası bireyler için ise bu rakamlar 2014 yılında 15.5 milyon iken, 2019 yılında 20.6 milyon olarak bulunmuştur (Statista, 2019a). İngiltere'de ise 16-64 yaş arasındaki bireylerin dahil edildiği araştırmanın sonuçlarına göre 16-24 arası bireylerin akıllı telefon sahibi olma oranı 2012 yılında % 86 iken, 2018 yılında bu oran % 96'ya çıkmıştır (Statista, 2019b). Amerika ve İngiltere'de özellikle çocuklarda ve ergenlerde akıllı telefon sahibi olma oranında görülen bu artış esasında dünya geneli için de bir fikir vermektedir.

Akıllı telefon kullanım yaşının Türkiye'de incelendiği bir araştırmada ise 15 ilde 6-15 yaş arası çocuğu olan 161 ebeveynle görüşmeler yapılmıştır. DigitalTalks (2018) ve GFK iş birliğiyle gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen bulgulara göre 6-15 yaş arasındaki çocukların % 59'u akıllı telefon, % 42'si tablet, % 44'ü bilgisayar sahibidir. Aynı araştırmanın sonuçları çocukların % 41'inin sosyal medya hesabı kullandıklarını göstermektedir.

Akıllı telefon kullanım yaşının hızla düşmesi ve çocukların giderek akıllı telefonlarıyla sosyal medya hesaplarında vakit geçirmeleri, akıllı telefon bağımlılığının da çocuk yaşlardan itibaren başladığını düşündürmektedir. Türkiye ve dünyadaki bu eğilimden yola çıkarak bu tarz bağımlılıkların çocukların ruhsal ve zihinsel

gelişimlerine zarar vereceği düşüncesiyle akıllı telefon bağımlılığının küçük yaş gruplarında incelenmesi önem arz etmektedir.

2.2.2.1. Akıllı telefon bağımlılığı konusunda yurtdışında yapılan akademik çalışmalar

Güney Kore’de sektör çalışanları ve üniversite öğrencileri örnekleminde akıllı telefon bağımlılığının incelendiği çalışmadan elde edilen bulgulara göre çalışanlar öğrencilere göre akıllı telefonlarına daha az bağımlıdır. Aynı zamanda bireyin eğitim düzeyi arttıkça akıllı telefon bağımlılığı azalmaktadır (Kwon vd., 2013a).

Bian ve Leung (2015) üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarını incelemişlerdir. Elde ettikleri bulgular sosyal yaşamlarında yalnız ve utangaç hissedenlerin akıllı telefonlarına daha bağımlı olduklarını göstermektedir.

İsviçre’de yapılan bir araştırmada öğrencilerin % 16.9’unun akıllı telefonlarına bağımlı oldukları bulgusu elde edilmiştir. 15-16 yaşlarındaki bireylerin 19 yaşındakilere oranla daha fazla bağımlı olmalarının yanında, stres düzeyi yüksek olan bireylerin ve gün içinde daha az fiziksel aktivitede bulunanların bağımlılık düzeyi daha yüksektir (Haug vd., 2015).

Lepp ve arkadaşları (2015) üniversite öğrencilerinde telefon kullanımı ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemişler ve öğrencilerin telefon kullanım süreleriyle akademik not ortalamaları arasında olumsuz yönde bir ilişki tespit etmişlerdir.

Tayvan’da üniversite öğrencileri örnekleminde gerçekleştirilen bir araştırmada akıllı telefon kullanım süresini gösteren bir uygulamayla birlikte katılımcıların kendi ifadelerinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrenciler iddia ettiklerinden daha fazla süreyle akıllı telefon kullanmaktadırlar. Öğrenciler akıllı telefon bağımlısı olduklarını kabul etmemekle birlikte bu bağımlılığı dikkate almamaktadırlar. Araştırmadan elde edilen çarpıcı bulgulardan birisi de bağımlı olmadığını iddia edip bağımlılığı küçümseyenlerin akıllı telefonlarını daha fazla kullanmalarındadır (Lin vd., 2015).

Andone ve arkadaşları (2016), Almanya’da yaş ortalaması 24 olan 30677 katılımcıyla geniş ölçekli bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmada kişisel bilgi

formlarının yanı sıra akıllı telefon uygulamalarından da yararlanarak kadınların erkeklere oranla, gençlerin de yaşlılara oranla akıllı telefonlarını daha fazla kullandıkları sonucunu elde etmişlerdir.

Elhai ve arkadaşları (2016), gerçekleştirdikleri çalışmanın sonucunda bireylerin kaygı düzeyleri ve iletişimde olma ihtiyaçları arttıkça daha fazla akıllı telefon kullandıklarını tespit etmişlerdir. Bunun yanı sıra bireylerde depresyon düzeyi arttıkça telefon kullanma süresi azalmaktadır. Depresyona giren kişilerin kimseyle iletişim kurma hevesinde olmamaları ve canlarının bir şey yapmak istememesi telefonla ilgilenme sürelerini azaltıyor olabilir.

Samaha ve Hawi (2016), üniversite öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı, stres, akademik performans ve yaşam tatmini arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Sonuçlar, akıllı telefon bağımlılığı riskinin algılanan stres ve akademik performans aracılığıyla yaşam tatmini ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Akıllı telefon bağımlılığı riski, algılanan stresle ve akademik performansla olumsuz olarak ilişkilidir. İnternet bağımlılığı ve psikiyatrik belirtilerin birbirlerini etkileyebildiğini öne süren yazarlar, akıllı telefon bağımlılığı riski ne kadar yüksek olursa, algılanan stres seviyesi o kadar yüksek olacağını ve algılanan stres seviyesi ne kadar yüksek olursa akıllı telefon bağımlılığı riskinin de o kadar yüksek olacağını ifade etmektedirler. Başka bir deyişle, algılanan stres düzeyini yükselten herhangi bir şey akıllı telefon bağımlılığı riskini artırabilir. Bununla birlikte akıllı telefon bağımlılığı riskini artıran herhangi bir şey, bir öğrenciyi akıllı telefon bağımlılığıyla birlikte, yüksek bir algılanan stres düzeyi ve düşük yaşam tatmini düzeyinin birleşiminden oluşan tehlikeli bir bölgeye taşıyabilmektedir.

Akıllı telefon kullanım amaçları, sorunlu akıllı telefon kullanımı, kaygı ve depresyon arasındaki ilişkilerin incelendiği bir çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; akıllı telefonunu daha çok haber alma, bilgi edinme, eğlence gibi amaçlarla kullananlar sorunlu akıllı telefon kullanımına ve dolayısıyla akıllı telefon bağımlılığına daha yatkındırlar. Ayrıca bu tarz bireylerin kaygı düzeyleri de daha yüksektir. Akıllı telefonunu daha çok sosyal medya, mesajlaşma gibi amaçlarla kullanan ve sosyal kullanıcılar olarak tabir edilen bireylerde ise depresyon belirtileri daha az görülmektedir (Elhai vd., 2017).

Kim ve arkadaşları (2017), üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarını incelemişlerdir. Araştırmalarından elde ettikleri bulgular neticesinde, akıllı telefon bağımlılığı ile yalnızlık ve depresyon arasında olumlu yönde bir ilişki olduğunu ifade etmişlerdir.

Yaş ortalaması 24.89 olan bir örnekleme sorunlu akıllı telefon kullanımının incelendiği bir çalışmaya göre, kişilik özelliklerinden sorumluluk, duygusal dengelilik ve yeniliğe açıklık sorunlu akıllı telefon kullanımıyla olumsuz yönde ilişkilirken, kaygı düzeyi olumlu yönde ilişkilidir. Bunun yanı sıra gençler ve narsist bireylerde akıllı telefon kullanımı diğerlerine göre daha fazladır (Hussain vd., 2017).

2.2.2.2. Akıllı telefon bağımlılığı konusunda yurtiçinde yapılan akademik çalışmalar

Lise öğrencilerinin telefon bağımlılığı ve sosyal kaygı düzeyi arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada telefon kullanımı ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (Yılmaz, 2015).

Akıllı telefon bağımlılığının üniversite öğrencileri örnekleminde incelendiği bir çalışmada akıllı telefon kullanım süresi ve sanal kaytarma davranışının akıllı telefon bağımlılığını olumlu yönde etkilediği sonucu elde edilmiştir. Buna karşılık öz düzenleme ise akıllı telefon bağımlılığıyla olumsuz olarak ilişkilidir (Gökçearsan vd., 2016).

Süler'in (2016) üniversite öğrencileri örnekleminde akıllı telefon bağımlılığını incelediği çalışmasında, akıllı telefon bağımlılığı öznel mutluluk arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulmuştur.

Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile sosyal fobi düzeylerinin incelendiği bir çalışmada bu iki değişken arasında olumlu bir ilişki tespit edilmiştir. Sosyalleşme sıkıntıları çeken ve yalnızlık hisseden bireylerin akıllı telefonlarına sarıldıklarını söylemek mümkündür (Enez Darçın vd., 2016).

Aktaş ve Yılmaz (2017), üniversite öğrencilerinde yalnızlık ve utangaçlık unsurları açısından akıllı telefon bağımlılığını incelemişlerdir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin akıllı telefon kullanmadaki başlıca amaçları internette gezinmek, sosyal ağlarda vakit geçirmek ve müzik dinlemektir. Bunun yanı sıra akıllı telefon bağımlılığı ile yalnızlık ve utangaçlık arasında olumlu bir ilişki mevcuttur.

Yalnız ve utangaç hisseden öğrencilerin diğerlerine göre akıllı telefonlarına daha bağımlı olduklarını söylemek mümkündür. Bu çalışmanın bulguları Bian ve Leung'un (2015) çalışmasını destekler niteliktedir.

Akıllı telefon bağımlılığı ile yalnızlık düzeylerinin incelendiği bir başka çalışma ise lise öğrencileri örneğinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı ve yalnızlık düzeyleri orta düzeyde olup, akıllı telefon bağımlılığı ile yalnızlık arasında olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Çakır ve Oğuz, 2017).

Kuyucu'nun (2017) üniversite öğrencileri örneğinde gerçekleştirdiği çalışmasından elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin gelir düzeyine bağlı olarak sahip oldukları akıllı telefonun kalitesi değişmektedir ve öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı da kullandıkları telefonun kalitesine göre farklılaşmaktadır. Orta ya da alt kalitede bir akıllı telefona sahip olan bireyler akıllı telefonlarını performanslı olarak kullanamadıklarından dolayı akıllı telefon kullanımından keyif alamamakta ve buna bağlı olarak akıllı telefonlarına daha az bağımlı olmaktadır.

Meral'in (2017) çalışmasında lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ve akıllı telefon bağımlılıkları arasında olumlu yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Yaşam doyumu ile akıllı telefon bağımlılığı arasında ise olumsuz yönde bir ilişki görülmüştür.

Yıldırım'ın (2018) lise öğrencileri üzerindeki çalışmasından akıllı telefon bağımlılığı ile akademik başarı arasında olumsuz yönde bir ilişki elde edilmiştir. Ayrıca akıllı telefon kullanım süresi arttıkça akıllı telefon bağımlılık düzeyi de artmaktadır. Ergenlerin öznel iyi oluşları akıllı telefon bağımlılığıyla olumsuz yönde ilişkilirken, anne-baba tutumlarının psikolojik özerklik ve denetleme boyutları akıllı telefon bağımlılığıyla olumsuz yönde ilişkilidir.

Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon kullanımı ile sosyal ilişkileri arasındaki ilişkilerin incelendiği bir çalışmadan elde edilen bulgulara göre ortaokul öğrencilerinin algıladıkları aile desteği arttıkça akıllı telefon bağımlılıkları azalmaktadır (Demirel, 2018).

Gümüş (2018), tıp fakültesi öğrencilerindeki akıllı telefon bağımlılığı ile depresyon durumlarını incelemiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar akıllı telefon

bağımlılığı ile depresyon durumları arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Lise öğrencileri örnekleminde yapılan bir araştırmanın sonucunda akıllı telefon bağımlılığı ile algılanan demokratik anne baba tutumu arasında olumsuz bir ilişki bulunmuştur. Anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlerin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinden yüksek olduğu görülmüştür (Kalen, 2018).

Çetinkaya (2019) lise öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ve yordayıcılarını incelediği çalışmasında akıllı telefon bağımlılığı ile algılanan anne baba tutum boyutlarından demokratik tutum ile olumsuz yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Demokratik anne-baba tutum düzeyi artıkça akıllı telefon bağımlılığının azalacağı görülmektedir. Ebeveynleri demokratik bir tutumda olan bireylerin akıllı telefon kullanımlarının yaşamlarını olumsuz etkilemediğini ve akıllı telefon bağımlısı olmadıklarını söylemek mümkündür.

Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarının araştırıldığı bir çalışmada akıllı telefon bağımlılığı ile okula bağlanma arasında olumlu yönde bir ilişki tespit edilmiş olup, kendilik algısı ile akıllı telefon bağımlılığı arasında ise anlamlı bir ilişki görülmemiştir (Söyler, 2019).

2.3. Akademik Erteleme Davranışı

Akademik erteleme davranışı, rutin işlerde erteleme, kararları erteleme, kompulsif erteleme gibi alanyazındaki farklı erteleme türlerinden birisidir (Çakıcı, 2003). Akademik erteleme davranışını anlayabilmek için öncelikle ertelemenin kavramsal olarak ne olduğunu bilinmesi gerekmektedir.

2.3.1. Erteleme

Erteleme kavramı, bir kişinin yapabileceği ve yapmaya önceden karar verdiği bir işi geçerli bir sebep olmadan ertelemesi olarak tanımlanmaktadır (Greco, 1984). Bir başka tanıma göre erteleme, yapılacak işlerin bireyi zor durumda bırakacak noktaya kadar gereksiz yere ertelenmesidir (Solomon ve Rothblum, 1984). Ömrü boyunca her birey çeşitli zamanlarda yapması gereken işini ertelemektedir. Bir şeyleri ertelemenin bu denli evrensel ve yaygın olmasının nedeni, insanların zaaflarından

kaynaklanmaktadır (Senecal vd., 1995). Knaus (1998) ise ertelemeyi, belirli bir zamanda yapılması gereken bir işi zamanında yapmayı önemsemeyerek keyfi nedenlerle geciktirmek ya da son dakikaya bırakmak olarak tanımlamıştır. Haycock ve arkadaşları (1998) ertelemeyi, yapılması gereken işlerden ya da sorumluluktan kaçma ya da geciktirme olarak tanımlarken, Milgram'a (1991) göre erteleme belirli bir programa bağlı olmanın zorunlu olduğu gelişmiş ülkelerdeki bir hastalıktır. Ellis ve Knaus'un (2002) bireylerin olası kötü sonuçların farkında olmalarına rağmen bir işi ya da görevi bilerek ve isteyerek yapmaması olarak tanımladığı ertelemeyi Stell de (2007) aynı şekilde kötü sonuçlarla karşılaşılacağı beklentisine karşın işlerin isteyerek ertelenmesi olarak ertelemeyi tanımlamıştır.

Knaus'a (2002) göre erteleme döngüsü bireylerde şu şekilde oluşmaktadır:

1. Bireyin yapması gereken bir iş vardır.
2. Birey, bu işi sıkıcı veya karmaşık olarak algılamaktadır.
3. Birey, harekete geçmek için motive olmaya çalıştığında işin zorluğu gözünde büyür.
4. Birey, içinde duygusal olarak bir korku hisseder.
5. Hemen hayal kurmak ya da bir şeyler okumak gibi başka bir aktiviteye başlar.
6. Birey, kendi kendine işi ertesi gün yapacağını söylese de ertesi gün başka bir bahane bulur.
7. Eğer üzerindeki baskı artarsa işi ya hemen bitirir ya da tamamen bırakır.
8. Bir dahaki sefere bu durumun tekrarlanmayacağına dair kendisine söz verir.
9. Bir dahaki sefere ise alıştığı üzere erteleme alışkanlığını tekrarlar.

Erteleme davranışı alanyazında farklı araştırmacılarca farklı boyutları ortaya konularak ele alınmıştır. Bazı araştırmacılar temel olarak iki çeşit erteleme olduğunu iddia etmektedirler. Bunların birincisi bilinçli ertelemede, birey yaptığının bilincinde olduğu için erteleme davranışının önüne geçebilmesi daha kolay olmaktadır. Bir diğer erteleme türü olan bilinçsiz ertelemede ise birey erteleme davranışında bulunduğu farkında dahi olmadığından dolayı bunun önüne geçebilmesi bilinçli ertelemeye göre daha zor olacaktır (Durdu, 2019). Birey işlerini ertelediği zaman yalnızca o an değil, daha sonrasında yapması gereken işlerin zamanını da ertelemekte ve bununla birlikte

bireyde kaygı ve stres düzeyi artmaktadır (Durmaz vd., 2016). Erteleme davranışında bulunan birey anlık olarak kendisini rahatlamış hissetse de bu davranışı bir alışkanlığa dönüştürdüğünde zamanı yönetmede sıkıntı yaşayacağı için stres düzeyinde de bir artış gözlenebilir (Uzun ve Demir, 2015).

Jansenn ve Cartoon'ın (1999) denetim odağı ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmaya göre dışsal denetim odağı yüksek olanların içsel denetim odağı yüksek olanlara göre daha çok akademik erteleme davranışında bulunma eğilimindedirler.

Ellis ve Knaus (1977) ise erteleme davranışı beş başlık altında ele almıştır:

- Genel erteleme: Bireyin zamanı etkin bir biçimde yönetememesinden ötürü günlük işlerini yapabilmekte zorlanması,
- Kompulsif erteleme: Bireyin davranışsal olarak ertelemeye bulunmasının yanında karar verirken de erteleme eğiliminde olması,
- Karar vermeyi erteleme: Bireyin bir konuda karar vermede zorlanması nedeniyle karar vermeyi ertelemesi,
- Nevrotik erteleme: Bireyin yaşamında karşılaştığı önemli olaylar ve vermesi gereken önemli kararlar nedeniyle erteleme davranışında bulunması,
- Akademik erteleme: Öğrencilerin ödevlerini ya da projelerini hazırlama ya da sınavlara hazırlanma aşamasında erteleme davranışında bulunması ve son ana bırakmasıdır.

Ferrari (1992), ertelemeyi genel erteleme ve akademik erteleme olarak ikiye ayırırken; Vestervelt (2000), kişilik özelliği olarak erteleme ve durumsal erteleme olarak iki başlıkta değerlendirmiştir.

2.3.2. Akademik erteleme davranışı

Akademik erteleme davranışı, öğrencilerin derslerine zamanında çalışmaması, ödevlerini ya da projelerini son ana bırakmaları hatta teslim tarihlerini geçirmeleri, kütüphaneden alınan kitapları zamanında vermemeleri gibi davranışları anlatmaktadır (Rothblum vd., 1986).

Akademik hayatta öğrencilerin başarısız olma nedenlerinin incelendiği araştırmalarda, öğrencilerin akademik performanslarını olumsuz etkileyen ve çok sık

karşılaşılan bir davranış olarak akademik erteleme davranışına vurgu yapılmıştır (Schouwenburg vd., 2004). Öğrencinin başarısını olumsuz etkileyen en önemli etken olarak gösterilen akademik erteleme, öğrenmenin verimliliğini düşürmekte ve akademik başarısızlığa zemin hazırlamaktadır (Ferrari vd., 1995). Dolayısıyla akademik erteleme davranışında bulunan öğrencinin derslerinde başarısız olması (Ferrari vd., 1995; Knaus, 1998), bazı derslerde arkadaşlarından geri kalması (Rothblum vd., 1986) ya da devamsızlık yaparak okuldan ayrılması olasıdır (Knaus, 1998).

Solomon ve Rothblum'a (1984) göre bireylerin erteleme davranışında bulunmalarının çok sayıda sebebi olsa da bu sebeplerin en başında başarısız olma korkusu gelmektedir. Bu durum akademik erteleme davranışında bulunan öğrencilerin neden bu davranışta bulduklarını açıklamakta yardımcı olabilir. Akademik erteleme davranışında bulunan öğrencilerin kaygı düzeyleri diğer öğrencilere göre daha yüksek olmakta ve kendilerine güvenmediklerinden dolayı da özsaygıları daha düşük olabilmektedir. Kandemir (2010) de bireydeki başarısız olma korkusunun işleri ertelemeye teşvik ettiğini savunmaktadır. Bireyin, kendine güvenmemesinin yanı sıra mükemmeliyetçi olmasının da erteleme davranışı ortaya çıkardığı düşünülmektedir.

Burka ve Yuen'e (2008) göre başarılı yönelimi fazla olan ebeveynlerin ya da tam tersi çocuğunun başarılı olacağına inanmayan ebeveynlerin çocuklarının erteleme davranışında bulunma olasılığı daha fazladır. Bu tarz ailelerde yetişen çocukların, anne-babalarının kendilerinden olan olumlu ya da olumsuz beklentilerine göre hareket ettikleri belirtilmektedir.

Bireyin etkilendiği iyi ya da kötü olayları bireyin kendi davranışlarına bağlaması ya da şans, kader gibi dış faktörlere yorması eğilimi anlamına gelen denetim odağının akademik erteleme davranışının nedenlerinden biri olabileceği düşünülmektedir (Rotter, 1966). Denetim odağı, bireyin kendi davranışının sonuçlarına katlanması ve bununla birlikte sorumluluk alma derecesidir. İçsel denetim, bireyin yaşadıklarını kendi davranışlarının bir sonucu olarak kabul etmesiyle, dışsal denetim ise bireyin yaşadıklarını şans, kader ya da dış faktörlere bağlaması olarak tanımlanmaktadır (Gardner ve Warren, 1978). Öğretmenleri ve aileleri de öğrencilerden sorumluluk sahibi olmalarını, içsel denetim mekanizması geliştirmelerini yani kendilerinden beklenen akademik işleri zamanında yapmalarını beklerler. Sorumluluk bilinci erteleme

davranışının alt boyutlarından biri olarak karşımıza çıkmakta olup, bireyin sorumluluk bilincinin olması erteleme davranışını azaltacak unsurlardan birisidir (Yiğit ve Dilmaç, 2011). Kişiliğin de bir boyutu olan sorumluluk bilincinin yüksek olduğu öğrencilerde akademik erteleme davranışının azaldığı bulgusunun elde edildiği çalışmalar da bu durumu destekler niteliktedir (Lee vd., 2006; Kandemir, 2014b).

Öğrencilerin akademik erteleme davranışında bulunmalarının bir diğer nedeni olarak kaygı düzeyi gösterilmektedir. Bireyin karşılaştığı durum karşısında ne yapacağını bilememesi, korkması şekline tanımlanan kaygı; akademik hayatta öğrencide vuku bulabilir. Öğrencinin derslerinde başarılı olması gerekirken yaşadığı kaygı, öğrenciyi akademik erteleme davranışında bulunmaya itebilir (Ekşi ve Dilmaç, 2010). Rothblum ve arkadaşlarına (1986) göre, akademik erteleme davranışında bulunan öğrencinin kaygı düzeyi akademik erteleme davranışında bulunduğu müddetçe yüksek bir düzeyde olacaktır.

Akademik erteleme davranışını ortaya çıkaran etmenlerden biri olarak motivasyon eksikliği de gösterilmektedir (Senecal vd., 1995). Öğrencilerin akademik hayata motive olamamaları, ders ile ilgisiz faaliyetlerde bulunmak adına zaman yaratma çabasına girmeleri, öğrencilerin motivasyonunu düşürebilmekte ve bu durum da akademik erteleme davranışına yol açabilmektedir (Franziska vd., 2007).

2.3.2.1. Akademik erteleme davranışı konusunda yurtdışında yapılan akademik çalışmalar

Ferrari ve arkadaşları (1992) üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışıyla denetim odağı arasında bir ilişki bulamazken, akademik erteleme davranışıyla öz yeterlik arasında negatif yönlü bir ilişki tespit etmişlerdir.

Saddler ve Sacks'ın (1993) üniversite öğrencileri örnekleminde gerçekleştirdikleri çalışmada mükemmeliyetçiliğin akademik erteleme davranışının yordayıcılarından biri olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte mükemmeliyetçilik ve akademik erteleme davranışı öğrencilerde depresyona yol açmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının incelendiği bir başka çalışmanın bulgularından elde edilen sonuçlar, sınavlarda kopya çekmenin ve

aşırı macılığın akademik erteleme davranışıyla pozitif yönde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Roig ve DeTommaso, 1995).

Senecal ve arkadaşları üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışının nedenlerini irdelemişler ve depresyon, özsaygı, kaygı düzeyi, motivasyon eksikliği ve öz düzenlemeyi akademik erteleme davranışının nedenleri olarak sıralamışlardır (Senecal vd., 1995).

12-17 yaş aralığındaki öğrencilerin akademik erteleme davranışları ve akademik başarılarının incelendiği bir çalışmanın sonucuna göre akademik erteleme davranışında bulunan öğrencilerin akademik başarı düzeyleri düşük olmaktadır (Anthony ve Owens, 1997).

Ferrari ve Scher'in (2000) araştırmasından elde edilen bulgulara göre, üniversite öğrencileri kendilerinde yüksek düzeyde kaygı yaratan ve daha çok çaba göstermelerini gerektiren işleri daha fazla erteleme eğilimindeyken, keyif aldıkları işleri ise daha az ertelemektedirler.

Akademik erteleme davranışının üniversite öğrencileri bağlamında araştırıldığı başka bir çalışmada, öğrencilerin en çok sınavlara çalışırken, dönem ödevi yazarken ve haftalık okumaları yaparken akademik erteleme davranışında buldukları ortaya konulmuştur. Bunun yanı sıra öğrenciler akademik erteleme davranışında bulunmalarının kendilerinde endişe uyandırdığını ifade etmişlerdir (Kachgal vd., 2001).

Senecal ve arkadaşları (2003) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışının önüne geçilebilmesi için öğrencilerin kendi kaderini tayin etmede kendilerini geliştirmeleri ve rol çatışmasından uzak durmaları gerektiğini öne sürmüşlerdir.

Onwuegbuzie (2004) çalışmasında Kachgal ve arkadaşlarının (2001) bulgularına paralel olarak öğrencilerin en çok sınavlara çalışırken, dönem ödevi yazarken ve haftalık okumaları yaparken akademik erteleme davranışında buldukları bulgusunu elde etmişlerdir. Başarısızlık korkusunun akademik erteleme davranışının en önemli nedenlerinden olduğu da araştırmanın diğer bulgularındandır.

Lee ve arkadaşlarının gerçekleştirdikleri çalışmadan elde edilen bulgulara göre (2006) akademik erteleme davranışı, öncelikli olarak bireyin kendi kaderini tayin etme güdüsünün eksikliğinden kaynaklanmaktadır.

Alexander ve Onwuegbuzie (2007) üniversite öğrencilerinde başarısızlık korkusunun akademik erteleme davranışına yol açtığını fakat akademik erteleme davranışının nedenleri arasında görevden kaçınma olmadığını ortaya koymuşlardır.

Ang ve arkadaşlarının (2008) çalışmasından elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinde öz yeterlik ve öz yönlendirmeli öğrenme, akademik erteleme davranışıyla negatif yönde ilişkilidir. Klassen ve arkadaşlarının (2008) çalışması da bu çalışmayla aynı bulguları ortaya koymuştur.

Chow'un (2011) üniversite öğrencilerini örneklem olarak aldığı çalışmasında öz yeterliği düşük olan, kendine güveni olmayan ve sosyo-ekonomik bakımdan kötü durumda olan öğrencilerin daha fazla akademik erteleme davranışında bulunma eğiliminde oldukları bulgusu elde edilmiştir.

Park ve Sperling'in (2012) araştırmasından elde edilen bulgular, akademik erteleme davranışının öz düzenleme becerileriyle ve kendini engelleme stratejileri de dahil olmak üzere savunmacı davranışları ile ilişkili olduğunu göstermiştir.

Tamini ve arkadaşları (2013) üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı ile yaşam tatmini arasında negatif yönlü bir ilişki tespit etmişlerdir. Bunun yanı sıra akademik erteleme davranışı erkeklerde daha fazla görülmektedir.

Steel ve Klingsieck (2016), üniversite öğrencilerinde sorumluluk düzeyi arttıkça akademik erteleme davranışının azalacağını ortaya koymuşlardır.

2.3.2.2. Akademik erteleme davranışı konusunda yurtiçinde yapılan akademik çalışmalar

Çakıcı (2003), lise ve üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında akademik erteleme davranışı ve öncüllerini incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarında, üniversite öğrencilerinin lise öğrencilerinden daha fazla akademik erteleme davranışında bulunduğu, lise öğrencilerinde düşük özsaygının ve yüksek mükemmeliyetçilik düzeyinin akademik erteleme davranışını artırdığı bulguları elde edilmiştir.

Balkıs'ın (2007) üniversite öğrencileri örneklemindeki çalışmasından elde edilen bulgulara göre akademik erteleme eğilimi rasyonel karar verme stili ile negatif olarak ilişkilirken, kaçınan ve anlık karar verme stilleri ile pozitif yönde ilişkilidir. Bunun yanı sıra erkekler kızlara göre daha az akademik erteleme eğilimindeyken, 1. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışında bulunma eğilimleri diğer sınıflara göre daha azdır.

Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının incelendiği bir çalışmadan elde edilen bulgulara göre; başarısızlık korkusu, karar vermede güçlük, tembellik ve risk alma davranışı akademik erteleme davranışını ortaya çıkaran faktörlerdendir (Uzun Özer, 2009).

Balkıs ve Duru'nun (2010) üniversite öğrencileri örneklemindeki çalışmalarından elde edilen sonuçlar; akademik erteleme eğilimi ile akademik başarı arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu ve bu ilişkide performans ve genel benlik saygısının kısmi aracılık etkisinin bulunduğunu göstermektedir.

Çapan'ın (2010) çalışmasından; üniversite öğrencilerindeki mükemmeliyetçi kişiliğin akademik erteleme davranışını ve yaşam tatminini anlamlı olarak açıkladığı sonucu elde edilmiştir.

Özer ve Altun (2011) üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışının nedenlerini incelemişler ve sorumluluk duygusu düşük olan öğrencilerin, başarısızlık korkusu ve tembellik sebebiyle akademik erteleme davranışında bulduklarını sonucuna ulaşımlardır.

Aydoğan ve Özbay'ın (2012) lise son sınıf öğrencileri örnekleminde gerçekleştirdikleri çalışmalarından elde ettikleri bulgulara göre; düşük benlik saygısı akademik erteleme davranışına yol açmakta ve akademik erteleme davranışında bulunan öğrencilerin kaygı düzeyleri yükselmektedir. Bunun yanı sıra erkek öğrenciler kız öğrencilerden daha fazla akademik erteleme davranışında bulunmaktadır.

Akdoğan'ın (2013) üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını incelediği çalışmasında, akademik erteleme davranışı ile depresyon, stres ve anksiyete arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Tekin Akdemir (2013), ilköğretim öğrencilerinde Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışı ve akademik başarı arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; Facebook tutumu ile akademik erteleme davranışı arasında pozitif yönlü, akademik ortalama puanı ile akademik erteleme davranışı arasında ise negatif yönlü ilişkiler vardır.

Ulukaya ve Bilge (2014), üniversite öğrencileri örnekleminde yaptıkları çalışmalarında anne ve baba denetimi ile akademik erteleme davranışı arasında negatif yönlü bir ilişki tespit etmişlerdir. Bununla birlikte erkek öğrenciler kızlara göre daha fazla akademik erteleme davranışında bulunma eğilimindedir.

Üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bir başka araştırmada akademik erteleme davranışının yordayıcıları incelenmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, internet bağımlılığının ve akademik motivasyonun akademik erteleme davranışının yordayıcılarından olduğunu göstermektedir. İnternet bağımlılığı akademik erteleme davranışını pozitif yönde etkilerken, akademik motivasyon düzeyi ise negatif yönde etkilemektedir (Kandemir, 2014a).

Berber Çelik ve Odacı'nın (2015) üniversite öğrencileri örnekleminde gerçekleştirdikleri araştırmanın sonucuna göre; akılcı olmayan inançlar ve olumsuz değerlendirilme korkusu akademik ertelemeyi pozitif yönde etkilerken, öz-yeterlik inancı ve kendilik algısı ise negatif yönde etkilemektedir.

Albayrak ve arkadaşlarının (2016) çalışmasına göre; üniversite öğrencilerinde dışsal denetim odağı ve yumuşak başlılık ile akademik erteleme davranışı arasında pozitif yönlü bir ilişki varken, sorumluluk düzeyi ile akademik erteleme davranışı arasında negatif yönlü bir ilişki mevcuttur. Ayrıca erkekler kızlara göre daha fazla akademik erteleme davranışında bulunmaktadır.

Demir ve Kutlu (2017), lise öğrencileri üzerinde akademik erteleme davranışını incelemiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre; akıllı telefomn sahibi olan ergenlerin internet bağımlılık düzeyleri ve akademik erteleme davranışında bulunma eğilimleri daha yüksektir. İnternet bağımlılığı ile akademik erteleme davranışı arasında pozitif yönlü bir ilişki mevcutken, akademik erteleme davranışı ile akademik başarı arasında negatif yönlü bir ilişki vardır.

Gürültü ve Deniz'in (2017) çalışmasından elde edilen bulgulara göre; lise öğrencilerinde akademik erteleme davranışı eğilimi ortalamanın üzerindedir. Erkek öğrenciler daha fazla akademik erteleme davranışında bulunurken, sosyal medya kullanımı akademik erteleme davranışını artırmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bu başlık altında araştırmanın yöntemi anlatılmıştır. Araştırma modeli, evren ve örneklem ile araştırmada kullanılan veri toplama tekniği ile veri toplama araçları hakkında bilgi verilmiştir.

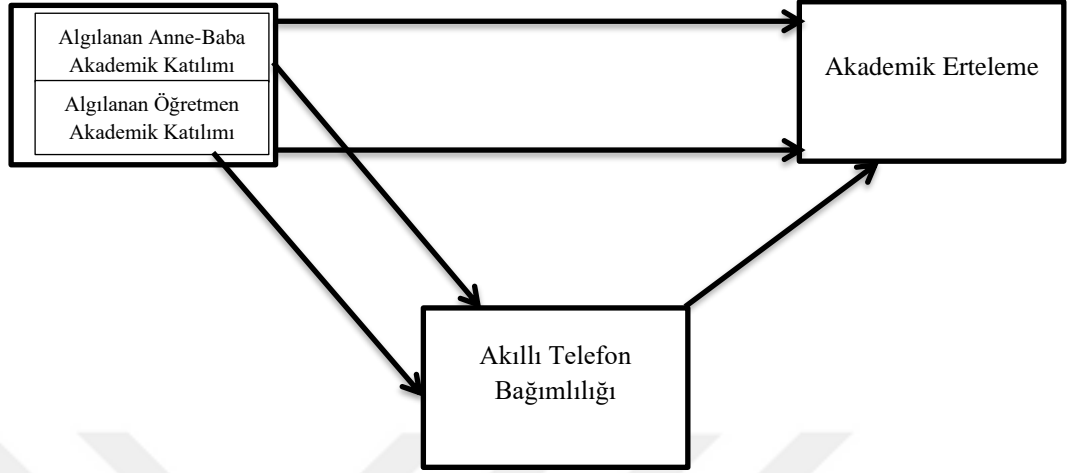
3. YÖNTEM

Bu bölümde alt başlıklar halinde araştırma tasarımı ile evren ve örneklem açıklanarak, araştırma modeli kurulmuş ve verilerin analizi yapılmıştır. Birinci bölümde “algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı” (bağımsız değişken), “akademik erteleme davranışı” (bağımlı değişken) ve “akıllı telefon bağımlılığı”ndan oluşan (aracı değişken) araştırma modelinden, ikinci bölümde evren ve örneklem, üçüncü bölümde veri toplama tekniği ve veri toplama araçlarından bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde ayrıca veri toplama araçlarının geçerlilik ve güvenilirlikleri test edilip veri setine faktör analizleri uygulanmıştır. Araştırmanın amacıyla paralel olarak değişkenler arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerin düzeyini inceleyen nedensel araştırma modeli kullanılmıştır (Özdamar vd., 1999, s. 8).

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, ebeveynlerin ve öğretmenlerin akademik katılımının akademik erteleme davranışlarına olan etkisini incelemek amaçlanmıştır. Alanyazında bu ilişkinin incelendiği çalışmalar olsa da araştırma modelleri çoğunlukla yalnızca iki değişkenle kurulmuş ve bu ilişkiyi etkilemesi olası başka değişkenlerin varlığı göz ardı edilmiştir. Bu nedenle bu çalışmada akademik ertelemeyi etkilediği önceki çalışmalarla ortaya konulan bir diğer değişken olan akıllı telefon bağımlılığının algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme davranışı arasında aracı bir rol oynayabileceği düşünülmüştür.

Çalışmanın amacı çerçevesinde, araştırmanın grafiksel modeli Şekil 1'deki gibi oluşturulmuştur:

Şekil 3.1. Araştırma modeli

Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı, algılanan anne-baba akademik katılımı ve algılanan öğretmen akademik katılımı olmak üzere ayrı değişkenler şeklinde modele dahil edilmiştir.

Sonuç olarak algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişki ve bu ilişkiye akıllı telefon bağımlılığının etkisi, algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki ve algılanan akıllı telefon bağımlılığı ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişki ortaokul öğrencileri üzerinde incelenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Eskişehir İli Odunpazarı İlçesi'nde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Aralık 2019 itibariyle Odunpazarı'nda 35 ortaokulda 21.077 öğrenci öğrenim görmektedir. Bu sayı dikkate alınarak araştırma evreni için kabul edilebilir örnek büyüklüğü daha önceki çalışmalarla da (Cohen vd., 2000) istatistiksel olarak hesaplandığı üzere 384'tür (Altunışık vd., 2010:135). Araştırmada zaman sınırı ve yüksek lisans tez sürecinin getirdiği diğer kısıtlar sebebiyle amaçlı örnekleme çeşitlerinden tipik durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Sıra dışı olmayan, ortalama, tipik bir durum seçimini ifade eden tipik durum örnekleme;

örneklemin araştırma problemi ile ilgili olarak evrende yer alan çok sayıdaki durumdan tipik olan biriyle oluşturulmasıdır (Baltacı, 2018). Araştırma kapsamında Odunpazarı İlçesi'ndeki altı ortaokulda beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflarda öğrenim gören 612 öğrenciye ulaşılmıştır. Anketler değerlendirildiğinde kullanıma uygun 590 anket olduğu görülmüştür.

3.3. Veri Toplama Tekniği ve Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerin toplanmadan önce Anadolu Üniversitesi'nden uygulama için gerekli izinler alınmıştır. Veri toplama süreci Kasım 2019 döneminde bir hafta içerisinde tamamlanmıştır. Araştırmanın gerçekleştirileceği öğrenciler 18 yaş altı bireyler oldukları için velilerinden izin alınmıştır. Veri toplama araçları çoğaltılarak öğrencilere tek seferde bizzat araştırmacı tarafından uygulanmış ve bir katılımcıya veri toplama aracını cevaplama süresi olarak ortalama 10 dakika verilmiştir. Uygulama sürecinde araştırmacı, araştırma süreci ve veri toplama aracının nasıl yanıtlanacağı konusunda katılımcıları bilgilendirmiştir. Katılımcılara verilerin toplu olarak değerlendirileceği bu sebeple ad-soyad gibi bazı özel kişisel bilgilere ihtiyaç duyulmadığı açıklanmıştır. Ayrıca araştırma sonuçlarının isteyen katılımcılara ya da okullara ulaştırılabileceği belirtilmiştir.

Araştırmanın verileri kişisel bilgi formu ve likert tipi veri toplama araçları ile elde edilmiştir. Dört bölümden oluşan veri toplama aracının ilk bölümünde katılımcılara ait cinsiyet, sınıf, kardeş sayısı, akıllı telefon kullanım süresi, akıllı telefon kullanım amacı ve ebeveyn eğitim durumu gibi demografik değişkenleri içeren bilgilerin olduğu kişisel bilgi formu bulunmaktadır. İkinci bölümde ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerini ölçmek amacıyla Kwon vd. (2013b) tarafından geliştirilen ve Şata ve Karip (2018) tarafından Türk kültürüne uyarlanan “Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği – Kısa Versiyon” yer almaktadır. Ölçek, 10 ifadeden ve “1 Kesinlikle Katılmıyorum” ve “7 Kesinlikle Katılıyorum” aralığında katılım düzeyi seçeneklerinden oluşmaktadır. Üçüncü bölümde ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılımlarını ölçmek amacıyla Regner, Loose ve Dumas (2009) tarafından geliştirilen ve Dündar (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan “Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği” bulunmaktadır. Bu ölçek, 16 ifadeden oluşmakta “1 Hiçbir Zaman” ve “7 Her Zaman” aralığında ifadelerin

gerçekleşme düzeyi seçeneklerinden oluşmaktadır. Dördüncü ve son bölümde ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını ölçmek amacıyla Çakıcı (2003) tarafından geliştirilen “Akademik Erteleme Ölçeği” bulunmaktadır. Ölçek, 19 ifadelidir ve “1 Beni Hiç Yansıtmıyor” ve “7 Beni Tamamen Yansıtıyor” aralığında ifadelerin katılımcıyı yansıtmaya düzeyi seçeneklerinden oluşmaktadır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Verilerin analizi SPSS 22.0 ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin çözümlemesinde; faktör analizi, tanımlayıcı istatistiksel analizler, tek yönlü anova analizi, bağımsız örneklem t testi ve regresyon analizi uygulanmıştır. Verilerin dağılımında gösterdiği normalliğini belirtmek adına, verilerin çarpıklıklarının ve basıklıklarının katsayılarına bakılmıştır.

Tablo 3.1. Verilerin normalliğine ilişkin betimsel istatistikler

	N	Ort.	Çarpıklık	Basıklık
Sınıf	590	2.66	-.201	-1.32
Anne eğitim durumu	590	2.60	-.212	-1.27
Baba eğitim durumu	590	2.97	-.695	-.479
Akıllı telefon kullanım amacı	590	2.88	-.198	-.957
Anne-baba akademik katılımı	590	5.98	-1.38	1.96
Öğretmen akademik katılımı	590	5.15	-.813	-.035
Akıllı telefon bağlılığı	590	3.04	.606	-.472
Akademik erteleme	590	3.17	.353	-.576

Yapılan incelemeler sonrasında, verilerin normal dağılım gösterdiği bulunarak, veri çözümünde kullanılacak analizlerin parametrik olması gerektiğine karar verilmiştir. Bu amaçla belirlenen çarpıklık ve basıklık katsayıları tablolarda gösterilmiştir. Verilerin normalliğine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 3.1’de verilmiştir. Araştırmalar incelendiğinde basıklık ve çarpıklık katsayılarının +2 ile -2 aralığında olması normal dağılımı göstermektedir. Bunun yanı sıra merkezi eğilim ölçütleri de birbirine yakın değerlerde değişiklik göstermelidir (George ve Mallery, 2010). Tablo 3.1’de çarpıklık ve basıklığın +2 ile -2 arasında değerler aldığı açıkça gösterilmiştir. Bu verilere dayanarak, araştırmadan elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiğini söylemek mümkündür.

3.4.1. Akıllı telefon bağımlılığı faktörleri

Araştırmada kullanılan “akıllı telefon bağımlılığı ölçeği – kısa versiyon” Kwon ve arkadaşları (2013b) tarafından geliştirilip, Şata ve Karip (2018) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. 10 ifadeden ve “1 Kesinlikle Katılmıyorum” ve “7 Kesinlikle Katılıyorum” aralığında katılım düzeyi seçeneklerinden oluşan ölçek her iki araştırmacı tarafından da tek boyutlu olarak alanyazına sunulmuştur.

Bu çalışmada ölçek için açımlayıcı faktör analizi yapılmış ve yapısal geçerlilik Bartlett küresellik testi ve KMO kullanılarak test edilmiştir. KMO değeri 0.915 olarak ve Bartlett küresellik test değeri 2282.220 ($p < 0.001$) olarak tespit edilmiş ve verilerin faktör analizine uygunluğuna ilişkin kabul sınırları içerisinde yer aldığı görülmüştür. Tablo 3.2 incelendiğinde akıllı telefon bağımlılığı düzeyini etkileyen değişkenler çerçevesinde tek bir faktör ortaya çıkmaktadır. Bu tek faktör 10 değişkenden oluşup “akıllı telefon bağımlılığı” olarak adlandırılmış ve toplam varyansın %48’ini açıklamaktadır.

Tablo 3.2. Akıllı telefon bağımlılığı ölçeğine ilişkin faktörler

Faktörler	Ort.	SS.	Faktör yükleri	Özdeğer	Açıklanan varyans	Alpha α
Akıllı telefon bağımlılığı					%48.037	
5-Akıllı telefonum elimde olmadığında sabırsız ve huysuz hissederim.	2.61	1.94	0.786			
9-Akıllı telefonumu düşündüğümden daha uzun süre kullanırım.	3.50	2.13	0.775			
6-Kullanmasam bile akıllı telefonum hep aklımdadır.	2.85	2.09	0.767			
7-Günlük yaşantım çok etkilenmiş olsa bile akıllı telefonumu kullanmayı asla bırakmam.	2.74	2.02	0.760			
4-Akıllı telefonum olmadan yapamam.	3.49	2.18	0.755			
10-Etrafımdaki insanlar akıllı telefonumu çok fazla kullandığını söyler.	3.75	2.25	0.710	4.804	%48.037	0.87
8-Sosyal medyadaki paylaşımları kaçırmamak için sürekli olarak akıllı telefonumu kontrol ederim.	2.85	2.15	0.652			
1-Akıllı telefon kullanımından dolayı planladığım işleri yetiştiremem.	3.37	1.80	0.651			
2-Akıllı telefon kullanımından dolayı sınıfta ödev yaparken veya ders dinlerken konsantre olmakta zorlanırım.	2.53	1.93	0.529			
3-Akıllı telefon kullanırken el bileklerimde veya ensemdede ağrı hissederim.	2.70	2.05	0.467			
Toplam Açıklanan Varyans:				%48.037		

Güvenilirlik analizinden elde edilen cronbach alpha değeri 0.87 olarak elde edilmiş olup, bu değere göre ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir (Nunnally, 1978).

3.4.2. Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı faktörleri

Algılanan “anne-baba ve öğretmen akademik katılımı” ölçeği, Regner ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen ve Dündar (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan bir ölçektir. Bu ölçek, 16 ifadeden oluşmakta “1 Hiçbir Zaman” ve “7 Her Zaman” aralığında ifadelerin gerçekleşme düzeyi seçeneklerinden oluşmaktadır. Regner ve arkadaşları (2009) ölçeği tasarlarken “algılanan anne-baba akademik izleme”, “algılanan anne-baba akademik destek”, “algılanan öğretmen akademik izleme” ve “algılanan öğretmen akademik destek” olmak üzere 4 faktör olarak öngörseler de “algılanan öğretmen akademik izleme” ve “algılanan öğretmen akademik destek”

boyutları tek bir faktör altında toplanmış ve ortaya 3 boyutlu bir yapı çıkmıştır. Türkçeye uyarlamasını yapan Dündar (2014) ise faktör analizi sonucunda söz konusu 4 faktörlü yapıyı elde etmeyi başarmışlardır.

Bu iki farklı faktör dağılımı neticesinde bu çalışmada açımlayıcı faktör analizi yapılması daha doğru bulunmuş ve yapısal geçerlilik Bartlett küresellik testi ve KMO kullanılarak test edilmiştir. KMO değeri 0.892 olarak ve küresellik test (BTS) değeri 3802.907 ($p < 0.001$) olarak tespit edilmiş ve verilerin faktör analizine uygunluğuna ilişkin kabul sınırları içerisinde yer aldığı görülmüştür.

Tablo 3.3. Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ölçeğine ilişkin faktörler

Faktörler	Ort.	SS.	Faktör yükleri	Özdeğer	Açıklanan varyans	Alpha α
Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı					%36.620	
12-Öğretmenlerim okul ile ilgili işlerimin sonuçlarını takip ederler.	5.08	1.96	0.851			
14-Öğretmenlerim okul ile ilgili işlerimde zorluklarla karşılaştığımda bana destek olurlar.	4.95	2.14	0.806			
11-Öğretmenlerim derslerimde ilerleme gösterip göstermediğimi kontrol ederler.	5.67	1.70	0.799			
9-Öğretmenlerim okul ile ilgili işlerimde elimden gelenin en iyisini yapıp yapmadığımı kontrol ederler.	5.38	1.83	0.759	5.859	%36.620	0.87
10-Öğretmenlerim ev ödevlerimi yapıp yapmadığımı takip ederler.	5.83	1.70	0.676			
15-Öğretmenlerim yüksek notlar aldığımda beni takdir ederler.	5.33	1.96	0.648			
13-Öğretmenlerim okul ile ilgili problemlerim hakkında benimle konuşurlar.	4.74	2.14	0.647			
16-Öğretmenlerim ev ödevlerimi yapmam için bana tavsiyelerde bulunurlar.	4.23	2.26	0.569			
Algılanan Anne-Baba Akademik Katılımı					%13.272	
3-Annem ve babam derslerimde ilerleme gösterip göstermediğimi kontrol ederler.	6.18	1.32	0.794			
2-Annem ve babam okul ile ilgili işlerimin sonuçlarını takip ederler.	6.15	1.40	0.767			
7-Annem ve babam okul ile ilgili problemlerim hakkında benimle konuşurlar	6.02	1.46	0.716			
1-Annem ve babam okul ile ilgili işlerimde elimden gelenin en iyisini yapıp yapmadığımı kontrol ederler.	5.91	1.55	0.715	2.124	%13.272	0.83
4-Annem ve babam ev ödevlerimi yapıp yapmadığımı takip ederler.	5.46	1.84	0.696			
8-Annem ve babam ev ödevlerimi yapmam için bana tavsiyelerde bulunurlar.	5.48	1.93	0.656			
5-Annem ve babam okul ile ilgili işlerimde zorluklarla karşılaştığımda bana destek olurlar.	6.23	1.46	0.624			
6-Annem ve babam yüksek notlar aldığımda beni takdir ederler.	6.46	1.31	0.397			
Toplam Açıklanan Varyans:			49.892			0.88

Tablo 3.3 incelendiğinde algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımını etkileyen değişkenler çerçevesinde iki faktörün ortaya çıktığı görülmektedir. İki faktör de 8'er değişkenden oluşmakta olup "algılanan öğretmen akademik katılımı" ve "algılanan anne-baba akademik katılımı" olarak adlandırılmıştır. Ölçekteki her bir faktör 4'er sorudan oluşmakta olup anne-baba ve öğretmenlere yönelik ifadeler

birbirinin aynısıdır. Örneğin, “annem ve babam derslerimde ilerleme gösterip göstermediğimi kontrol ederler” ifadesi öğretmen boyutunda “öğretmenlerim derslerimde ilerleme gösterip göstermediğimi kontrol ederler” şeklindedir. Bu nedenle ölçeğin iki faktörde toplanması mantıklı gözükmektedir. Faktör analizi sonucunda “öğretmenlerim...” ile başlayan ifadeler “algılanan öğretmen akademik katılımı” faktörüne, “annem ve babam...” ile başlayan ifadeler ise “algılanan anne-baba akademik katılımı” faktörüne yüklenmiştir.

Faktör analizine göre her bir faktörün açıkladığı varyansın yüzdesi faktörlerin göreceli önemini ortaya koymaktadır (Altunışık vd., 2003). Buna göre ilk faktör olan “algılanan öğretmen akademik katılımı” toplam varyansın büyük çoğunluğu olan %36.62’lik bir kısmını açıklamaktadır. Diğer faktör “algılanan anne-baba akademik katılımı” ise toplam varyansın %13.27’lik bir kısmını açıklamaktadır. Tablo 3.3’te sınıflandırılan 2 faktörün toplam varyansın yaklaşık %50’sini açıkladığı anlaşılmaktadır. Bu rakamın kabul edilebilir sınırlarda olduğu söylenebilir.

Faktör analizi sonucu ortaya çıkan faktörlerin güvenilirliğini belirlemede güvenilirlik katsayıları kullanılmaktadır. Tablo 3.3’te görüldüğü üzere; “algılanan öğretmen akademik katılımı” faktörü için bulunan 0.87 alpha değeri ve “algılanan anne-baba akademik katılımı” faktörü için bulunan 0.83 alpha değeri Nunnally’nin (1978) önerdiği 0.70’den büyüktür. Bu sonuçlara göre ölçeklerin güvenilirliğinin yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Faktörlerin ayrı ayrı ölçülen güvenilirliğinin dışında ölçeğin bir bütün olarak güvenilirliğine bakıldığında ise yine Tablo 3.3’te görüldüğü gibi ölçekteki toplam 16 değişken için Cronbach’s Alpha değeri 0.88 olarak hesaplanmıştır. Bu değer de Nunnally’nin (1978) önerdiği 0.70’den büyük olduğundan dolayı ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğu sonucu çıkmaktadır.

3.4.2.1. Faktörler arası korelasyon matrisleri ve ortalamalar

İki faktör arasındaki korelasyon matrisi analiz edildiğinde, iki faktör arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ($p < .01$) bulunmuştur. Tablo 3.4’teki değerler korelasyon katsayılarını (coefficients of correleation) göstermektedir. Korelasyon katsayıları 1.00 ve -1.00 arasında değişiklik gösterir. Mükemmel derecede pozitif ilişki 1.00 ile mükemmel derecede negatif ilişki -1.00 ile tanımlanır. 0.00 ise korelasyon bakımından

arada bir ilişki olmaması halinde kullanılır. (Karasar, 2014). Büyüklük derecesine bakarak korelasyon sonuçları belirtilen sınırlılıklar kullanılarak yorumlanmıştır. Korelasyon katsayılarını tanımlayan bu sınırlılıkların, 0.70 ve 1.00 aralığında bulunması yüksek; 0.70 ile 0.30 aralığında bulunması, orta; 0.30 ile 0.00 aralığında bulunması ise düşük bir ilişki niteliğinde değerlendirilebilir (Büyüköztürk, 2017, 33).

Tablo 3.4. Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ölçeği faktörleri arası korelasyon matrisleri ve ortalamalar

Faktörler	Duygusalık-Bilişsellik	Katılımcılık	Ort.	S.S
Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	1	0.471**	5.15	1.42
Algılanan Anne-Baba Akademik Katılımı	0.471**	1	5.98	1.04

** p< .01 ; Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma; (“1” Hiçbir zaman, ... “7” Her zaman)

Faktör analizi sonucunda ortaya çıkan iki faktörün aritmetik ortalama (Ort.) ve standart sapmaları (S.S.) analiz edildiğinde ilk faktör “algılanan öğretmen akademik katılımı” 5.15 ortalama (S.S. = 1.42) değerine sahipken, ikinci faktör “algılanan anne-baba akademik katılımı” ise 5.98 ortalama (S.S. = 1.04) değerine sahiptir. Katılımcıların algıladıkları anne-baba akademik katılımı, algıladıkları öğretmen akademik katılımından daha yüksektir. Faktörler arasında orta düzeyde bir ilişki olduğundan söz edilebilir.

3.4.3. Akademik erteleme davranışı faktörleri

Araştırmada kullanılan “akademik erteleme ölçeği”, Çakıcı (2003) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 19 ifadelidir ve “1 Beni Hiç Yansıtmıyor” ve “7 Beni Tamamen Yansıtmıyor” aralığında ifadelerin katılımcıyı yansıtmaya düzeyi seçeneklerinden oluşmaktadır. Çakıcı (2003) ölçeğin tek boyuttan oluştuğunu ifade etmektedir. Araştırmacı tarafından açımlayıcı faktör analizi yapılmış ve yapısal geçerlilik küresellik testi ve KMO kullanılarak test edilmiştir. KMO değeri 0.936 olarak ve küresellik test (BTS) değeri 4679.519 (p<0.001) olarak tespit edilmiş ve verilerin faktör analizine uygunluğuna ilişkin kabul sınırları içerisinde yer aldığı görülmüştür. Tablo 3.5 incelendiğinde öğrencilerin akademik erteleme düzeyini etkileyen değişkenler çerçevesinde tek bir faktör ortaya çıkmaktadır. Bu tek faktör 19 değişkenden oluşup “akademik erteleme davranışı” olarak adlandırılmıştır. Faktör toplam varyansın %40’ını açıklamaktadır.

Tablo 3.5. Akademik erteleme ölçeğine ilişkin faktörler

Faktörler	Ort.	SS.	Faktör yükleri	Özdeğer	Açıklanan varyans	Alpha α
Akademik erteleme davranışı					%39.627	
14-Önemli derslere çalışmayı bile son güne bırakırım.	2.54	1.94	0.760			
6-Önemli olsalar bile sınavlara çalışmayı son güne bırakırım.	2.98	2.19	0.760			
12-Tarihi önceden bildirilmiş olsa bile sınav günü yaklaştığında önceliği olmayan başka işlerle uğraştığım olur.	3.25	2.10	0.736			
18-Ödevlerimi/projelerimi yapmayı önemsiz gerekçelerle son güne bırakırım.	2.66	1.93	0.735			
1-Derslerimi düzenli olarak çalışırım.*	2.94	1.65	0.718			
3-Daha keyifli şeyler yapmak için ders çalışmayı erken bırakırım.	3.56	2.03	0.702			
8-Sıkıcı derslere çalışmayı son ana bırakırım.	3.92	2.30	0.656			
19-Ben derslerimi çalışmayı son ana bırakan ancak bir dahaki sefere çalışmaya zamanında başlayacağım diyen bir öğrenciyim.	3.85	2.32	0.654			
17-Bir sınavdan önce sınavla ilgili konuları her yönüyle çalışmış olurum.*	2.71	1.74	0.652	7.529	%39.627	0.91
7-Derslere hazırlanarak gelirim.*	3.36	2.08	0.639			
15-Çalışmayı son güne bıraktığım için başarısız olduğum derslerim olur.	3.49	2.20	0.634			
5-Ne zaman dersin başına otursam aklıma yapmam gereken başka işler gelir.	4.04	2.23	0.587			
13-Kendime bir ders programı hazırlamışsam ona uyarım.*	3.30	2.14	0.576			
4-Sınavlardan önce konuları tekrar etmeye zamanım kalır.*	2.52	1.87	0.534			
10-Ders çalışırken bir şey yapmak, birisiyle konuşmak, çay ya da kahve içmek vb. için sık sık ara veririm.	3.66	2.11	0.534			
11-Ödevlerimi/projelerimi zamanında teslim ederim.*	1.94	1.56	0.520			
16-Ödevlerimi/projelerimi zamanında yetiştiremem.	1.99	1.68	0.509			
9-Herhangi bir dersle ilgili verilen okumaları derse okumuş olarak gelirim.*	3.39	2.13	0.486			
2-Ödevlerimi/projelerimi genellikle son belirlenen tarihte yetiştiririm.	4.08	2.35	0.423			
Toplam Açıklanan Varyans:				%39.627		

*1-4-7-9-11-13-17 numaralı sorular ters ifadedir.

Güvenilirlik analizinden elde edilen cronbach alpha değeri 0.91 olarak elde edilmiş olup, bu değere göre ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir (Nunnally, 1978).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bu bölümde elde edilen veriler SPSS 22.0 programı vasıtasıyla araştırmanın amaçlarına yönelik analizlere tabi tutulmuştur ve yapılan analizler neticesinde elde edilen bulgular paylaşılarak yorumlanmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde analizler sonrası ortaya çıkan bulgular çeşitli başlıklar altında toplanmıştır. Bölümde katılımcıların demografik özellikleri, değişkenler arası ilişkiler ve değişkenlerin demografik özelliklere göre durumu yer almaktadır.

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Bu başlık altında katılımcıların cinsiyet, sınıf, ebeveynlerinin eğitim durumu, akıllı telefon kullanım süresi ve akıllı telefon kullanım amacı açısından demografik özellikleri incelenmiştir.

Tablo 4.1. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	N	Yüzde
Kız	282	47.8
Erkek	308	52.2

Tablo 4.1’de görüldüğü üzere katılımcıların %52.2’si erkek, %47.8’i kızdır. Bu bilgiden hareketle katılımcıların cinsiyet dağılımının birbirine yakın olduğu söylenebilir.

Tablo 4.2. Katılımcıların okudukları sınıfa göre dağılımı

Sınıf	N	Yüzde
5	124	21.0
6	132	22.4
7	156	26.4
8	178	30.2

Tablo 4.2’de görüldüğü üzere katılımcıların %30.2’si 8. sınıf öğrencisi iken %21’i 5. sınıf öğrencisidir. 6. sınıf öğrencilerinin oranı %22.4, 7. sınıf öğrencilerinin oranı ise %26.4’tür.

Tablo 4.3. Katılımcıların anne-babalarının eğitim durumuna göre dağılımı

Anne Eğitim	N	Yüzde
İlkokul	138	23,4
Ortaokul	109	18,5
Lise	196	33,2
Üniversite	147	24,9
Baba Eğitim	N	Yüzde
İlkokul	67	11,4
Ortaokul	85	14,4
Lise	234	39,7
Üniversite	204	34,6

Tablo 4.3'te katılımcıların ebeveynlerinin eğitim durumlarına göre dağılımı görülmektedir. Tabloya göre katılımcıların annelerinin eğitim durumlarının dağılımında çok büyük farklar olmamakla birlikte babalarının yaklaşık %75'lik bir kısmı en az lise mezunudur. Katılımcıların özellikle babalarının eğitim düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 4.4. Katılımcıların akıllı telefon kullanım süresi ve kullanım amacına göre dağılımı

Akıllı Telefon Kullanım Süresi	N	Yüzde
0-1 saat	160	27,1
1-3 saat	241	40,8
3-5 saat	122	20,7
5 saatten fazla	67	11,4
Akıllı Telefon Kullanım Amacı	N	Yüzde
telefonla konuşmak, mesajlaşmak	70	11,9
sosyal medyada vakit geçirmek	153	25,9
oyun oynamak	161	27,3
müzik dinlemek - video seyretmek	189	32,0
Diğer	17	2,9

Tablo 4.4'te görüldüğü üzere katılımcıların % 68'i günde 3 saatten daha az bir süre akıllı telefon kullanırken, %11.4'ü 5 saatten fazla bir süre boyunca akıllı telefonlarıyla meşgul olmaktadır. Akıllı telefon kullanım amacına bakıldığında katılımcıların çoğunluğu (%32) müzik dinlemek ya da video seyretmek amacıyla akıllı telefon kullanırken, oyun oynamak için akıllı telefon kullananların oranı %27.3, sosyal medyada vakit geçirmek için kullananların oranı ise %25.9'dur. İlginçtir ki telefonların esas var oluş amacı olan konuşmak ve mesajlaşmak amaçlı kullananların oranı %11.9'da kalmıştır.

4.2. Akıllı Telefon Bağımlılığı, Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılımı ve Akademik Erteleme Davranışının Düzeyleri ve Demografik Değişkenlere Göre Durumu

Bu başlık altında akıllı telefon bağımlılığı, algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ve akademik erteleme davranışı faktörlerinin ne düzeyde olduğu ve katılımcıların demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Tablo 4.5. Akıllı telefon bağımlılığı, anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ve akademik ertelemenin betimsel istatistikleri

	Ort.	S.S.
Akıllı telefon bağımlılığı	3.04	1.41
Algılanan anne-baba akademik katılımı	5.98	1.04
Algılanan öğretmen akademik katılımı	5.15	1.42
Akademik erteleme davranışı	3.17	1.26

Tablo 4.5'ten görüleceği üzere katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili sorulara verdikleri yanıtların ortalaması 3.04'tür. Söz konusu ölçeğin "1 Kesinlikle Katılmıyorum" ve "7 Kesinlikle Katılıyorum" aralığında katılım düzeyi seçeneklerinden oluştuğu göz önünde bulundurulursa araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin ortalamanın altında olduğunu söylemek mümkündür.

Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ölçeği "1 Hiçbir Zaman" ve "7 Her Zaman" aralığında ifadelerin gerçekleşme düzeyi seçeneklerinden oluşmaktadır. Tablo 4.5'ten görüleceği gibi araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba akademik katılımı düzeyi (5.98) ve algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeyi (5.15) ortalamanın üzerindedir. Bunun yanı sıra ortalamalar arasındaki farktan da anlaşılacağı üzere ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba akademik katılımı, algıladıkları öğretmen akademik katılımından daha yüksektir. Akademik erteleme davranışı ölçeği "1 Beni Hiç Yansıtmıyor" ve "7 Beni Tamamen Yansıtıyor" aralığında ifadelerin gerçekleşme düzeyi seçeneklerinden oluşmaktadır. Tablo 4.5'teki bulgulardan anlaşılacağı gibi araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışında bulunma sıklıkları ortalamanın altındadır (3.17).

Tablo 4.6. Akıllı telefon bağımlılığı, anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ve akademik ertelemenin cinsiyete göre durumu

		N	Ort.	S.S.	t	p
Akıllı telefon bağımlılığı	Kız	282	2.97	1.45	-1.169	0.243
	Erkek	308	3.10	1.37		
Anne-Baba akademik katılım	Kız	282	6.02	1.08	0.825	0.410
	Erkek	308	5.95	0.99		
Öğretmen akademik katılım	Kız	282	5.20	1.45	0.851	0.395
	Erkek	308	5.10	1.39		
Akademik erteleme	Kız	282	3.02	1.26	-2.803	0.005*
	Erkek	308	3.31	1.25		

*p<0.05Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma

Tablo 4.6'daki t-testi analizinin sonuçlarından görüleceği üzere varyansların eşit olduğu durumda akademik erteleme davranışı cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır ($t=-2.803$; $p=0.005$). Ortalama değerlerden anlaşılacağı gibi erkekler kızlara göre daha fazla akademik erteleme davranışında bulunmaktadırlar. Bu bulgu alanyazındaki önceki çalışmalarla desteklenmektedir (Zakeri vd., 2013; Akkuş, 2018). Akıllı telefon bağımlılığının ve algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı faktörlerinin ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. Bunların yanı sıra tablodan görüleceği üzere öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri ve akademik erteleme davranışında bulunma sıklıkları ortalamanın altında olup, algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılımı düzeyleri ortalamanın üzerindedir.

Tablo 4.7. Akıllı telefon bağımlılığı, anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ve akademik ertelemenin katılımcıların okudukları sınıfa göre durumu

		N	Ort.	S.S.	F	P
Akıllı telefon bağımlılığı	5. sınıf	124	2.66	1.22	8.592	0.000
	6. sınıf	132	2.76	1.37		
	7. sınıf	156	3.22	1.38		
	8. sınıf	178	3.35	1.50		
Anne-Baba akademik katılım	5. sınıf	124	6.12	0.85	11.263	0.000
	6. sınıf	132	6.23	0.89		
	7. sınıf	156	6.08	0.96		
	8. sınıf	178	5.62	1.22		
Öğretmen akademik katılım	5. sınıf	124	5.63	1.21	21.055	0.000
	6. sınıf	132	5.62	1.15		
	7. sınıf	156	5.03	1.47		
	8. sınıf	178	4.58	1.47		
Akademik erteleme	5. sınıf	124	2.57	1.10	23.202	0.000
	6. sınıf	132	2.87	1.13		
	7. sınıf	156	3.36	1.19		
	8. sınıf	178	3.64	1.31		

Tablo 4.7’de görülen tek yönlü varyans analizinin sonuçlarına göre öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıkları ($F=8.592$; $p<.05$), algıladıkları anne-baba akademik katılım düzeyleri ($F=11.262$; $p<.05$), algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ($F=21.055$; $p<.05$) ve akademik erteleme düzeyleri ($F=23.202$; $p<.05$) öğrenim gördükleri sınıfa göre farklılaşmaktadır. Farkın kaynağını belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırmalar testi olarak Scheffe testi uygulanmıştır.

Tablo 4.8. Akıllı telefon bağımlılığı, anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ve akademik ertelemenin katılımcıların okudukları sınıfa göre durumu – scheffe testi

		% 95 güven aralığında					
(I) eğitim	(J) eğitim	Ortalama farkı (I-J)	S.S.	p	Alt sınır	Üst sınır	
Akıllı Telefon Bağımlılığı	5. sınıf	6. Sınıf	-,10286	,17383	,950	-,5902	,3845
		7. Sınıf	-,55775*	,16723	,012	-1,0266	-,0889
		8. Sınıf	-,68749*	,16259	,001	-1,1433	-,2316
	6. sınıf	5. Sınıf	,10286	,17383	,950	-,3845	,5902
		7. Sınıf	-,45490	,16438	,055	-,9158	,0060
		8. Sınıf	-,58463*	,15966	,004	-1,0323	-,1370
	7. sınıf	5. Sınıf	,55775*	,16723	,012	,0889	1,0266
		6. Sınıf	,45490	,16438	,055	-,0060	,9158
		8. Sınıf	-,12973	,15244	,867	-,5571	,2977
	8. Sınıf	5. Sınıf	,68749*	,16259	,001	,2316	1,1433
		6. Sınıf	,58463*	,15966	,004	,1370	1,0323
		7. Sınıf	,12973	,15244	,867	-,2977	,5571
Algılanan Anne-Baba Akademik Katılımı	5. sınıf	6. Sınıf	-,10505	,12704	,877	-,4612	,2511
		7. Sınıf	,03626	,12221	,993	-,3064	,3789
		8. Sınıf	,49820*	,11882	,001	,1651	,8313
	6. sınıf	5. Sınıf	,10505	,12704	,877	-,2511	,4612
		7. Sınıf	,14132	,12013	,709	-,1955	,4781
		8. Sınıf	,60325*	,11668	,000	,2761	,9304
	7. sınıf	5. Sınıf	-,03626	,12221	,993	-,3789	,3064
		6. Sınıf	-,14132	,12013	,709	-,4781	,1955
		8. Sınıf	,46193*	,11141	,001	,1496	,7743
	8. Sınıf	5. Sınıf	-,49820*	,11882	,001	-,8313	-,1651
		6. Sınıf	-,60325*	,11668	,000	-,9304	-,2761
		7. Sınıf	-,46193*	,11141	,001	-,7743	-,1496
Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	5. sınıf	6. Sınıf	,00883	,16975	1,000	-,4671	,4847
		7. Sınıf	,59238*	,16330	,005	,1345	1,0502
		8. Sınıf	1,04366*	,15877	,000	,5985	1,4888
	6. sınıf	5. Sınıf	-,00883	,16975	1,000	-,4847	,4671
		7. Sınıf	,58355*	,16052	,004	,1335	1,0336
		8. Sınıf	1,03484*	,15591	,000	,5977	1,4719
	7. sınıf	5. Sınıf	-,59238*	,16330	,005	-1,0502	-,1345
		6. Sınıf	-,58355*	,16052	,004	-1,0336	-,1335
		8. Sınıf	,45128*	,14886	,028	,0339	,8686
	8. Sınıf	5. Sınıf	-1,04366*	,15877	,000	-1,4888	-,5985
		6. Sınıf	-1,03484*	,15591	,000	-1,4719	-,5977
		7. Sınıf	-,45128*	,14886	,028	-,8686	-,0339
Akademik Erteleme Davranışı	5. sınıf	6. Sınıf	-,29513	,15012	,277	-,7160	,1258
		7. Sınıf	-,78501*	,14442	,000	-1,1899	-,3801
		8. Sınıf	-1,06248*	,14041	,000	-1,4561	-,6688
	6. sınıf	5. Sınıf	,29513	,15012	,277	-,1258	,7160
		7. Sınıf	-,48988*	,14196	,008	-,8879	-,0919
		8. Sınıf	-,76735*	,13788	,000	-1,1539	-,3808
	7. sınıf	5. Sınıf	,78501*	,14442	,000	,3801	1,1899
		6. Sınıf	,48988*	,14196	,008	,0919	,8879
		8. Sınıf	-,27747	,13165	,219	-,6466	,0916
	8. Sınıf	5. Sınıf	1,06248*	,14041	,000	,6688	1,4561
		6. Sınıf	,76735*	,13788	,000	,3808	1,1539
		7. Sınıf	,27747	,13165	,219	-,0916	,6466

*p<0.05 ; SS: Standart Sapma

Tablo 4.8'deki Scheffe testi sonuçlarından görüldüğü üzere beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerine göre daha düşüktür. Bozkur'un (2013) çalışmasında da benzer bulgular elde edilmiştir.

Sekizinci sınıf öğrencilerinin algıladıkları anne-baba akademik katılım düzeyi diğer sınıftakilere göre daha düşüktür. Beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyi diğer sınıflara göre daha yüksektir. Sekizinci sınıf öğrencileri ise algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyi en düşük olan gruptur. Dünder'in (2017) çalışmasında da benzer şekilde ilkökul öğrencilerinin ortaokul öğrencilerine göre daha fazla anne-baba ve öğretmen akademik katılımı algıladıkları bulgusu elde edilmiştir.

Yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin akademik erteleme sıklığı beşinci ve altıncı sınıflara göre daha yüksektir. Bu durum, Gürültü'nün (2016) çalışmasındaki gibi yaş ilerledikçe öğrencinin tutum ve davranışlarında ergenliğin getirdiği birtakım değişikliklerden dolayı kaynaklanıyor olabilir.

Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı faktörlerinden algılanan anne-baba akademik katılımının, katılımcının ebeveynlerinin eğitim durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığına bakmak için tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır.

Tablo 4.9. Algılanan anne-baba akademik katılımının anne-baba eğitim düzeyine göre durumu

			N	Ort.	S.S.	F	p
Anne Baba Akademik Katılımı	Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	138	5.78	1.19	4.085	0.007
		Ortaokul	109	6.04	1.04		
		Lise	196	5.94	0.99		
		Üniversite	147	6.19	0.89		
Anne Baba Akademik Katılımı	Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	67	5.81	1.15	1.294	0.276
		Ortaokul	85	5.92	1.12		
		Lise	234	5.98	1.05		
		Üniversite	204	6.08	0.93		

Tablo 4.9'da görüldüğü üzere algılanan anne baba akademik katılım düzeyi anne eğitim düzeyine göre farklılaşırken ($p=0.007$) baba eğitim düzeyine göre farklılaşmamaktadır ($p=0.276$). Anne eğitim düzeyindeki farkın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe testi uygulanmıştır.

Tablo 4.10. Algılanan anne-baba akademik katılımının anne eğitim düzeyine göre durumu – scheffe testi

	(I) eğitim	(J) eğitim	Ortalama farkı (I-J)	S.S.	p	% 95 güven aralığında	
						Alt sınıır	Üst sınıır
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	Ortaokul	-,26622	,13249	,259	-,6377	,1052
		Lise	-,16754	,11489	,547	-,4897	,1546
		Üniversite	-,41733*	,12255	,009	-,7609	-,0737
	Ortaokul	İlkokul	,26622	,13249	,259	-,1052	,6377
		Lise	,09868	,12354	,888	-,2477	,4450
		Üniversite	-,15111	,13069	,720	-,5175	,2153
	Lise	İlkokul	,16754	,11489	,547	-,1546	,4897
		Ortaokul	-,09868	,12354	,888	-,4450	,2477
		Üniversite	-,24979	,11281	,180	-,5661	,0665
	Üniversite	İlkokul	,41733*	,12255	,009	,0737	,7609
		Ortaokul	,15111	,13069	,720	-,2153	,5175
		Lise	,24979	,11281	,180	-,0665	,5661

*p<0.05 ; SS: Standart Sapma

Tablo 4.10'teki Scheffe testinin sonuçlarından da görüleceği gibi üniversite mezunu olan annelerin ilkökul mezunu olanlara göre akademik katılım düzeyleri daha yüksektir (p<0.05; ort. farkı= -0.417). Bu bulgu, alanyazındaki bazı çalışmalardan elde edilen bulgularla paralel olup (Englund vd., 2004; Kotaman, 2008), eğitim düzeyi yüksek olan annelerin, çocuklarının eğitimi konusunda daha bilinçli oldukları ve akademik olarak daha katılımcı oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Akıllı telefon bağımlılığının akıllı telefon kullanım amacına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır.

Tablo 4.11. Akıllı telefon bağımlılığının akıllı telefon kullanım amacına göre durumu

		N	Ort.	S.S.	F	p
Akıllı Telefon Bağımlılığı	Telefonla konuşmak, mesajlaşmak	70	2,39	1,33	14.038	0.000
	Sosyal medyada vakit geçirmek	153	3,59	1,42		
	Oyun oynamak	161	3,20	1,41		
	Müzik dinlemek – video seyretmek	189	2,74	1,20		
	Diğer	17	2,44	1,86		

Tablo 4.11'de görüldüğü üzere akıllı telefon bağımlılığı, akıllı telefon kullanım amacına göre farklılaşmaktadır (p=0.000). Farkın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe testi uygulanmıştır.

Tablo 4.12. Akıllı telefon bağımlılığının akıllı telefon kullanım amacına göre durumu – scheffe testi

	(I) kullanım amacı	(J) kullanım amacı	Ortalama farkı (I-J)	S.S.	p	% 95 güven aralığında	
						Alt sınır	Üst sınır
Akıllı Telefon Bağımlılığı	Telefonla konuşmak, mesajlaşmak	Sosyal medya	-1,20387*	,19592	,000	-1,8093	-,5985
		Oyun	-,81708*	,19439	,002	-1,4178	-,2164
		Müzik-video	-,35476	,18998	,480	-,9418	,2323
		Diğer	-,05420	,36712	1,000	-1,1886	1,0802
	Sosyal medyada vakit geçirmek	Konuşma, mesajlaşma	1,20387*	,19592	,000	,5985	1,8093
		Oyun	,38679	,15330	,175	-,0869	,8605
		Müzik-video	,84911*	,14766	,000	,3928	1,3054
		Diğer	1,14967*	,34712	,028	,0770	2,2223
	Oyun oynamak	Konuşma, mesajlaşma	,81708*	,19439	,002	,2164	1,4178
		Sosyal medya	-,38679	,15330	,175	-,8605	,0869
		Müzik-video	,46232*	,14562	,040	,0123	,9123
		Diğer	,76288	,34626	,304	-,3071	1,8328
	Müzik dinlemek – video seyretmek	Konuşma, mesajlaşma	,35476	,18998	,480	-,2323	,9418
		Sosyal medya	-,84911*	,14766	,000	-1,3054	-,3928
		Oyun	-,46232*	,14562	,040	-,9123	-,0123
		Diğer	,30056	,34380	,943	-,7618	1,3629
	Diğer	Konuşma, mesajlaşma	,05420	,36712	1,000	-1,0802	1,1886
		Sosyal medya	-1,14967*	,34712	,028	-2,2223	-,0770
		Oyun	-,76288	,34626	,304	-1,8328	,3071
		Müzik-video	-,30056	,34380	,943	-1,3629	,7618

*p<0.05 ; SS: Standart Sapma

Tablo 4.11 ve 4.12’den görüleceği üzere katılımcılar akıllı telefonu en çok müzik dinlemek ve video seyretmek için kullandıklarını belirttiler de özellikle sosyal medya kullanımı ve oyun oynama amaçlı akıllı telefon kullanımı diğerlerine göre daha çok akıllı telefon bağımlılığına neden olmaktadır.

4.3. Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılımı, Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Akademik Erteleme Davranışı Arasındaki İlişki

Algılanan anne-baba akademik katılımı, akıllı telefon bağımlılığı ve akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizinden yararlanılmıştır. Tablo 4.13’da faktörlerin birbirleriyle olan ilişkilerini incelemek amacıyla korelasyon matrisi oluşturulmuştur. Bu sonuçlara göre “akıllı telefon bağımlılığı” ile “akademik erteleme” arasında -0.640 (p<0.01) düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. “Akıllı telefon bağımlılığı” ile “algılanan anne-baba akademik katılımı” arasında -0.107 (p<0.01) düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. “Akıllı telefon bağımlılığı” ile “algılanan öğretmen akademik

katılımı” arasında -0.166 ($p<0.01$) düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. “Algılanan anne-baba akademik katılımı” ile “algılanan öğretmen akademik katılımı” arasında 0.471 ($p<0.01$) düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. “Algılanan anne-baba akademik katılımı” ile “akademik erteleme” arasında -0.266 ($p<0.01$) düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Son olarak “algılanan öğretmen akademik katılımı” ile “akademik erteleme” arasında -0.284 ($p<0.01$) düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 4.13. Faktörler arası korelasyon matrisi

	Akıllı telefon bağımlılığı	Algılanan anne-baba akademik katılımı	Algılanan öğretmen akademik katılımı	Akademik erteleme
Akıllı telefon bağımlılığı	1	- 0.107**	-0.166**	- 0.640**
Algılanan anne-baba akademik katılımı	- 0.107**	1	0.471**	- 0.266**
Algılanan öğretmen akademik katılımı	-0.166**	0.471**	1	- 0.284**
Akademik erteleme	0.640**	- 0.266**	-0.284**	1

** $p< .01$

Akıllı telefon bağımlılığının algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme arasındaki ilişkide aracılık etkisinin test edilmesi amacıyla Baron ve Kenny (1986) tarafından önerilen üç aşamalı regresyon analizi uygulanmıştır. Bu yönetime göre, aracılık etkisinden söz edilebilmesi için aşağıdaki koşulların sağlanması gerekmektedir:

- 1- Bağımsız değişkenin (algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı) bağımlı değişken (akademik erteleme) üzerinde anlamlı bir etkisi olmalıdır.
- 2- Bağımsız değişkenin (algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı) aracı değişken (akıllı telefon bağımlılığı) üzerinde anlamlı bir etkisi olmalıdır.
- 3- Aracı değişken (akıllı telefon bağımlılığı) bağımsız değişkenle (algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı) birlikte regresyon analizine dâhil edildiğinde, bağımsız değişkenin (algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı) bağımlı değişken (akademik erteleme) üzerindeki regresyon katsayısı düşerken, aracı değişkenin (akıllı telefon bağımlılığı) de bağımlı değişken (akademik erteleme) üzerinde anlamlı bir etkisi olmalıdır.

Bağımsız değişkenin katsayısında düşüş olması kısmi aracılık, bu ilişkinin tamamen ortadan kalkması, başka bir deyişle istatistiksel olarak anlamsız çıkması durumu ise tam aracılık etkisi olarak ifade edilmektedir. Ayrıca bağımsız ve bağımlı değişken arasındaki ilişkilerin azalması ya da ortadan kalkmasının istatistiksel olarak test edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla Sobel testi kullanılmakta, bu test yardımı ile hesaplanan değerlerin anlamlılığına bakılmaktadır (Kenny vd., 1998).

Tablo 4.14. *Algılanan anne-baba akademik katılımı ile akademik erteleme arasındaki ilişki*

Bağımsız değişken	Bağımlı değişken	R	R ²	Ayar. R ²	F	p	β
Algılanan anne-baba akademik katılımı	Akademik erteleme	0.266	0.071	0.069	44.931	0.000**	-0.266

Tablo 4.14'te görüldüğü üzere bağımsız değişken faktörlerinden algılanan anne-baba akademik katılımı ile bağımlı değişken akademik erteleme davranışı arasında olumlu yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (F = 44.931; p < 0.01). Algılanan anne-baba akademik katılımı, akademik erteleme davranışı adlı bağımlı değişkeninin tamamının yaklaşık %7'sini açıklamaktadır. Regresyona ilişkin standardize edilmiş beta (β) değerleri bakımından incelendiğinde algılanan anne-baba akademik katılımı (β = -0.266; p < 0.01) akademik erteleme davranışı değişkeninin tamamı üzerinde orta düzeyde bir etkiye sahiptir.

Tablo 4.15. *Algılanan öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme arasındaki ilişki*

Bağımsız değişken	Bağımlı değişken	R	R ²	Ayar. R ²	F	p	β
Algılanan öğretmen akademik katılımı	Akademik erteleme	0.284	0.081	0.079	51.518	0.000**	- 0.284

Tablo 4.15'te görüldüğü üzere bağımsız değişken faktörlerinden algılanan öğretmen akademik katılımı ile bağımlı değişken akademik erteleme arasında olumsuz yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (F = 51.518; p < 0.01). Algılanan öğretmen akademik katılımı, akademik erteleme adlı bağımlı değişkeninin tamamının yaklaşık %8'ini açıklamaktadır. Regresyona ilişkin standardize edilmiş beta (β) değerleri bakımından incelendiğinde algılanan öğretmen akademik katılımı (β = - 0.284;

p < 0.01) akademik erteleme değişkeninin tamamı üzerinde orta düzeyde bir etkiye sahiptir.

Tablo 4.16. Algılanan anne-baba akademik katılımı ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki

Bağımsız değişken	Bağımlı değişken	R	R ²	Ayar. R ²	F	p	β
Algılanan anne-baba akademik katılımı	Akıllı telefon bağımlılığı	0.107	0.012	0.010	6.846	0.009**	-0.107

Tablo 4.16’da görüldüğü üzere bağımsız değişken faktörlerinden algılanan anne-baba akademik katılımı ile bağımlı değişken akıllı telefon bağımlılığı arasında olumsuz yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (F = 6.846; p < 0.01). Algılanan anne-baba akademik katılımı, akıllı telefon bağımlılığı adlı bağımlı değişkeninin tamamının %1’ini açıklamaktadır. Regresyona ilişkin standardize edilmiş beta (β) değerleri bakımından incelendiğinde algılanan anne-baba akademik katılımı (β = -0.107; p < 0.01) akıllı telefon bağımlılığı değişkeninin tamamı üzerinde zayıf bir etkiye sahiptir.

Tablo 4.17. Algılanan öğretmen akademik katılımı ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki

Bağımsız değişken	Bağımlı değişken	R	R ²	Ayar. R ²	F	p	β
Algılanan öğretmen akademik katılımı	Akıllı telefon bağımlılığı	0.166	0.027	0.026	16.614	0.000**	-0.166

Tablo 4.17’de görüldüğü üzere bağımsız değişken faktörlerinden algılanan öğretmen akademik katılımı ile bağımlı değişken akıllı telefon bağımlılığı arasında olumsuz yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (F = 16.614; p < 0.01). Algılanan öğretmen akademik katılımı, akıllı telefon bağımlılığı adlı bağımlı değişkeninin tamamının yaklaşık %3’ünü açıklamaktadır. Regresyona ilişkin standardize edilmiş beta (β) değerleri bakımından incelendiğinde algılanan öğretmen akademik katılımı (β = -0.166; p < 0.01) akıllı telefon bağımlılığı değişkeninin tamamı üzerinde zayıf bir etkiye sahiptir.

Tablo 4.18. Akıllı telefon bağımlılığı ile akademik erteleme arasındaki ilişki

Bağımsız değişken	Bağımlı değişken	R	R ²	Ayar. R ²	F	p	β
Akıllı telefon bağımlılığı	Akademik erteleme	0.640	0.410	0.409	408.886	0.000**	0.640

Tablo 4.18’de görüldüğü üzere bağımsız değişken akıllı telefon bağımlılığı ile bağımlı değişken akademik erteleme arasında olumlu yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (F = 408.886; p < 0.01). Akıllı telefon bağımlılığı, akademik erteleme davranışı adlı bağımlı değişkeninin tamamının %41’ini açıklamaktadır. Regresyona ilişkin standardize edilmiş beta (β) değerleri bakımından incelendiğinde akıllı telefon bağımlılığı, (β = 0.640; p < 0.01) akademik erteleme davranışı değişkeninin tamamı üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir.

Tablo 4.19. Aşamalı regresyon analizi sonuçları-1

Model	Bağımsız değişkenler	Bağımlı değişken	R	R ²	Ayar. R ²	β	T	F	p
1	Algılanan anne-baba akademik katılımı	Akademik erteleme	0.266	0.071	0.069	-0.266	-6.703	44.931	0.000**
Aracı değişkenin dahil edildiği model	Algılanan anne-baba akademik katılımı	Akademik erteleme	0.671	0.450	0.448	-0.200	-6.496	403.997	0.000**
	Akıllı telefon bağımlılığı					0.619	20.100		

Tablo 4.19 incelendiğinde “akıllı telefon bağımlılığı”nın modele dahil edilmesi ile birlikte “algılanan anne-baba akademik katılımı”nın regresyon katsayısının düşüş gösterdiği ve “akıllı telefon bağımlılığı” ile birlikte modeldeki etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre aracılık etkisi için üçüncü şartın da gerçekleştiğinden ve “akıllı telefon bağımlılığı”nın “algılanan anne-baba akademik katılımı” ile “akademik erteleme davranışı” arasında kısmi aracılık etkisinden bahsedilebilir. Bu sonucun istatistiksel olarak test edilmesi amacıyla Sobel testi yapılmıştır.

Algılanan anne-baba akademik katılımı ile akademik erteleme arasında akıllı telefon bağımlılığının aracı role sahip olduğu Sobel testi ile görülmüştür (Sobel test değeri = -2.5862, standart hata = 0.0323, p = 0.009).

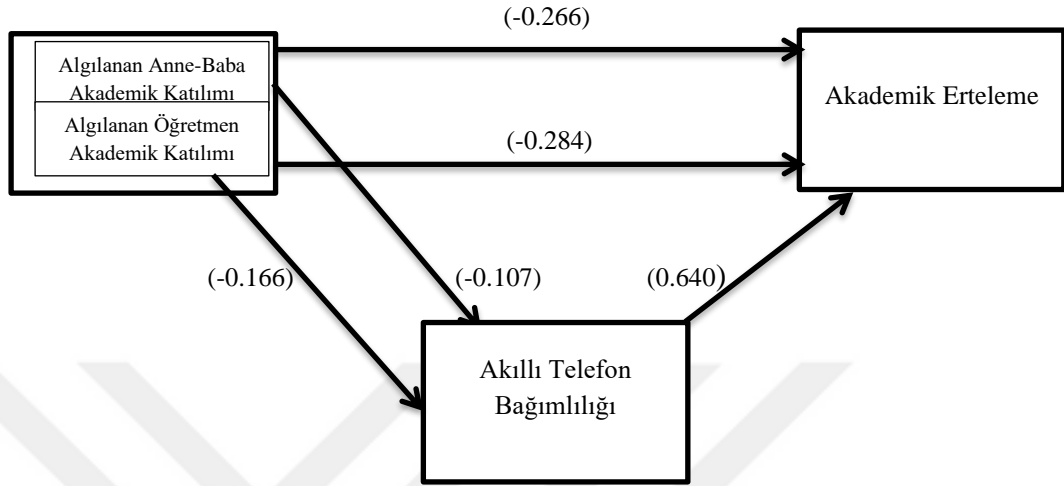
Tablo 4.20. Aşamalı regresyon analizi sonuçları-2

Model	Bağımsız değişkenler	Bağımlı değişken	R	R ²	Ayar. R ²	β	T	F	p
1	Algılanan öğretmen akademik katılımı	Akademik erteleme	0.284	0.081	0.079	-0.284	-7.178	51.518	0.000**
Aracı değişkenin dahil edildiği model	Algılanan öğretmen akademik katılımı	Akademik erteleme	0.665	0.443	0.441	-0.183	-5.846	233.070	0.000**
	Akıllı telefon bağımlılığı					0.610	19.517		

Tablo 4.20 incelendiğinde “akıllı telefon bağımlılığı”nın modele dahil edilmesi ile birlikte “algılanan öğretmen akademik katılımı”nın regresyon katsayısının düşüş gösterdiği ve “akıllı telefon bağımlılığı” ile birlikte modeldeki etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre aracılık etkisi için üçüncü şartın da gerçekleştiğinden ve “akıllı telefon bağımlılığı”nın “algılanan öğretmen akademik katılımı” ile “akademik erteleme davranışı” arasında kısmi aracılık etkisinden bahsedilebilir. Bu sonucun istatistiksel olarak test edilmesi amacıyla Sobel testi yapılmıştır.

Algılanan öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme arasında akıllı telefon bağımlılığının aracı role sahip olduğu Sobel testi ile görülmüştür (Sobel test değeri = -4.0436, standart hata = 0.0233, p = 0.000).

Regresyon modellerinden elde edilen standardize edilmiş beta (β) değerlerini araştırmanın başında ifade edilen kuramsal model üzerinde gösterildiğinde aşağıdaki şekil elde edilmektedir. Şekilde yer alan rakamlar (β) değerlerini göstermektedir.

Şekil 4.1. Analizler sonrası araştırma modeli

BEŞİNCİ BÖLÜM

Bu bölümde bir önceki bölümde elde edilip, yorumlanan bulgular toparlanmış ve alanyazın doğrultusunda tartışılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçların değerlendirildiği bu bölümde uygulayıcılara ve araştırmacılara birtakım öneriler getirilmiştir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu başlık altında araştırma sürecinde elde edilen ve yorumlanan bulguların, araştırmanın amaçlarına ne derece katkı sağladığı değerlendirilmiş ve bu sonuçlarla birlikte uygulama ve bilime öneriler sunulmuştur

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı, akıllı telefon bağımlılığı ve akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkiler sınanmıştır. Ortaokul öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen çalışmada, Eskişehir ili Odunpazarı İlçesi'nde öğrenim gören 590 ortaokul öğrencisine anket uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analiziyle aşağıdaki ulaşılan sonuçlar yorumlanmış ve açıklamalar yapılmıştır.

5.1.1.Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile ilgili sonuçlar ve tartışma

Araştırmanın amaçları doğrultusunda ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılımının ne düzeyde olduğu ve demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba akademik katılımına ve algıladıkları öğretmen akademik katılımına verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları sırasıyla 5.98 ve 5.15 olarak ortaya çıkmıştır. Buna göre, ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılımı düzeyleri ortalamanın üzerinde olup; algıladıkları anne-baba akademik katılımı, algıladıkları öğretmen akademik katılımına göre daha yüksektir. Bu sonuç alanyazındaki diğer bazı araştırmaların bulgularıyla paraleldir (Regner vd., 2009; Dündar, 2017). Woolley ve arkadaşları (2009), öğretmen akademik katılımının, anne-baba akademik katılımına göre daha belirleyici olduğunu ileri sürseler de Regner ve arkadaşları (2009), öğrencilerin algıladıkları anne-baba ve öğretmen

akademik katılımının akademik hedeflere ulaşma derecesini aynı seviyede etkilediğini ifade etmektedirler.

Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılım düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılaşmazken, okudukları sınıfa göre farklılık göstermektedir. Sekizinci sınıf öğrencilerinin algıladıkları anne-baba akademik katılım düzeyleri, diğer sınıftakilere göre daha düşüktür. Beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeyi birbirleriyle benzer seviyede olup, diğer sınıftakilere göre daha yüksektir. Bununla birlikte sekizinci sınıf öğrencilerinin algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeyi en düşük olan gruptur. Dündar'ın (2017) çalışmasında da, ilkokul öğrencilerinin ortaokul öğrencilerine nazaran daha fazla anne-baba ve öğretmen akademik katılımı algıladıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrencinin sınıfı ve dolayısıyla yaşı arttıkça algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılımı düzeyinin azaldığını söylemek yanlış olmayacaktır. Buradaki soru ise öğrenciler mi akademik katılımı daha az algılamakta, yoksa anne-baba ve öğretmenler mi öğrencilerin yaşı ve sınıfı arttıkça daha az katılımcı olmaktadır? Bu sorunun cevabını bulabilmek adına araştırmaların hem öğrenci hem de anne-baba ve öğretmen açısından ele alınması gerekmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba akademik katılımının, ebeveynlerinin eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırmanın alt amaçları doğrultusunda incelenmiştir. Elde edilen bulgular, anne-baba akademik katılım düzeyinin anne eğitim durumuna göre farklılaştığı, baba eğitim durumuna göre ise bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Üniversite mezunu olan annelerin, ilkokul mezunu olan annelere göre akademik olarak daha katılımcı olmaları; eğitim düzeyi yüksek olan annelerin, çocuklarının eğitimleri konusunda daha bilinçli davrandıkları ve daha fazla sorumluluk alarak, çocuklarına akademik olarak yardımcı oldukları şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgu, alanyazındaki bazı çalışmalarla da desteklenmektedir (Englund vd., 2004; Kotaman, 2008).

5.1.2.Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri ile ilgili sonuçlar ve tartışma

Araştırmanın amaçları doğrultusunda ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarının ne düzeyde olduğu ve demografik özelliklere göre farklılaşıp

farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ölçeğindeki ifadelerle verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3.04'tür. Buna göre ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı düzeylerinin ortalamasının altında olduğunu söylemek mümkündür.

Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmazken, okudukları sınıfa göre farklılık göstermektedir. Beşinci ve altıncı sınıf öğrencileri ile yedinci ve sekizinci sınıf öğrencileri akıllı telefon bağımlılık düzeyleri bakımından kendi içlerinde farklılaşmazken, birbirleriyle farklılık göstermektedir. Bir başka deyişle beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı düzeylerine göre daha düşüktür. Bozkur'un (2013) internet bağımlılığını incelediği çalışmasında da yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin bağımlılık düzeyleri, beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerine göre daha yüksek çıkmıştır. Benzer şekilde, Demirel'in (2018) ortaokul öğrencileri örneğinde gerçekleştirdiği çalışmasında da, sekizinci sınıf öğrencilerinin altıncı sınıf öğrencilerine göre telefonlarına daha fazla bağımlı olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bu durum, çocukların yaşları ilerledikçe teknolojiyi daha iyi anlamaları ve kullanabilmelerinin ve belki de, kendilerine ait cihazlara sahip olmalarının bağımlılık düzeylerini artırıyor olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Akıllı telefon bağımlılığının, akıllı telefon kullanım amacına göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi sonucunda elde edilen sonuçlar, akıllı telefon bağımlılığının akıllı telefon kullanım amacına göre farklılaştığını göstermektedir. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinde sosyal medyada vakit geçirme ve oyun oynama amaçlı telefon kullanımı, telefonla konuşma-mesajlaşma ve müzik dinleme-video seyretme amaçlı telefon kullanımına göre daha fazla bağımlılık yaratmaktadır. İlginçtir ki, katılımcılar akıllı telefonlarını en çok müzik dinleme-video seyretme amaçlı kullandıklarını belirtse de, bu kullanımın bağımlılığa yol açma düzeyi sosyal medyada vakit geçirme ve oyun oynama amaçlı kullanıma göre çok daha düşüktür. Akıllı telefonlarla yapılabilecek çok çeşitli faaliyetler olsa da, hangi faaliyetin ne derece kullanımının bireyde kullanım alışkanlığı oluşturacağı ayrı bir araştırma konusu olabilir.

5.1.3.Ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışı düzeyleri ile ilgili sonuçlar ve tartışma

Araştırmanın amaçları doğrultusunda ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının ne düzeyde olduğu ve demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışı ölçeğindeki ifadelerle verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3.17'dir. Buna göre ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışında bulunma sıklıklarının ortalamanın altında olduğunu söylemek mümkündür.

Ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışları cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre, erkek öğrenciler kızlara göre daha sık akademik erteleme davranışında bulunmaktadır. Bu bulgu, alanyazındaki bazı çalışmalarla da desteklenmektedir (Zakeri vd., 2013; Akkuş, 2018).

Yapılan analizler neticesinde, ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışında bulunma sıklıklarının okudukları sınıfa göre farklılaştığı görülmüştür. Beşinci ve altıncı sınıf öğrencileri ile yedinci ve sekizinci sınıf öğrencileri akademik erteleme davranışında bulunma sıklıkları bakımından kendi içlerinde farklılaşmazken, birbirleriyle farklılık göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışında bulunma sıklıkları, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışında bulunma sıklıklarına göre daha düşüktür. Bu durum, yaş ilerledikçe öğrencinin tutum ve davranışlarında ergenliğin getirdiği birtakım değişikliklerden dolayı kaynaklanıyor olabilir. Gürültü'nün (2016) çalışması da bu bulguyu destekler niteliktedir.

5.1.4.Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı, akıllı telefon bağımlılığı ve akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkiler ile ilgili sonuçlar ve tartışma

Araştırmanın amaçlarına yönelik olarak, bağımsız değişken algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile bağımlı değişken akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkinin incelendiği analizler sonucunda, algılanan anne-baba akademik katılımı ile akademik erteleme davranışı arasında ve algılanan öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme davranışı arasında negatif yönde istatistiksel olarak

anlamli ilişkiler tespit edilmiştir. Akademik erteleme davranışı, akademik başarıyı negatif yönde etkilemekte ve öğrencinin akademik performansını düşürmektedir (Rothblum vd., 1986; Ferrari vd., 1995; Knaus, 1998). Bu bilginin ışığında algılanan anne-baba ve ğretmen akademik katılım düzeyinin düşük olmasının, öğrenciyi akademik erteleme davranışında bulunmaya itebileceğini; bunun sonucunda da, akademik performans düşüklüğünün yaşanabileceğini söylemek mümkündür. Bu sonuçlar alanyazındaki önceki çalışmaların bulgularıyla da desteklenmektedir (akıcı, 2003; Keçeli Kaysılı, 2008; Argon ve Kıyıcı, 2012; Bilge, 2014; Wilder, 2014; zzorlu, 2018). Griffith (1996), ilkokul ğrencilerinde anne-baba akademik katılımının öğrencilerin akademik başarısını artırdığını ifade ederken; Fan (2001) ise, lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında benzer bulgular elde etmiştir. Marchant ve arkadaşları (2001) ortaokul öğrencileri örnekleminde araştırma yapmışlar ve algılanan anne-baba akademik katılımının akademik başarıyı, akademik yeterliliği ve motivasyonu pozitif yönde etkilediği bulgusunu elde etmişlerdir. zkarslı (2009), ilkokul beşinci sınıf öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmasında, anne-baba ve ğretmen akademik katılımını birlikte ele almış ve öğrencilerin algıladıkları anne-baba ve ğretmen katılımının akademik başarı düzeylerini pozitif yönde etkilediği sonucuna varmıştır. Buna paralel olarak, akademik erteleme kavramının incelendiği çalışmalardan birinde akademik erteleme ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelenmiş ve akademik erteleme ile otoriter tutum arasında pozitif yönde bir ilişki elde edilirken, serbest bırakan ebeveyn tutumu ile negatif yönde bir ilişki elde edilmiştir (Zakeri vd., 2013). Frost ve arkadaşlarının (1990) alışmasında ise, çocukların erteleme davranışları ile anne-babalarının yüksek beklenti ve aşırı eleştirel tutumları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu bulgulardan da yola çıkarak anne-baba ve ğretmen akademik katılımının, öğrenciyi akademik erteleme davranışından uzak tutacağı ve öğrencinin akademik başarısını artıracadığını söylemek doğru olsa da, özellikle anne-babaların akademik katılımında aşırı otoriter, eleştirel ya da yüksek beklenti sahibi bir tutum takınmalarının ters tepebileceği ve öğrenciyi akademik erteleme davranışında bulunmaya itebileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Araştırmanın amaçlarına yönelik olarak bağımsız değişken algılanan anne-baba ve ğretmen akademik katılımı ile aracı değişken akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelendiği analizler sonucunda, algılanan anne-baba akademik katılımı ile

akıllı telefon bağımlılığı arasında ve algılanan öğretmen akademik katılımı ile akıllı telefon bağımlılığı arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Anne-babalar ve öğretmenler özellikle küçük yaşlarda, eğitim öğretim hayatının ilk basamaklarında, öğrencilerle daha yakından ilgilenmek ve destek olmakla birlikte, hem derslerle ilgili hem ders dışı konularda öğrencileri denetleme noktasında da sorumluluk almaktadırlar. Ortaokul çağındaki çocukların madde bağımlısı olmamaları için azami özen gösteren aileleri ve öğretmenleri, aynı şekilde davranışsal bir bağımlılık olan teknoloji bağımlılığı konusunda da çocuklarla yakından ilgilenmeleri gerekmektedir. Bozkur'un (2013) lise öğrencileri örnekleminde gerçekleştirdiği çalışmasında, anne-babaları akademik olarak katılımcı olan çocukların internet bağımlılığı düzeylerinin diğerlerine göre daha düşük olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bunun yanı sıra, ebeveynlerin çocuklarına yönelik denetleyici ve ilgili bir tutum sergilediklerinde, çocukların internet bağımlılığı düzeylerinin azalması da söz konusu araştırmanın bir diğer bulgusudur.

Araştırmanın amaçlarına yönelik olarak aracı değişken akıllı telefon bağımlılığı ile bağımlı değişken akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkiler test edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda akıllı telefon bağımlılığı ile akademik erteleme davranışı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Akıllı telefon bağımlılık düzeyi yüksek olan öğrenciler daha fazla akademik erteleme davranışında bulunma eğilimindedirler. Alanyazındaki önceki çalışmalar da bu bulguyu destekler niteliktedir. Üniversite öğrencilerini akademik erteleme davranışına iten nedenlerin incelendiği bir çalışmada, internet bağımlılığının akademik erteleme davranışını pozitif olarak etkilediği sonucu elde edilmiştir (Kandemir, 2014a). Demir ve Kutlu'nun (2017) lise öğrencileri örnekleminde gerçekleştirdikleri çalışmalarında, akıllı telefon sahibi olan ergenlerin, internet bağımlılık düzeyleri ve akademik erteleme davranışında bulunma eğilimlerinin daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Gürültü ve Deniz (2017), yaptıkları çalışmada lise öğrencilerinde sosyal medya kullanımının akademik erteleme davranışını artırdığı bulgusunu elde etmişlerdir. Lepp ve arkadaşları (2015) üniversite öğrencilerinde telefon kullanımı ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarının sonucunda, öğrencilerin telefon kullanım süreleriyle akademik not ortalamaları arasında negatif yönde bir ilişki tespit etmişlerdir. Bu çalışmaların dışında akıllı telefon, internet, sosyal medya gibi bağımlılıkların akademik başarıyı olumsuz

etkilediği çok sayıda araştırma da alanyazında mevcuttur (Samaha ve Hawi, 2016; Gökçearsan vd., 2016; Yıldırım, 2018).

Araştırmanın amaçları doğrultusunda algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımıyla akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkide akıllı telefon bağımlılığının rolünün incelendiği analizler sonucunda, algılanan anne-baba akademik katılımının ve algılanan öğretmen akademik katılımının regresyon katsayılarında düşüş gösterdiği ve akıllı telefon bağımlılığı ile birlikte, modeldeki etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Bu durum, akıllı telefon bağımlılığının, algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımıyla akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolünü üstlendiği anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bu sonuç, akıllı telefon bağımlılığının akademik erteleme davranışını açıklamadaki gücünü ortaya koymaktadır. Buna göre, öğrencinin akademik erteleme davranışında bulunması, algıladıkları anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile şekillenmekte; bunun sonucunda da, algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkinin bir kısmı akıllı telefon bağımlılığı bağlamında meydana geldiğini göstermektedir. Öğrencinin akademik erteleme davranışında bulunmasının nedeni, yalnızca algıladığı anne-baba ve öğretmen akademik katılımının düşük düzeyde olması değildir. Öğrenciyi akademik erteleme davranışına iten sebeplerden birisi de, akıllı telefon bağımlılığı düzeyinin yüksek olmasıdır. Yang ve arkadaşlarının (2019) çalışmasında da benzer şekilde akıllı telefon bağımlılığı, öz düzenleme ile akademik kaygı ve akademik erteleme arasındaki ilişkilerde aracı rolünde olsa da, alanyazında algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkide akıllı telefon bağımlılığının rolü daha önce incelenmemiştir. Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımının yüksek olması, öğrenciyi akademik erteleme davranışından uzak tutacakken; öğrencinin akıllı telefon bağımlısı olduğu durumda ise öğrenci akademik erteleme davranışında bulunma eğiliminde olabilmektedir.

Akıllı telefon bağımlılığının akademik ertelemeye doğrudan ilişkili olduğuna dair bulgular da alanyazında mevcuttur (Tekin Akdemir, 2013; Kandemir, 2014a; Gürültü ve Deniz, 2017; Akkuş, 2018; Demir ve Kutlu, 2018; Rozgonjuk vd., 2018; Can ve Zeren, 2019; Çebi vd., 2019; Durdu, 2019; Yang vd., 2019; Yurdakoş ve Biçer, 2019). Alanyazındaki bu çalışmalar, yalnızca akıllı telefon bağımlılığı özelinde değil; aynı

zamanda internet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı gibi teknolojik bağımlılıkları da kapsamaktadır. Madde bağımlılığından bazı yönleriyle ayrılan bu teknoloji bağımlılıkları, alanyazında davranışsal bağımlılıklar olarak ele alınmaktadır.

Eğitim sürecinde, anne-babaların ve öğretmenlerin katılımcı olmaları, öğrencilerin derslerine ve okula yönelik tutum ve davranışlarını olumlu yönde etkilemektedir. Öğrencilerin okulu bırakma, derslerine odaklanmama, motivasyon kaybı yaşama gibi olumsuzluklarla karşılaşmamaları adına, anne-babaların ve öğretmenlerin akademik katılımının son derece önemli olduğu düşünülmektedir. Akademik erteleme davranışı, öğrencilerin akademik başarılarını sekteye uğratan bir davranış biçimi olmakla birlikte, arka planında birçok neden barındırmaktadır. Bu nedenlerin en önemlilerinden birisi de, öğrencinin algıladığı anne-babalarının ve öğretmenlerinin olumsuz tutumları ve katılımcı olmamalarıdır. Anne-babalar ve öğretmenler, öğrencilerin okul ile ilgili hem akademik işleriyle hem de karşılaşabilecekleri diğer sorunlarla yakından ilgilenmelidir. Öğrencinin ders çalışması için sağlıklı bir ortamın oluşturulması, ev ödevlerinin ve okuldaki derslerinin takibi, öğrenciye ev ödevlerinde yardımcı olunması, okul ile ilgili sorunlarında, öğrenciyle iletişim kurulması anne-babaların sorumluluğundayken; öğretmen de sınıf ortamında öğrencisiyle sağlıklı iletişim kurmalı, öğrencilerin istek, ihtiyaç ve bireysel farklılıklarını gözetenek plan program yapmalıdır. Yine de, anne-babaların ve öğretmenlerin akademik olarak katılımcı olmaları, öğrenciyi akademik erteleme davranışından bir derece uzak tutsa da, tam anlamıyla etkili olamamaktadır. Bu nedenle, öğrenciyi akademik erteleme davranışında bulmaya iten başka sebeplerin olabileceği düşüncesinden hareketle, akıllı telefon bağımlılığı araştırma kapsamında incelenmiş ve akıllı telefon bağımlılığının bu ilişkideki önemi ortaya konulmuştur.

5.2. Öneriler

Bu başlık altında araştırma amaçları doğrultusunda yapılan analizlerle elde edilen bulguların yorumlanması sonrasında alanyazındaki boşlukların nasıl doldurulacağı konusunda araştırmacılara ve araştırmayı ortaya çıkaran sorunların üstesinden gelme noktasında sosyal yaşamda bireylere birtakım öneriler getirilmiştir.

5.2.1. Uygulayıcılara öneriler

Erteleme davranışı, hemen hemen her yaştan kesimin hayatın her alanında uzak duramadığı davranışlardandır. Yapılması gereken bir işi, geçerli ve mantıklı bir sebep

olmadan ötelemek ve sonraya bırakmak anlamına gelen erteleme davranışının, okul hayatındaki yansıması ise akademik erteleme davranışıdır. Okul ile ilgili işlerin, ödevlerin, projelerin ötelenmesi ve son ana bırakılması, sınavlara çalışmanın ve derslerle ilgili yapılması gereken okumaların zamanında yapılmaması, öğrencinin akademik erteleme davranışında bulduklarını gösterir ve bu durum akademik başarıyı negatif yönde etkilemektedir. Akademik erteleme davranışı, eğitim sürecinin her aşamasına karşılaşılabilecek bir davranış türü olup, erken yaşta önüne geçilmesi ve öğrencilere sorumluluk aşılması önem arz etmektedir. Özellikle küçük yaştaki çocukların, anne-babalarından ve öğretmenlerinden ihtiyaç duydukları desteği alamamaları durumunda, akademik erteleme davranışında bulunabilecekleri bilinmektedir. Bu nedenle, bu konuda hem anne-babalara hem de öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Öğrencinin akademik erteleme davranışının önüne geçilmesi ya da en azından azaltılması için ebeveynlerin, çocuklarının okul işlerini yakından takip etmeleri, onlara sağlıklı bir ders çalışma ortamı hazırlamaları, ev ödevlerine ve projelerine yardımcı olmaları, okulda karşılaştıkları problemlerin çözümü noktasında çocuklarının yanında olmaları, onlara destek vermeleri ve sağlıklı ve samimi bir iletişim kurmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin de anne-babalar gibi sınıf ortamında öğrencileriyle sağlıklı ilişkiler kurmaları, öğrencilerin ödevlerini, sınavlarını kontrol etmeleri, akademik durumlarını yakından izlemeleri gerekmektedir. Ayrıca öğretmenler, her bir öğrencisini iyi tanımalı ve öğrencisinin istek ve ihtiyaçlarına cevap verirken, öğrencinin kişisel özelliklerini de göz ardı etmemelidir.

Akıllı telefon bağımlılığı gibi teknolojik bağımlılıkların da çocukların gelişimini olumsuz etkilediği bilinmektedir. Akıllı telefon kullanım yaşının iyice düşmesiyle birlikte, özellikle küçük yaştaki çocukların dahi ceplerine giren bu cihazların aşırı ve kontrolsüz kullanımı, bağımlılığa yol açmaktadır. Madde bağımlılıklarından farklı bir şekilde davranış bağımlılığı olarak değerlendirilen bu bağımlılık türü de, çocuklara hem ruhsal hem de fiziksel zararlar vermektedir. Ayrıca akıllı telefon bağımlılığının öğrencinin derslerini de olumsuz yönde etkilediği araştırmalarla ortaya konulmuştur. Öğrenci akıllı telefonuyla zaman geçirmek adına yapması gereken akademik işleri yapmamakta, ödevlerini, projelerini ertelemekte, kimi zaman zamanını geçirmekte, sınavlarına çalışmayı son ana bırakabilmektedir. Bütün bunların sonucunda da, akademik başarısızlık kaçınılmaz olmaktadır. İşin daha da kötüsü akıllı telefon

bağımlılığıyla birlikte ortaya çıkan akademik erteleme davranışı da, bir alışkanlık haline gelmekte ve birey daha sonraki yaşamı boyunca da, sürekli işlerini erteleme eğiliminde olmaktadır. Bu nedenle, anne-babalar küçük yaşlardan itibaren çocuklarının akıllı telefon gibi teknolojik cihaz kullanımını yakından takip etmelidir. Günümüzde çocuğun teknolojiden tamamen soyutlanmış bir şekilde yetiştirilmesi beklenemese de, anne-babalar en azından bağımlılık yaratma tehlikesi olan bu tarz cihazların kullanımı konusunda çocuklarına birtakım sınırlamalar getirmelidir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar yorumlandığında, anne-baba ve öğretmen akademik katılımının eksikliği ve öğrencinin akıllı telefon bağımlılığı öğrenciyi akademik ertelemeye iten nedenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Akıllı telefon bağımlılığının, algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkideki aracı rolü düşünüldüğünde, bu nedenleri birbirinden bağımsız düşünmek doğru olmayacaktır. Öğrencinin akademik erteleme davranışında bulunmasını, yalnızca anne-baba ve öğretmenlerin akademik katılım düzeyinin yetersizliğine bağlamak, akıllı telefon bağımlılığı gibi önemli bir etkeni göz ardı etmek gibi bir hataya yol açacaktır. Bu nedenle hem aileler hem öğretmenler akademik olarak katılımcı olmanın yanında, öğrencilerin teknolojiye olan bağımlılıklarını da dikkatle takip etmek durumundadırlar. Bununla birlikte, araştırmacılar da akademik erteleme gibi öğrencilerin akademik ve sosyal hayatlarıyla ilgili meseleleri ele alırken teknoloji bağımlılıklarını dikkate almalıdırlar.

5.2.2. Araştırmacılara öneriler

Bu çalışma sonrasında araştırmacılara da birtakım öneriler getirilmiştir. Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişki ve akıllı telefon bağımlılığı ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişki alanyazında pek çok kez incelenmiş olsa da, bu üç değişkenin bir arada daha önce incelenmemiş olması sebebiyle, alanyazında olduğu düşünülen boşluk bu çalışmayla doldurulmuştur. Bundan sonraki çalışmalarda, akademik başarıyı olumsuz etkileyen en önemli unsurlardan olan akademik erteleme davranışını meydana getirmesi olası başka değişkenler incelenmelidir. Özellikle gençlerin akademik hayatlarını olumlu ya da olumsuz etkileyen çok sayıda etmenin olduğu düşünülürse, alanyazında hala

araştırılmamış noktalar olduğu açıktır. Öğrencilerin kişisel özellikleri, psikolojik faktörler çeşitli boyutlarıyla incelenmelidir.

Anne-baba ve öğretmen akademik katılımının eksikliği durumunda ortaya çıkması olası diğer sorunlar da araştırılması gereken konular arasındadır. Önceki araştırmalarda algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımının, öğrencilerin yaşına göre farklılaştığı sonucunun elde edildiği düşünülürse, bu durumun üzerine eğilmek önemli olabilir. Bu çalışmada, anne-baba ve öğretmen akademik katılımı öğrencinin algısıyla ölçülmüş ve öğrenci bakış açısından değerlendirilmiştir. Gelecek çalışmalarda anne-babalar ve öğretmenler açısından da akademik katılım ele alınmalıdır. Gerekirse nitel yaklaşımla hem öğrencilerle hem öğretmenlerle hem de anne-babalarla derinlemesine görüşmeler yapılırsa, daha çarpıcı sonuçların elde edilmesi mümkün olabilir.

Yine bu çalışmada öğrencilerin algıladıkları anne-baba akademik katılımının, annelerinin eğitim durumuna göre farklılaştığı, babalarının eğitim durumuna göre bir farklılık göstermediği bulgusu elde edilmiştir. Bu durum “babaların akademik katılım noktasında yetersiz kalması mıdır?” yoksa “annelerin daha ilgili ve sorumlu davranmaları mıdır?” gibi soruları beraberinde getirmektedir. Anne-baba akademik katılımı ile ilgili alanyazındaki çalışmaların hepsinde ebeveynler bir bütün olarak ele alınmıştır. Söz konusu soruların cevabını bulabilmek adına, anne ve babaların çocuklarına yönelik tutum ve davranışlarının, akademik katılım düzeylerinin ayrı ayrı incelenmesi faydalı olabilir.

Teknoloji çağında hayatımızın her anında yer eden akıllı telefonların öğrencilere getirebileceği diğer olası olumsuzluklar da incelenebilir. Teknolojinin hayatımıza sunduğu kolaylıkların yanı sıra, bir karanlık yüzü olduğu da göz ardı edilmemelidir. Her yaştan kesimi olumsuz etkileyebilecek durumlar ortaya çıkaran teknolojik cihazların kullanımı, özellikle küçük yaşlarda bağımlılık seviyesine ulaşabilmekte ve öğrencilerin hem akademik hem de sosyal yaşamına büyük zarar verebilmektedir. Bu çalışmada teknoloji bağımlılıklarından akıllı telefon bağımlılığı incelenmiş olup, sonraki çalışmalarda bu bağımlılık, sosyal medya ekseninde ya da dijital oyun bağımlılığı çerçevesinde araştırılabilir.

Öğrencilerin sosyal ve akademik yaşamlarını etkilediği öngörülen unsurlar, daha önceki çalışmalarla ortaya konulmuş olsalar da, tek başına ele alınmamalı ve bu ilişkiyi

etkilemesi olası başka değişkenlerin de olabileceği düşünölmelidir. Ayrıca ortaokul öğrencilerinde araştırılan bu çalışmada çarpıcı sonuçlar elde edildiği düşünölrse, gelecek çalışmaların daha küçük yaş gruplarını temsil eden ilkokul öğrencilerinde gerçekleştirilmesi alanyazına katkı sağlayabilir. Teknolojinin günden güne hızla gelişmesi ve teknoloji kullanım yaşının da iyice azalmasıyla, dijitalleşme sürecinin karanlık yüzünün insanları çok daha küçük yaşlardan etkisi altına alabileceği dikkate alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adeyemo, D.A. (2005). Parental involvement, interest in schooling and school environment as predictors of academic self-efficacy among fresh secondary school students in Oyo State, Nigeria. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 5-3 (1), 163-180.
- Akbaba-Altun, S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin akademik başarısızlarına ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 567-586.
- Akdoğan, A. (2013). *Farklı depresyon anksiyete stres düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Akkuş, R. (2018). *8.sınıf öğrencilerinin Facebook tutumu ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Balıkesir ili merkez ilçeler örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi.
- Aktaş, B. (2018). *Ortaokul öğrencilerinde internet ve dijital oyun bağımlılığının psikolojik sağlamlık ve saldırganlıkla ilişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kars: Kafkas Üniversitesi.
- Aktaş, H. ve Yılmaz, N. (2017). Üniversite gençlerinin yalnızlık ve utangaçlık unsurları açısından akıllı telefon bağımlılığı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 85-100.
- Albayrak, E., Yazıcı, H. ve Reisoğlu, S. (2016). Üniversite öğrencilerinde kişilik özellikleri, akademik öz-yeterlik, akademik kontrol odağı ve akademik erteleme. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 90-102.
- Alexander, E.S. and Onwuegbuzie, A.J. (2007). Academic procrastination and the role of hope as a coping strategy. *Personality and Individual Differences*, 42, 1301-1310.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (6. baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık

- Altunışık, R., Torlak, Ö ve Özdemir, Ş. (2003). *Ekonomik kriz ve değişen alışveriş alışkanlıkları üzerine bir araştırma*. 8. Ulusal Pazarlama Kongresi Bildiriler Kitabı, 327-343.
- Andone, I., Blaszkiewicz, K., Eibes, M., Trendafilov, B., Markowetz, A., Montag, C. (2016). *How age and gender affect smartphone usage*. UbiComp '16.
- Ang, R.P., Tan, C.X., Klassen, R.M., Yeo, L.S., Wong, I.Y.F., Huan, V.S., Chong, W.H. (2008). Correlates of academic procrastination and students' grade goals. *Curr Psychol*, 27, 135-144.
- Anthony, M. and Owens I. (1997). Procrastination in high school achievement: A causal structural model. *Journal of Social Behavior and Personality*,12(4).
- Argon, T. ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 80-95.
- Atahan, Y. (2015). *Mekan ve iktidar ilişkisi bağlamında makam odaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- Aydoğan, D. ve Özbay, Y. (2012). Akademik erteleme davranışının benlik saygısı, durumluluk kaygı, öz-yeterlilik açısından açıklanabilirliğinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(3), 1-9.
- Bae, S.M. (2015). The relationships between perceived parenting style, learning motivation, friendship satisfaction and the addictive use of smartphones with elementary school students of South Korea: Using multivariate latent growth modeling. *School Psychology International*. 36(5), 513–531.
- Bahl, R.R. and Deluliis, D. (2015). “Nomophobia”, Yan, Z. (Ed.), *Encyclopedia of mobile phone behavior* (Volumes 1,2&3), Hershey: IGI Global.
- Balkıs, M. (2007). Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin karar verme stilleri ile ilişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 67-83.

- Balkıs, M. ve Duru, E. (2010). Akademik erteleme eğilimi, akademik başarı ilişkisinde genel ve performans benlik saygısının rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 159-170.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Bandura, A. (1969). *Kişiliğin gelişmesinde başkasının etkisiyle olan öğrenmenin rolü psikolojide yeni çalışmalar*. XVIII. Uluslararası Psikoloji Kongresi. (Çev.),Nezahat Arkun. İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi yayımları, No. 1481.
- Berber Çelik, Ç. ve Odacı, H. (2015). Akademik erteleme davranışının bazı kişisel ve psikolojik değişkenlere göre açıklanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 31-47.
- Bian, M. and Leung, L. (2015). Linking loneliness, shyness, smartphone addiction symptoms, and patterns of smartphone use to social capital. *Social Science Computer Review*, 33(1), 61-79.
- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde okul-aile iletişim etkinlikleri: Öğretmen- veli görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Bozkur, B. (2013). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinde internet bağımlılığının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi
- Bragazzi, N.L. and Pente, G.D. (2014). A proposal for including nomophobia in the new dsm-v, *Psychology Research and Behavior Management*, 7, 155-160.
- Burka, J.B. and Yuen, L.M. (2008). *Procrastination: Why you do it and what to do about it now*. Cambridge: Da Capo Press.
- Businessinsider (2017). Americans are more worried than ever about being addicted to their smartphones—and they're starting to cut back. <https://www.businessinsider.com/deloitte-survey-americans-worried-about-smartphone-use-2017-11>. (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2019).
- Büyüköztürk, ř. (2017). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.

- Can, S. and Zeren, Ş.G. (2019). The role of internet addiction and basic psychological needs in explaining the academic procrastination behavior of adolescents. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48(2), 1012-1040.
- Castro, M., Exposito-Casas, E., Lopez-Martin, E., Lizasoain, L., Navarro-Asencio, E., Gaviria, J.L. (2015). Parental involvement on student academic achievement: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 14, 33-46.
- Cemalcilar, Z. (2010). Schools as socialisation contexts: Understanding the impact of school climate factors on students' sense of school belonging. *Applied Psychology*, 59(2), 243-272.
- Chen, J. (2005). Relation of academic support from parents, teachers, and peers to Hong Kong adolescents' academic achievement: the mediating role of academic engagement. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 131(2), 77-127
- Chow, H.P.H. (2011). Procrastination among undergraduate students: effects of Alberta. *Journal of Educational Research*, 57(2), 234-240.
- Cohen, L., Manion, L. and Morrison, K. (2000). Research methods in education. *British Journal of Educational Studies*, 48(4), 446-468.
- Çakıcı, D.Ç. (2003). *Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Çakır, Ö. ve Oğuz, E. (2017). Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 418-429.
- Çapan, B.E. (2010). Relationship among perfectionism, academic procrastination and life satisfaction of university students. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 1665-1671.
- Çebi, A., Reisoğlu, İ. and Bahçekapılı, T. (2019). The relationships among academic procrastination, self-control, and problematic mobile use: Considering the differences over personalities. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6, 447-468.

- Çetinkaya, S. (2019). *Algılanan anne baba tutumlarının ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile ilişkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Çınkır, Ş. ve Nayır, F. (2017). Okul aile işbirliği standartlarına ilişkin veri görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 245-264.
- Çiftçi, M. ve Bal, P.N. (2015). Ortaokul öğrencilerinin anne-baba katılım düzeyi ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 363-384.
- Çubuk, A. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılığı, fiziksel aktivite düzeyleri ve akademik başarı durumları arasındaki ilişkisini incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(14), 75-99.
- Demir, Y. ve Kutlu, M. (2017). İnternet bağımlılığı, akademik erteleme ve akademik başarı arasındaki ilişkiler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 61, 91-105.
- Demir, Y. and Kutlu, M. (2018). Relationships among internet addiction, academic motivation, academic procrastination and school attachment in adolescents. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(5), 315-332.
- Demirel, E.N. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon kullanımı ile sosyal ilişkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- DePlanty, J., Coulter-Kern, R. and Duchane, K.A. (2007). Perceptions of parent involvement in academic achievement. *The Journal of Educational Research*, 100(6), 361-368.
- Diaz, S.L. (1989). *The home environment and Puerto Rican children's achievement: A researcher's diary*, Hulston: The National Association for Education Conference.
- DigitalTalks (2017). Her 2 akıllı telefon sahibinden biri uyurken telefonunu yakınında tuttuğunu belirtiyor. <https://www.digitaltalks.org/2017/11/11/her-2-akilli-telefon>

- sahibinden-biri-uyurken-telefonunu-yakininda-tuttugunu belirtiyor/ (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2019).
- DigitalTalks (2018). Her on 6-15 yaş arası çocuktan 6'sı akıllı telefon sahibi. https://www.gfk.com/fileadmin/user_upload/dyna_content/TR/GfK_DigitalTalks_Cocuklarin_Cihaz_Sahipligi_ve_Sosyal_Medya_Kullanimi_Basin_Bulteni_Agust_os_2018.pdf (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2019).
- Dirik, K. (2016). *Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile öz-güven arasındaki ilişkilerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, U.C. (2018). *Ailenin katılım ve desteği ile ilkokul öğrencilerinin İngilizce dersi akademik başarısı arasındaki ilişkiler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Maltepe Üniversitesi.
- Durdu, A. (2019). *Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin: Toros Üniversitesi.
- Durmaz, M., Hüseyinli, T. ve Güçlü, C. (2016). Zaman yönetimi becerileri ile akademik başarı arasındaki ilişki. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (7), 2291-2303.
- Dündar, ř. (2014). Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılım ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 369-382.
- Dündar, ř. (2017). Sosyal bilgiler dersinde algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımının öğrencilerin akademik benlik kavramlarına ve sosyal bilgiler dersine bağlılıklarına etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 608-635.
- Egger, O. and Rauterberg, M. (1996). *Internet behaviour and addiction*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zürih: Swiss Federal Institute of Technology.
- Ekşi, H. ve Dilmaç, B. (2010). Üniversite öğrencilerinin genel erteleme, karar vermeyi erteleme ve akademik erteleme düzeylerinin sürekli kaygı açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 433-450.

- Elhai, J.D., Levine, J.C., Dvorak, R.D., Hall, B.J. (2016). Fear of missing out, need for touch, anxiety and depression are related to problematic smartphone use. *Computers in Human Behavior*, 63, 509-516.
- Elhai, J.D., Levine, J.C., Dvorak, R.D., Hall, B.J. (2017). Non-social features of smartphone use are most related to depression, anxiety and problematic smartphone use. *Computers in Human Behavior*, 69, 75-82.
- Ellis, A. and Knaus, W.J. (2002) *Overcoming procrastination* (Rev. ed.). NY: New American Library.
- Enez-Darçın, A., Köse, S., Noyan, C.O., Nurmedov, S., Yılmaz, O., Dilbaz, N. (2016). Smartphone addiction and its relationship with social anxiety and loneliness. *Behaviour & Information Technology*. 35(7), 520-525,
- Englund, M.M., Luckner, A.E., Whaley, G.J.L., Egeland, B. (2004). Children's achievement in early elementary school: Longitudinal effects of parental involvement, expectations, and quality of assistance. *Journal of Educational Psychology*, 96(4), 723-730.
- Erbay, K. (2016). *Dehb tanısı almış çocukların algılanan anne baba ve öğretmen akademik katılımı ile okul bağlılığı arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Beykent Üniversitesi.
- Erdem, H., Kalkın, G., Türen, U., Deniz, M. (2016). Üniversite öğrencilerinde mobil telefon yoksunluğu korkusunun (nomofobi) akademik başarıya etkisi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(3), 923-936.
- Erdoğan, B.A. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin okula bağlanmalarının okul tükenmişliği ve algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımı bağlamında incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Erdoğan, Ç. ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(3), 399-431.
- Ersoy, E. (2003). *Aile katılım etkinlikleri: 36-72 aylık çocukların eğitimi için yıllık plan örnekleri ve aile katılım çalışmaları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

- Ertem, F. (2006). *Cep Telefonu Kullanımının İnsan İlişkilerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fan, X. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A growth modeling analysis. *Journal of Experimental Education*, 70(1), 27-61.
- Fan, X. and Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.
- Ferrari, J.R. (1992). Procrastinators and perfect behavior: An exploratory factor analysis of self-presentation, self-awareness and self-handicapping components. *Journal of Research in Personality*, 26, 75-84.
- Ferrari, J.R., Johnson, J.L. and McCown, W.G. (1995). *Procrastination and task avoidance: Theory, research, and treatment*. New York: Plenum Press.
- Ferrari, J.R. and Scher, S.J. (2000). Toward an understanding of academic and nonacademic tasks procrastinated by students: The use of dailylogs. *Psychology In The Schools*, 37 (4), 359-366.
- Fraser, B.J. and Chionh, Y.H. (2009). Classroom environment, achievement, attitudes and self-esteem in Geographhy and Mathematics in Singapore. *International Research in Geographical and Environmental Education*, 18(1), 29-44.
- Frost, R.O., Marten, P., Lahart, C., Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14(5), 449-468.
- Gardner, D.C. and Warren, S.A. (1978). *Careers and disabilities: A career education approach*. Connecticut: Greylock Publishers.
- Geçer, A. ve Deryakulu, D. (2004). Öğretmen Yakınlığının öğrencilerin başarıları, tutumları ve güdülenme düzeyleri üzerindeki etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 40, 518-543.
- George, D. and Mallery, P. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*. 17.0 Update. 10th Edition, Boston: Pearson.
- Gonzales-De Hass A.R., Williems P.P. and Doan Holbein M.F. (2005). Examining the relationship between parental involvement and student motivation. *Educational Psychology Review*, 17(2), 99-122.

- Gökçearsan, Ş., Kuşkaya Mumcu, F., Haşlaman, T., Demiraslan Çevik, Y. (2016). Modelling smartphone addiction: The role of smartphone usage, selfregulation, general self-efficacy and cyberloafing in university students. *Computers in Human Behavior*, 63, 639-649.
- Grecco, P.R. (1984). *A cognitive-behavioral assessment of problematic academic procrastination: Development of a procrastination self- statement inventory.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Fresno: California School of Professional Psychology.
- Griffith, J. (1996). Relation of parental involvement, empowerment, and school traits to student academic performance. *The Journal of Educational Research*, 90(1), 33-41.
- Gümüş, A. (2018). *Tıp fakültesi öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ve depresyon durumlarının değerlendirilmesi.* Uzmanlık Tezi. Van: Yüzüncü yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Gümüşeli, İ. (2004). Aile katılım ve desteğinin öğrenci başarısına etkisi. *Özel Okullar Birliği Bülteni*, 2(6), 14-17.
- Gündüz, Y. ve Can, E. (2013). Öğrenci görüşlerine göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi ilkelerine uyma düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 19(3), 419-446.
- Gürültü, E. (2016). *Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Gürültü, E. ve Deniz, L. (2017). Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ve sosyal medya kullanımları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 772-788
- Güzeller, C.O. and Coşguner, T. (2012). Development of a problematic mobile phone use scale for Turkish adolescents. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15, 205-211.

- Haug, S., Castro, R.P., Kwon, M., Filler, A., Kowatsch, T., Schaub, M.P. (2015). Smartphone use and smartphone addiction among young people in Switzerland. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(4), 299-307.
- Haycock, L.A., McCarthy, P. and Skay, C.L. (1998). Procrastination in college students: The role of self efficiency and anxiety. *Journal of Counseling and Development*, 76 (3), 317-324.
- Hill, N.E., Castellino, D.E., Lansford, J.E., Nowlin, P., Dodge, K.A., Bates, J.E., Pettit, G.S. (2004). Parent academic involvement as related to school behavior, achievement, and aspirations: Demographic variations across adolescence. *Child Development*, 75(5), 1491-1509.
- Hill, N.E. and Taylor, L.C. (2004). Parental school involvement and children's academic achievement: Pragmatics and issues. *Current Directions in Psychological Science*, 13(4), 161-164.
- Hussain, Z., Griffiths, M.D. and Sheffield, D. (2017). An investigation into problematic smartphone use: The role of narcissism, anxiety, and personality factors. *Journal of Behavioral Addictions*, 6(3), 378-386.
- Jansenn, T. and Carton, J.S. (1999). The effect of locus of control and task difficulty on procrastination. *The Journal of Genetic Psychology*, 160(4), 436-442.
- Jeynes, W.H. (2007). The relationship between parental involvement and urban secondary school student academic achievement a meta-analysis. *Urban Education*, 42(1), 82-110.
- Kachgal, M.M., Hansen, L.S. and Nutter, K.J. (2001). Academic procrastination prevention/intervention: Strategies and recommendations. *Journal of Developmental Education*, 25(1), 14-24.
- Kalen, S. (2018). *Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Kalkan, M. ve Kaygusuz C. (2013). *İnternet bağımlılığı*. Ankara: Anı Yayıncılık, 77-80.

- Kandemir, M. (2010). *Akademik erteleme davranışını açıklayıcı bir model*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kandemir, M. (2012). Öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının, kaygı, başarısızlık korkusu, benlik saygısı ve başarı amaçları ile açıklanması. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2 (4), 81-88.
- Kandemir, M. (2014a). Predictors of academic procrastination: Coping with stress, internet addiction and academic motivation. *World Applied Sciences Journal*, 32(5), 930-938.
- Kandemir, M. (2014b). Akademik erteleme davranışını açıklayıcı bir model. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 4(3), 51-72.
- Karadağ, İ. (2007). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının sosyal destek kaynakları açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaman, F. (2007). *2004 Sosyal bilgiler öğretim programı uygulamalarında okul-aile işbirliği düzeyi (Tokat Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Keçeli Kaysılı, B. (2008). Akademik başarının artırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9(1) 69-83.
- Kim, B.N. (2013). Effect of smartphone addiction on youth's sociality development. *The Journal of the Korea Contents Association*, 13(4), 208-217.
- Kim, E.Y., Cho, I. and Kim, E.J. (2017). Structural equation model of smartphone addiction based on adult attachment theory: Mediating effects of loneliness and depression. *Asian Nursing Research*, 11, 92-97.
- Klassen, R.M., Krawchuk, L.L. and Rajani, S. (2008). Academic procrastination of undergraduates: Low self-efficacy to self-regulate predicts higher levels of procrastination. *Contemporary Educational Psychology*, 33, 915-931.

- Knaus, W.J. (1998). *Do it now! Break the procrastination habit*. New York: John WileyveSons, Inc.
- Koutsoulis, M.K. and Campbell, J.R. (2001). Family processes affect students' motivation, and science and math achievement in Cypriot high schools. *Structural Equation Modeling*, 8 (1), 108-127.
- Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 135-149
- Köknel, Ö. (1998). *Bağımlılık: Alkol ve madde bağımlılığı*. İstanbul: Altın Kitaplar,15.
- Kuyucu, M. (2017). Gençlerde akıllı telefon kullanımı ve akıllı telefon bağımlılığı sorunsalı: “Akıllı telefon(kolik)” üniversite gençliği. *Global Media Journal TR Edition*, 7(14), 328-359.
- Kwon, M., Lee, J.Y., Won, W.Y., Park, J.W., Min, J.A., Hahn, C., Gu, X., Choi, J.H., Kim, D.J. (2013a). Development and validation of a smartphone addiction scale (SAS). *Plos One*, 8(2), 1-7.
- Kwon, M., Kim, D.J., Cho, H., Yang, S. (2013b). The smartphone addiction scale: Development and validation of a short version for adolescents. *Plos One*, 8(12), 1-7.
- Law, Y.K. (2011). The role of teachers' cognitive support in motivating young Hong Kong Chinese children to read and enhancing reading comprehension. *Teaching and Teacher Education*, 27 (1), 73-84.
- Lee, D., Kelly, K. and Edwards, J. (2006). A closer look at the relationships among trait procrastination, neuroticism, and conscientiousness. *Personality and Individual Differences*. 40, 27–37.
- Lepp, A., Barkley, J.E., Sanders, G.J., Rebold, M., Gates, P. (2013). The relationship between cell phone use, physical and sedentary activity, and cardiorespiratory fitness in a sample of U.S. college students, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 10, 1-9.

- Leung, L. (2008). Linking psychological attributes to addiction and improper use of the mobile phone among adolescents in Hong Kong, *Journal of Children and Media*, 2(2), 93-113.
- Lin, Y.H., Lin, Y.C., Lee, Y.H., Lin, P.H., Lin, S.H., Chang, L.R., Tseng, H.W., Yen, L.Y., Yang, C.C.H., Kuo, T.B.J. (2015). Time distortion associated with smartphone addiction: Identifying smartphone addiction via a mobile application (App). *Journal of Psychiatric Research*, 65, 139-145.
- Marchant, G.J.; Paulson, S.E. and Rothlisberg, B.A. (2001). Relations of middle school students' perceptions of family and school contexts with academic achievement. *Psychology in the Schools*, 38 (6), 505-519.
- Meral, D. (2017). *Ortaöğretim öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığının yalnızlık, yaşam doyumu ve bazı kişisel özellikler bakımından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzincan: Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mercer, S.H., Nellis, L.M., Martínez, R.S., Kirk, M. (2011). Supporting the students most in need: Academic self-efficacy and perceived teacher support in relation to within-year academic growth. *Journal of School Psychology*, 49(3), 323-338.
- Miedel, W.T. and Reynolds, A.J. (1999). Parent involvement in early intervention for disadvantaged children. *Journal of School Psychology*, 37 (4), 379-401.
- Milgram, N. (1991). *Procrastination. encyclopedia of human biology*. New York: Academic Press, 149-155.
- Milgram, N. and Tenne, R. (2000). Personality correlates of decisional and task avoidant procrastination. *European Journal of Personality*, 14, 141- 156.
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). New York: McGraw-Hall.
- Onwuegbuzie, A.J. (2004). Academic procrastination and statistics anxiety. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 29(1), 3-19.
- Özdemir, S., Sezgin, F., Şirin, H., Karip, E., Erkan, S. (2010). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul iklimine ilişkin algılarını yordayan değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 213-224.

- Özeke Kocabaş, E. (2006). Eğitim sürecinde aile katılımı: Dünyada ve Türkiye'deki çalışmalar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 143-153.
- Özer, A. ve Altun, E. (2011). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme nedenleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 45-72.
- Özer, A., Gençtanırım, D. ve Ergene, T. (2011). Türk lise öğrencilerinde okul terkinin yordanması: Aracı ve etkileşim değişkenleri ile bir model testi. *Eğitim ve Bilim*, 36 (161), 302-317.
- Özkarlı, N. (2009). *Aile ve öğretmen destekli yapılandırmanın 5. sınıf fen bilgisi dersinde başarı ve kavram öğrenmeye etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Özzorlu, E. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının algıladıkları anne-baba tutumları ve denetim odağı açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Park, S.W. and Sperling, R.A. (2012). Academic procrastinators and their self-regulation. *SciRes*, 3(1), 12-23.
- Polat Zafer, S.S. (2019). *Velilerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde öğretmen akademik katılımına ilişkin algıları ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılımları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Edirne: Trakya Üniversitesi.
- Powell, R.D., Son, S.H., File N., San Juan, R.R. (2008). Parent– school relationships and children’s academic and social outcomes in public school prekindergarten. *Journal of School Psychology*, 48(4) , 269-292
- Régner, I., Loose, F. and Dumas, F. (2009). Students’ perceptions of parental and teacher academic involvement: Consequences on achievement goals. *European Journal of Psychology of Education*, 24 (2), 263-277.
- Reynolds, A.J. (1992). Comparing measures of parental involvement and their effects on academic achievement. *Early Childhood Research Quarterly*, 7, 441-462.
- Robins, K. (2013). *İmaj görmenin kültür ve politikası*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 15.

- Roig, M. and DeTommaso, L. (1995). Are college cheating and plagiarism related to academic procrastination? *Psychological Reports*, 77, 691-698.
- Rothblum, E.D., Solomon, L.J. and Murakami, J. (1986). Affective, cognitive, and behavioral differences between high and low procrastinators. *Journal of Counseling Psychology*, 33 (4), 387-394.
- Rotter Jullian, B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs*, 80 (1), 1-28.
- Rozgonjuk, D., Kattago, M. and Taht, K. (2018). Social media use in lectures mediates the relationship between procrastination and problematic smartphone use. *Computers in Human Behavior*, 89, 191-198.
- Ryan, A.M. and Patrick, H. (2001). The classroom social environment and changes in adolescents' motivation and engagement during middle school. *American Educational Research Journal*, 38(2), 437-460.
- Saddler, C.D. and Sacks, L.A. (1993). Multidimensional perfectionism and academic procrastination: Relationships with depression in university students. *Psychological Reports*, 73, 863-871.
- Sakiz, G., Pape, S.J. and Hoy, A.W. (2012). Does perceived teacher affective support matter for middle school students in mathematics classrooms? *Journal of School Psychology*, 50(2), 235-255.
- Samaha, M. and Hawi, N.S. (2016). Relationships among smartphone addiction, stress, academic performance, and satisfaction with life. *Computers in Human Behavior*, 57, 321-325.
- Schouwenburg, H.C., Lay, C., Pychyl, T.A., Ferrari, J.R. (2004). *Counseling the procrastinator in academic settings*. Washington DC: American Psychological Association.
- Securevoy (2012). 66% of the population suffer from nomophobia the fear of being without their phone. <https://www.securevoy.com/blog/2012/02/16/66-of-the-population-suffer-from-nomophobia-the-fear-of-being-without-their-phone>, (Erişim Tarihi: 2 Aralık 2019).

- Senecal, C., Julien, E. and Guay, F. (2003). Role conflict and academic procrastination: A self-determination perspective. *European Journal of Social Psychology*, 33, 135-145.
- Senecal, C., Koestner, R. and Vallerand, R.J. (1995). Self-regulation and academic procrastination. *Journal of Social Psychology*, 135, 607-619.
- Shumow, L. and Miller, J.D. (2001). Parents' at-home and at-school academic involvement with young adolescents. *Journal of Early Adolescence*, 21(1), 68-91.
- Solomon, L.J. and Rothblum, E.D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 503-509.
- Söyler, İ. (2019). *Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile kendilik algısı ve okula bağlanma arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Statista (2019a). Number of smartphone users in the United States by age group from 2014 to 2020. <https://www.statista.com/statistics/805090/us-smartphone-users-by-age-group/> (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2019).
- Statista (2019b). Do you personally use a smartphone?* - by age. <https://www.statista.com/statistics/300402/smartphone-usage-in-the-uk-by-age/> (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2019)
- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: A meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133(1), 65-94.
- Steel, P. and Klingsieck, K.B. (2016). Academic procrastination: Psychological antecedents revisited. *Australian Psychologist*, 51, 36-46.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2006). *İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları yaklaşımlar, yöntemler, teknikler*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Süler M. (2016). *Akıllı telefon bağımlılığının öznel mutluluk düzeyine etkisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sünbül, A.M. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri. *Ligitim Yönelimi*, 2(1), 597-607.

- Şad, S.N. ve Gürbüzürk, O. (2013). İlköğretim birinci kademe öğrenci velilerinin çocuklarının eğitime katılım düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 993-1011.
- Şar, A.H. (2013). Examination of loneliness and mobil phone addiction problem observed in teenagers from the some variables. *International Journal of Social Science*, 6(2), 1207-1220.
- Şata, M. ve Karip, F. (2017). Akıllı telefon bağımlılığı ölçeği-kısa versiyonu'nun ergenler için Türk kültürüne uyarlanması. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 6(4), 426-440.
- Takao, M., Takahashi, S. and Kitamura, M. (2009). Addictive personality and problematic mobile phone use. *Cyberpsychology and Behavior*, 12, 501-507.
- Tamar Gürol, D. (2012). Bağımlılık nedir? <http://www.bagimlilik.info.tr> (Erişim Tarihi: 24 Kasım 2019).
- Tamini, B.K., Minakhany, G. and Zare, F. (2013). Academic procrastination and its relationship with self-esteem and life satisfaction. *International Journal of Psychology*, 7(1), 87-104.
- Tan, Ç., Pamuk, M. and Dönder, A. (2013). Loneliness and mobile phone. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 103, 606-611.
- Tanrıöğen, A. (2006). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi etkili vatandaş yetiştirme*. A. Tanrıöğen (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 12-20). İstanbul: Arı Matbaacılık.
- Tarhan, N. ve Nurmedov, S. (2011). *Bağımlılık*. 1. Baskı, İstanbul, Timaş Yayınları.
- Tekin Akdemir, N. (2013). *İlköğretim öğrencilerinin Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları ve akademik başarıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Thomee, S., Harenstam, A. and Hagberg, M. (2011). Mobile phone use and stress, sleep disturbances, and symptoms of depression among young adults - A prospective cohort study. *BMC Public Health*, 11, 66.

- Toda, M. and Ezoë, S. (2013). Multifactorial study of mobile phone dependence in medical students: Relationship to health-related lifestyle, type a behavior, and depressive state. *Open Journal of Preventive Medicine*, 3(1), 99-103.
- Trivette, P. and Anderson, E. (1995). The effects of four components of parental involvement on eight-grade student achievement: Structural analysis of nels-88 data. *School Psychology Review*, 24 (2), 51-59.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2019). www.tuik.gov.tr. (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2019).
- Ulukaya, S. ve Bilge, F. (2014). Üniversite öğrencilerinde akademik erteleme yordayıcıları olarak aile bağlamında benlik ve ana-baba tutumları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(41), 89-102.
- Uzun Özer, B. (2009). Bir grup lise öğrencisinde akademik erteleme davranışı: Sıklığı, olası nedenleri ve umudun rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(32), 12-19.
- Uzun, B. ve Demir, A. (2015). Erteleme: Türleri, bileşenleri, demografik etkenler ve kültürel farklılıklar. *Ege Eğitim Dergisi*, (16) 1, 106-121.
- Ünüvar, P. (2010). Aile katılımı çalışmalarına yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 719-730.
- Vandergrift, J.A. and Greene, A.L. (1992). Rethinking parent involvement. *Educational Leadership*, 50 (1), 57-59.
- Vestervelt, C. M. (2000). *An examination of the content and construct validity of four measures of procrastination*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ontario: Carleton University.
- Wechsler, D. (2016). *The wechsler intelligence scale for children* (4. baskı). London: Pearson Assessment.
- Wilder, S. (2014). Effect of parental involvement on academic achievement: A meta-synthesis. *Educational Review*, 66(3), 377-397.
- Wolniewicz, C.A., Tiamiyu, M.F., Weeks, J.W., Elhai, J.D. (2018). Problematic smartphone use and relations with negative affect, fear of missing out, and fear of negative and positive evaluation. *Psychiatry Research*, 262, 618-623.

- Woolley, M.E., Kol, K.L. and Bowen, G.L. (2009). The social context of school success for latino middle school students: Direct and indirect influences of teachers, family, and friends. *The Journal of Early Adolescence*, 29 (1), 43-70.
- Yang, Z., Asbury, K. and Griffiths, M.D. (2019). An exploration of problematic smartphone use among Chinese university students: Associations with academic anxiety, academic procrastination, self-regulation and subjective wellbeing. *Int J Ment Health Addiction*, 17, 596-614.
- Yavuzer, H. (1990). *Çocuk psikolojisi* (5.Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yen, C., Tang, T., Yen, J., Lin, H., Huang, C., Liu, S. (2009). Symptoms of problematic cellular phone use, functional impairment and its association with depression among adolescents in Southern Taiwan. *Journal of Adolescence*, 32, 863-873.
- Yıldırım, İ. (2006). Akademik başarının yordayıcısı olarak gündelik sıkıntılar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 258-267.
- Yıldırım, S. (2018). *Ergenlerin öznel iyi oluş ve anne baba tutumları ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Yılmaz, G. (2015). *Ergenlerde mobil telefon bağımlılığının sosyal anksiyeteye etkisinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yiğit, R. ve Dilmaç, B. (2011). Ortaöğretimde öğrencilerinin sahip oldukları insani değerler ile akademik erteleme davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 159-177.
- Yokuş, T. (2006). Sınıf ortamında güven. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 42- 44.
- Yonson, D. (2016). Level of parent involvement in the elementary and secondary levels. *The Normal Lights*,10(1), 182-203.
- Young, K.S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology & Behavior*, 1(3), 237-244.

Yurdakoş, K. ve Biçer, E.B. (2019). İnternet bağımlılık düzeyinin akademik ertelemeye etkisi: Sağlık yönetimi öğrencileri üzerine bir araştırma. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 243-278.

Zakeri, H., Esfahani, B.N. and Razmjooe, M. (2013). Parenting styles and academic procrastination. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 84, 57–60.

Ek.1 Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması İzin Formu

From: tuba eravci <tuba_eravci@hotmail.com>
Sent: Monday, October 7, 2019 9:00 PM
To: sahindundar@hotmail.com <sahindundar@hotmail.com>
Subject: Uyarladığınız ölçek hk.

Merhaba hocam.

Anadolu Üniversitesi Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında yüksek lisans öğrencisiyim. Üzerinde çalışmakta olduğum tezimde "Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması" isimli çalışmanızda uyarlamasını yaptığınız ölçeği kullanmak için izninizi istiyorum. Şimdiden teşekkür eder, iyi çalışmalar dilerim.

Tuba ERAVCI ÖZCAN

 Şahin Dündar <sahindundar@hotmail.com>
8.10.2019 Sal 07:47
Siz ✓

↩ ↪ → ...

Merhabalar,

Ölçeği elbette kullanabilirsiniz. Ölçek maddelerine makaleden (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/697079>

[Algılanan Anne Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması - dergipark.org.tr](https://dergipark.org.tr)

Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması . Şahin DÜNDAR. 1. ÖZET . Bu çalışma Réqner, Loose ve Dumas (2009) tarafından geliştirilen Algılanan Anne-Baba ve dergipark.org.tr

) ulaşabilirsiniz.

Ayrıca konu ile ilgili diğer bir çalışmada da bu linkten (<http://efdergi.ibu.edu.tr/index.php/efdergi/article/view/2415/3374>) erişebilirsiniz.

Çalışmanızda başarılar.

Şahin Dündar

Ek.2 Akademik Erteleme Ölçeği İzin Formu

Deniz Çakıcı <denizcigdemcakici@gmail.com>
10.10.2019 Per 07:41
Siz

Merhaba, çalışmanızda geliştirmiş olduğum Akademik Erteleme Ölçeği ni kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar, kolaylıklar dilerim.

iPhone'umdan gönderildi

9 Eki 2019 tarihinde 00:32 saatinde, tuba eravci <tuba_eravci@hotmail.com> şunları yazdı:

Merhaba hocam.

Anadolu Üniversitesi Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında yüksek lisans öğrencisiyim. Üzerinde çalışmakta olduğum tezimde geliştirdiğiniz "Akademik Erteleme" isimli ölçeği kullanmak için izninizi istiyorum. Şimdiden teşekkür eder, iyi çalışmalar dilerim.

Tuba ERAVCI ÖZCAN

Ek.3 Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği-Kısa Versiyonu İzin Formu

Arş.Gör.Dr. Mehmet ŞATA <mehmetwsata@gmail.com>
10.10.2019 Per 08:30
Siz

Merhaba hocam,
Uyarlamasını yaptığımız ölçeği tezinizde kullanabilirsiniz.
Kolay gelsin.

*Mehmet ŞATA, Ph.D.
Research Assistant
The Department of Measurement and Evaluation in Education
Faculty of Education
Ağrı İbrahim Çeçen University, Turkey*

tuba eravci <tuba_eravci@hotmail.com>, 10 Eki 2019 Per, 00:47 tarihinde şunu yazdı:

Merhaba hocam.

Anadolu Üniversitesi Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında yüksek lisans öğrencisiyim. Üzerinde çalışmakta olduğum tezimde Türkçe'ye uyarlamasını yaptığınız "Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği-Kısa Versiyonu" isimli ölçeği kullanmak için izninizi istiyorum.

Şimdiden teşekkür eder, iyi çalışmalar dilerim.

Tuba ERAVCI ÖZCAN

Ek. 4 Araştırma Sürecinde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Değerli Öğrenciler,

Bu araştırmaya yüksek lisans tezi kapsamında akıllı telefon kullanım alışkanlıklarınıza, ebeveynlerinizin ve öğretmenlerinizin sizlere yönelik tutumlarına ve akademik erteleme davranışlarınıza ilişkin görüşlerinizi belirlemek amacıyla gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmaktadır. Aşağıdaki sorulara doğru cevaplar vermeniz çalışmanın bilimsel bulgulara ulaşabilmesi açısından önemlidir. İsim – soy isim, okul numarası gibi kişisel bilgiler istenmemektedir. Verdiğiniz diğer bilgiler yalnızca araştırma amaçlı kullanılacak olup, kesinlikle gizli tutulacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Lütfen ankette yer alan soruları eksiksiz bir şekilde cevaplamaya özen gösteriniz. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Tuba ERAVCI ÖZCAN

Anadolu Üniversitesi

Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

tuba_eravci@hotmail.com

Kişisel Bilgi Formu

Bu bölümdeki her soruda yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

1. Cinsiyetiniz

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kız
 Erkek

2. Sınıfınız

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

5. Sınıf
 6. Sınıf
 7. Sınıf
 8. Sınıf

3. Annenizin eğitim durumu

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- İlkokul mezunu
 Ortaokul mezunu
 Lise mezunu
 Üniversite mezunu

4. Babanızın eğitim durumu

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- İlkokul mezunu
 Ortaokul mezunu
 Lise mezunu
 Üniversite mezunu

5. Kaç kardeşiniz?

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- 1 (Tek çocuğum)
 2 kardeşiz
 3 kardeşiz
 4 veya daha fazla kardeşiz

6. Akıllı Telefonunuz var mı?

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Evet
 Hayır

7. Gün içinde ne kadar süreyle akıllı telefonunuzla ilgileniyorsunuz?

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- 0-1 saat
 1-3 saat
 3-5 saat
 5 saatten fazla

8. Akıllı telefonunuzu genellikle en çok hangisi için kullanıyorsunuz?

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Telefonla konuşmak, mesajlaşmak
 Sosyal medya sitelerinde vakit geçirmek
 Oyun oynamak
 Müzik dinlemek - video seyretmek
 Diğer (Lütfen belirtiniz)

Akıllı Telefon Kullanım Ölçeği

Bu bölümde akıllı telefon kullanım alışkanlıklarınızı öğrenmek amacıyla ifadeler bulunmaktadır. "1= Kesinlikle katılmıyorum" ve "7= kesinlikle katılıyorum" arasında ifadelere katılım düzeyinizi 1'den 7'ye kadar sizi en iyi anlatan seçeneği seçerek belirtiniz. Her bir ifadeye tek bir seçeneği işaretleyiniz.

9. Akıllı telefon kullanımından dolayı planladığım işleri yaptırıremem.

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle katılıyorum

10. Akıllı telefon kullanımından dolayı, sınıfta ödev yaparken veya ders dinlerken konsantre olmakta zorlanırım.

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle katılıyorum

11. Akıllı telefon kullanırken el bileklerimde veya ensemdede ağrı hissederim.
Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Kesinlikle kabılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle kabılıyorrum

12. Akıllı telefon olmadan yapamam.
Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Kesinlikle kabılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle kabılıyorrum

13. Akıllı telefonum elimde olmadığında sabırsız ve huysuz hissederim.
Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Kesinlikle kabılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle kabılıyorrum

14. Kullanmasam bile akıllı telefonum hep aklımdadır.
Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Kesinlikle kabılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle kabılıyorrum

15. Gündük yaşantım çok etkilenmiş olsa bile akıllı telefonumu kullanmayı asla bırakmam.
Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Kesinlikle kabılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle kabılıyorrum

16. Sosyal medyadaki paylaşımları kaçırmamak için sürekli olarak akıllı telefonumu kontrol ederim.
Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Kesinlikle kabılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle kabılıyorrum

17. Akıllı telefonumu düşündüğümde daha uzun süre kullanırım.
Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Kesinlikle kabılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle kabılıyorrum

18. Etrafımdaki insanlar akıllı telefonumu çok fazla kullandığını söyler.

Yalnızca bir şıkla işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle katılıyorum

Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği

Bu bölümde ebeveynlerinizin ve öğretmenlerinizin okul ile ilgili durumlarda size karşı olan tutumlarını öğrenmek amacıyla ifadeler bulunmaktadır. "1- Hiçbir zaman" ve "7- Her zaman" arasında ifadelerin doğruluk düzeyini 1'den 7'ye kadar allenizi ve öğretmenlerinizin en iyi anlatan seçeneği seçerek belirtiniz. Her bir ifadeye tek bir seçeneği işaretleyiniz. Anne-babanızdan yalnızca birisiyle beraber yaşıyorsanız birlikte yaşadığınız ebeveyninizi göz önünde bulundurarak ifadelere yanıt veriniz.

19. Annem ve babam okul ile ilgili işlerimde elimden gelenin en iyisini yapıp yapmadığımı kontrol ederler.

Yalnızca bir şıkla işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

20. Annem ve babam okul ile ilgili işlerimin sonuçlarını takip ederler.

Yalnızca bir şıkla işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

21. Annem ve babam derslerimde ilerleme gösterip göstermediğimi kontrol ederler.

Yalnızca bir şıkla işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

22. Annem ve babam ev ödevlerimi yapıp yapmadığımı takip ederler.

Yalnızca bir şıkla işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

23. Annem ve babam okul ile ilgili işlerimde zorluklarla karşılaştığımda bana destek olurlar.

Yalnızca bir şıkla işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

24. Annem ve babam yüksek notlar aldığımında beni takdir ederler.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

25. Annem ve babam okul ile ilgili problemlerim hakkında benimle konuşurlar.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

26. Annem ve babam ev ödevlerimi yapmam için bana tavsiyelerde bulunurlar.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

27. Öğretmenlerim okul ile ilgili işlerimde elimden gelenin en iyisini yapıp yapmadığımı kontrol ederler.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

28. Öğretmenlerim ev ödevlerimi yapıp yapmadığımı takip ederler.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

29. Öğretmenlerim derslerimde ilerleme gösterip göstermediğimi kontrol ederler.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

30. Öğretmenlerim okul ile ilgili işlerimin sonuçlarını takip ederler.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

31. Öğretmenlerim okul ile ilgili problemlerim hakkında benimle konuşurlar.

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

32. Öğretmenlerim okul ile ilgili işlerimde zorluklarla karşılaştığımda bana destek olurlar.

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

33. Öğretmenlerim yüksek notlar aldığımda beni takdir ederler.

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

34. Öğretmenlerim ev ödevlerimi yapmam için bana tavsiyelerde bulunurlar.

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Hiçbir zaman	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Her zaman

Akademik Erteleme Ölçeği

Bu bölümde akademik erteleme davranışlarınızı öğrenmek amacıyla ifadeler bulunmaktadır. "1= Beni hiç yansıtmıyor" ve "7= Beni tamamen yansıtıyor" arasında ifadelerin sizi yansıtmaya derecesini 1'den 7'ye kadar sizi en iyi anlatan seçeneği seçerek belirtiniz. Her bir ifadeye tek bir seçeneği işaretleyiniz.

35. Derslerimi düzenli olarak çalışırım.

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtmıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

36. Ödevlerimi/projelerimi genellikle son belirlenen tarihte yetiştiririm.

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtmıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

37. Daha keyifli şeyler yapmak için ders çalışmayı erken bırakırım.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtmıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

38. Sınavlardan önce konuları tekrar etmeye zamanım kalır.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtmıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

39. Ne zaman dersin başına otursam aklıma yapmam gereken başka işler gelir.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtmıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

40. Önemli olsalar bile sınavlara çalışmayı gereksiz yere son güne bırakırım.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtmıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

41. Derslere hazırlanarak gelirim.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtmıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

42. Sıkıcı derslere çalışmayı son ana bırakırım.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtmıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

43. Herhangi bir dersle ilgili verilen okumaları derse okumuş olarak gelirim.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtmıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

44. Ders çalışırken bir şey yapmak, birisiyle konuşmak, çay ya da kahve içmek vb. için sık sık ara veririm.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

45. Ödevlerimi/projelerimi zamanında teslim ederim.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

46. Tarihi önceden bildirilmiş olsa bile sınav günü yaklaştığında önceliği olmayan başka işlerle uğraştığım olur.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

47. Kendime bir ders çalışma programı hazırlamışsam ona uyarım.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

48. Önemli derslere çalışmayı bile son güne bırakırım.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

49. Çalışmayı son güne bıraktığım için başarısız olduğum derslerim olur.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

50. Ödevlerimi/projelerimi zamanında yetiştiremem.

Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtıyor

51. Bir sınavdan önce sınavla ilgili konuları her yönüyle çalışmış olurum.
Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtmıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtmıyor

52. Ödevlerimi/projelerimi yapmayı önemsiz gereçlerle son güne bırakırım.
Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtmıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtmıyor

53. Ben derslerimi çalışmayı son ana bırakan ancak bir dahaki sefere çalışmaya zamanında başlayacağım diyen bir öğrenciyim.
Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Beni hiç yansıtmıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beni tamamen yansıtmıyor

Ek 5. Etik Kurul Karar Belgesi

Evrak Kayıt Tarihi: 15.10.2019 Protokol No: 00989

Tarih: 16.10.2019

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER, BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Ortaokul Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Akademik Ertelenme Davranış Arasındaki İlişide Alınan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılımının Rolü
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Dr. Öğr. Üyesi Yasel ŞİMŞEK
TEZ YAZARI:	Tuba ERAYCI ÖZCAN
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu
 Prof. Dr. Emsel ŞIKLAR (Başkan Etik ve İdari Etik Fak.)	
 Prof. Dr. T. Volkan YÜZER (Başkan Yabancı Dil ve İstatistik Fak.)	 Prof. Dr. Esra CEYHAN (Eğitim Fak.)
 Prof. Hayat ESMER (Lisans İstatistik Fak.)	 Prof. Dr. M. Erkan ÜYÜMEZ (Etik ve İdari Etik Fak.)
 Prof. Dr. Handan DEVECİ (Eğitim Fak.)	 Prof. Dr. Oktay Cem ADIGÜZEL (Eğitim Fak.)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Tuba ERAVCI ÖZCAN

Yabancı Dil : İngilizce

Doğum Yeri ve Yılı : Afyonkarahisar/1989

E-Posta : tuba_eravci@hotmail.com

Eğitim Geçmişi:

- 2011, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, İlköğretim Matematik Öğretmenliği

Çalıştığı Kurumlar:

- 2012-2015, Mardin, Yeşilli Namık Kemal Ortaokulu
- 2015-2016, Afyonkarahisar, Gebeceler Ortaokulu
- 2017- Halen, Eskişehir, Şehit Ali Gaffar Okkan Ortaokulu

Ödülleri:

- 2014, Başarı Belgesi, Yeşilli Kaymakamlığı